

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний авіаційний університет

НАУКОВО-ТЕХНІЧНА БІБЛІОТЕКА

ІСТОРІЯ ПОВІТРОПЛАВАННЯ ТА АВІАЦІЇ

БІБЛОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК ЛІТЕРАТУРИ

Київ НАУ 2008

ББК О50г.я1
УДК 629.7(091)
І907

І907 *Історія повітроплавання та авіації: бібліогр. покажч. літ.* / укладач М.Ф. Семенова. –2-ге вид., перероб. та доп. – К.: НАУ, 2008. – 153 с.

До бібліографічного покажчика увійшли книжкові видання та статті з вітчизняних і російських періодичних видань, що опубліковані протягом 2002–2007 рр., у яких висвітлено всі етапи розвитку повітроплавання та авіації, починаючи з XVI ст. і до нашого часу. В окремий розділ виділені публікації з історії повітроплавання та авіації України.

Покажчик не претендує на повноту охоплення публікацій цієї тематики.

Книги, назви яких подані разом із шифрами, знаходяться у фондах НТБ НАУ.

Розрахований на студентів та викладачів авіаційних навчальних закладів, може бути корисним широкому колу читачів, яких цікавить історія розвитку повітроплавання та авіації.

Редактор Г.М. Воскобойнікова

Відповідальний за випуск В.Ю. Вахнован

ЗМІСТ

I. ЗАГАЛЬНИЙ РОЗДІЛ	4
II. ІСТОРІЯ ПОВІТРОПЛАВАННЯ	7
III. ІСТОРІЯ АВІАЦІЇ	11
III.1. ІСТОРІЯ СВІТОВОЇ АВІАЦІЇ	11
III.2. ІСТОРІЯ АВІАЦІЇ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ ТА РАДЯНСЬКОГО СОЮЗУ	13
III.3. ІСТОРІЯ АВІАЦІЇ УКРАЇНИ.....	26
IV. УЧАСТЬ АВІАЦІЇ У ВІЙНАХ	39
V. ВИДАТНІ ДІЯЧІ АВІАЦІЇ	42
V.1. ДІЯЧІ АВІАЦІЙНОЇ НАУКИ	46
V.2. АВІАЦІЙНІ КОНСТРУКТОРИ	53
V.4. ВИДАТНІ ЛЬОТЧИКИ	83
V.5. ЛЬОТЧИКИ-ВИПРОБУВАЧІ	95
VI. НАВЧАЛЬНІ ТА НАУКОВІ ЗАКЛАДИ.....	102
VI.1. НАВЧАЛЬНІ ЗАКЛАДИ	102
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ [Україна].....	104
VI.2. НАУКОВІ ЗАКЛАДИ	108
VII. АВІАЦІЙНІ ЗАВОДИ ТА КОНСТРУКТОРСЬКІ БЮРО.....	110
VII.1. АВІАЦІЙНІ ЗАВОДИ	110
VII.2. КОНСТРУКТОРСЬКІ БЮРО	115
VIII. ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЇ ОКРЕМИХ ТИПІВ ЛІТАКІВ І ВЕРТОЛЬОТІВ	118
VIII.1. ЛІТАКИ	118
VIII.2. ВЕРТОЛЬОТИ	143
IX. ІМЕННІ ПОКАЖЧИКИ.....	145
IX.1. ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК ВИДАТНИХ ДІЯЧІВ АВІАЦІЇ.....	145
IX.2. ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК ДІЯЧІВ АВІАЦІЙНОЇ НАУКИ.....	146
IX.3. ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК АВІАЦІЙНИХ КОНСТРУКТОРІВ.....	147
IX.4. ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК ВІДОМИХ ЛЬОТЧИКІВ.....	150
IX.5. ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК ЛЬОТЧИКІВ-ВИПРОБОВУВАЧІВ.....	152

І. ЗАГАЛЬНИЙ РОЗДІЛ

1. **Авиационный** справочник России и стран ближнего зарубежья, включающий руководство для покупателя / Konversult; под ред. И. Шустова (гл. ред.), И. Афанасьева. – Германия, 1996. – 896 с.
О5
А202
2. **Авиация:** энциклопедия / гл. ред. Г.П. Свищев. – М.: Большая Российская энциклопедия, 1994. – 736 с.
О5
А202
3. **Авиация** в России: Справочник / М.В.Келдыш, Г.П. Свищев, С.А. Христианович и др.; редколл.: Г.С.Бюшгенс (гл. ред.) и др. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Машиностроение, 1988. – 368 с.
О5
А202
4. **Коноплев Е.А.** На край земли за самолётом: О 15-летних поисках старых самолётов в процессе создания Головного музея гражданской авиации. – К.: Основа, 2000. – 270 с.
О5
К907
5. **Олянюк П.В.** Воздушный транспорт в современном мире / М-во трансп. Рос. Федерации, Гос. служба гражд. авиации, Акад. гражд. авиации. – СПб: Галея принт, 2002. – 290 с.
6. **Сорокин В.Н.** Воздухоплавание: История летательных аппаратов на марках. – М.: ИЛБИ, 2001. – 180 с.
Відображення історії авіації у філателії.
7. **100 пісень** про авіацію: збірник пісень / уклад.: Л.Ф. Иванов, Л.Є. Заєць, Я.В. Козачок та ін.; під ред. чл.- коресп. НАН України В.П. Бабака. – К.: КИТ, 2003. – 344 с.
Щ31
С81
8. **Тейлор М., Мандэй Д.** Книга Гиннеса об авиации / пер. с англ. Г.Л. Холявского. – Минск: Беларусь, 1997. – 287 с.
О5
Т30

Статті

- 9. Барановский Андрей.** Дореволюционные знаки лётчиков и воздухоплателей // Крылья Родины. – 2005. – № 2. – С. 12.

У статті дається опис знаків, які мав кожний авіаційний військовий навчальний заклад у дореволюційний час і які вручалися слухачам після закінчення навчання. Обов'язковим його атрибутом були крила. Стаття проілюстрована малюнками з цими знаками.

- 10. Беликов Виктор.** ИКАО в год шестидесятилетия // Гражд. авиация. – 2004. – № 12. – С. 2 - 3.

Історія створення Міжнародної організації цивільної авіації (ІКАО) та її роль і завдання в організації безпеки польотів.

- 11. Гражданская авиация СССР и России в цифрах: [статистика]** // Гражд. авиация. – 2003. – № 2. – С. 24 – 25.

Наведено основні показники роботи повітряного транспорту СРСР за 1923 – 1990 роки та показники роботи повітряного транспорту на міжнародних повітряних лініях СРСР за 1950 – 1990 роки.

- 12. Докучаев Анатолий.** XX век. Эволюция авиарекода: [история прогресса авиационной техники] // Молодая гвардия. – 2001. – № 7/8. – С. 122 – 134. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2001. – № 52. – С. 94. - 110692.

- 13. К истории** воздухоплавания и авиации: (хроника событий и фактов): (приложение 1) // Авиация: энциклопедия. – М., 1994. – С. 686 – 694.

У хронологічному порядку дається перелік подій, які пов'язані з розвитком повітроплавання та авіації у світі, починаючи з XV століття і закінчуючи 90 роками XX століття.

- 14. Куприн Олег.** И стал этот день праздником: (17 августа – День Воздушного Флота) // Гражд. авиация. – 2003. – № 8. – С. 30 – 31.

У статті розповідається про стан повітряного флоту в Радянському Союзі на початку 30-х років та про те, як святкувала країна перший День Повітряного Флоту.

- 15. Орлов Борис.** Нагрудные знаки Аэрофлота: (Ракурс) // Гражд. авиация. – 2003. – № 3. – С. 32.

Про нагрудні офіційні знаки Аерофлоту. Історія їх запровадження.

- 16. Орлов Борис.** Сколько лет «Авиамаршу»? // Воздуш. транспорт. – 2003. – № 29 (июль). – С. 2, 12.

У статті йдеться про те, коли вперше пролунав «Авіамарш» і хто його автор.

- 17. Остапенко Ю.** Люди в лётной форме: [история летной экипировки] // Гражд. авиация. – 2000. – № 1. – С. 46 – 47.

18. Хроленко В. Инструмент сотрудничества, безопасности и развития гражданской авиации // Вестник авиации и космонавтики. – 2003. – № 1. – С. 48 – 49.

Добірка матеріалів про історію створення та діяльність Міжнародної організації цивільної авіації (ІСАО).

19. Шимановский В. Сколько лет самолёту и его полёту // Гражд. авиация. – 2003. – № 1. – С. 20-21.

У статті автор намагається довести, що братам Райт необґрунтовано надали першість у конструюванні літака, який піднявся у повітря.

II. ІСТОРІЯ ПОВІТРОПЛАВАННЯ

- 20. Арие М.Я.** Дирижабли. – Киев: Наук. думка, 1986. – 264 с.
В монографії проаналізовано розвиток конструкцій дирижаблів різноманітних типів, від перших керованих аеростатів до сучасних аеростатних літальних апаратів.
- 21. Бойко Ю.С., Турьян В.А.** Голубая мечта столетий. – М.: Машиностроение, 1991. – 128 с.
О59
Б77
Розглянуті найбільш важливі моменти історії повітроплавання з 1783 до 1940 року.
- 22. Броуде Б.Г.** Воздухоплавательные летательные аппараты. – М.: Машиностроение, 1976. – 138 с.
О59
Б888
- 23. Вейгелинь К.Е.** Азбука воздухоплавания. – Изд. 2-е. – СПб: Тип. П.П. Сайкина, 1912. – 96 с.
О59
В263
- 24. Виргинский В.** Рождение воздухоплавания. – М.–Л.: Ред. технико-теорет. лит., 1938. – 116 с.
О59
В52
- 25. Дузь П.Д.** История воздухоплавания и авиации в России: период до 1914 года / Российская Академия Наук. – М.: Наука, 1995. – 496 с.
О59
Д815
- 26. Дузь П.Д.** История воздухоплавания и авиации в России: июль 1914 г. – октябрь 1917 г. – 3-е изд., доп. – М.: Машиностроение, 1989. – 333 с.
О59
Д815
- 27. История** воздухоплавания и авиации в СССР: период до 1914г.: по архив. материалам / под ред. В.А. Попова. – М.: Оборонгиз, 1944. – 647 с.
О5г
И90
- 28. Калашников Н.Л.** Отечественному планеризму – 75: [история создания и развития]. – [б.м: б.и.], [1998]. – 40 с.

Статті

- 29. Бавина Н.** “Космоса тогда не было” или аэростаты инженера Чекалина // Авиация и космонавтика: вчера, сегодня, завтра... – 2003. – № 12. – С. 38 – 40. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2004. – № 31. – С. 90. – 57737.
- 30. Беликов Виктор.** Рывок к Северному полюсу: (Страницы истории) // Гражд. авиация. – 2006. – № 7. – С. 28-29.
У статті розповідається про арктичну епопею Рауля Амундсена і генерала Умберто Нобіле на дирижаблях “Норвегія” та “Італія” на початку ХХ століття та про долю дирижаблебудування у Радянському Союзі.
- 31. Голубятников В.Н.** Умберто Нобиле: «В России дирижабли будут летать»! // Воздуш. транспорт. – 2005. – № 22 (окт.). – С. 16.
Про розвиток дирижаблебудування в Росії у 30-ті роки, для чого держава створила «Дирижаблебуд» і одночасно унікальний навчальний заклад – Дирижаблебудівний навчальний комбінат, та про відродження дирижаблебудування у 1956 році, коли повітроплавальна тематика була доручена ОКБ-424 (колишній «Дирижаблебуд»). У подальшому це ОКБ-424 МАП було перейменоване в Довгопрудненське Конструкторське Бюро Автоматики – «ДКБА» – єдине державне повітроплавальне підприємство на сьогоднішній час.
- 32. Гусаченко Ігор.** Сто років польоту: [З історії розвитку повітроплавання] // Дзеркало тижня. – 2003. – 13-19 груд. (№ 48). – С. 19. – Опис ст.: Літопис газет ст. – 2004. – № 11. – С. 35. – 6520.
- 33. Данилевский К.** Воздушные змеи капитана Ульянина и змей «Капитан»: [Из истории воздухоплавания] // Двигатель. – 2000. – № 5/6. – С. 64 – 65. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2001. – № 30. – С. 100. – 62413.
- 34. Дернова Вероніка.** Аеростати над Чорнобилем: (Історія підкорення небес) // Крила України. – 2006. – 17-22 квітн. (№ 16). – С. 13.
Розповідь про аеростатну групу, яка брала участь у ліквідації наслідків катастрофи на Чорнобильській АЕС.
- 35. Дернова Вероніка.** Військовий керований аеростат // Крила України. – 2007. – 2 – 7 лип. (№ 9). – С. 13.
Історія створення в Росії першого аеростата військового призначення.
- 36. Дернова Вероніка.** Генерал повітроплавання: (Історія підкорення небес) // Крила України. – 2006. – 13-18 берез. (№ 11). – С. 13.
Стаття присвячена “піонеру і видатному діячеві військового повітроплавання” в Росії Олександрові Матвійовичу Кованьку (1856 – 1919 рр.).

- 37. Дернова Вероніка.** Найдавніший літальний апарат на Землі: (Історія підкорення небес) // Крила України. – 2006. – 11-16 верес. (№ 37) – С. 13.
З цієї статті читач дізнається про найстаріший літальний апарат на Землі – літаючого змія, про те, в якій країні вперше його було побудовано і як він використовувався.
- 38. Кулинченко В.К.** К луне отправлюсь осенью: [об инженере-изобретателе дирижабля Иване Федоровиче Коровине] // Магістраль. – 2007. – 17–23 берез. (№ 15). – С. 20. – Опис ст.: Літопис газет. ст. – 2007. – № 13. – С. 35. – 10636.
- 39. “Мы исчезнем, но истина исчезнуть не может...”:** док. Центр. ист. арх. Москвы о Циолковском – конструкторе метал. дирижабля, 1910 – 1911 гг. / [Публ., предисл. и коммент. Г.Ю. Борисовой] // Отечественные архивы. – 2004.- № 2. – С.98 – 113. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2004. – № 40. – С. 100. - 78051.
- 40. Надеждин Дмитрий.** Париж, 1783 год... Именно это место и этот год стали отправными в истории «отрыва» человека от земли и свободного полёта в воздухе // Воздуш. флот. – 2005. – № 36 (сент.). – С. 10.
Розповідь про перших повітряних мандрівників - братів Жозефа та Етьєна Монгольф'є та сконструйовані ними повітряні шари.
- 41. Наследники Нобиле:** 1 декабря с.г. ФГУП ДКБА исполнилось 50 лет // Воздуш. транспорт. – 2006. – № 36 (дек.). – С. 15.
- 42. Орлов Б.** Золотой век дирижаблей // Гражд. авиация. – 2005. – № 7. – С. 26 – 27.
В статті розповідається про дирижаблі графа Цеппеліна та про дирижаблебудування в Росії.
- 43. Орлов Б.** Первый авиационный генерал России // Гражд. авиация. – 2003. – № 7. – С. 31.
Про першого російського генерала від повітроплавання Олександра Матвійовича Кованька.
- 44. Освоение безмоторных полётов:** История изобретения самолёта // Соболев Д.А. История самолётов мира. – М., 2001. – Гл.5. – С. 44 – 57.
Перший досвід польоту на планері. О. Лілієнталь та його послідовники.
- 45. Развитие воздухоплавания:** революция в средствах транспорта // История инженерной деятельности / М.Д. Аптекарь, С.К. Рамазанов, Г.Е. Фрегер. – Киев, 2003. – С. 265 – 272.
Як мрія людини про політ втілювалась у життя з найдавніших часів.

- 46. Саукке Максимилиан.** Исполнины воздушного океана: (История воздухоплавания) // Крылья Родины. – 2004. – № 7. – С. 23 – 28.
Про розвиток дирижаблебудування в Німеччині, Франції, Італії та початок дирижаблебудування в Росії. Використання дирижаблів у бойових діях Першої світової війни. Про успіхи дирижаблебудування в Росії у 20-ті роки.
- 47. Саукке Максимилиан.** «Московский химик-резинщик» («МХР», Д-1): (История воздухоплавания) // Крылья Родины. – 2004. – № 8. – С. 20 – 21.
Історія створення дирижабля «МХР» за проектом Н.В. Фоміна у 1925 році та плани розвитку дирижаблебудування в СРСР.
- 48. Соболев Д.А.** Идея полёта в трудах Леонардо да Винчи // Вопросы истории естествознания и техники. – 2005. – № 8. – С. 91 – 94. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2005. – № 50. – С.95. – 135542.
- 49. Стефанович Дмитро.** Дирижабль Андерса піднявся в київське небо: (Грані історії) // Демократична Україна. – 2007. – 17 серп. (№123). – С. 27.
Розповідь про члена Київського товариства повітроплавання, талановитого авіатора-аматора Федора Андерса, який в серпні 1911 року спорудив і підняв у небо Києва диво-дирижабль, що так і називався “Київ”.
- 50. Тарасенко Павел.** Кубок Гордона Беннета: 100 лет и 66 часов // Воздуш. транспорт. – 2006. – № 28 (окт.). – С. 7.
Історія заснування в 1906 році кубка американським журналістом і мільонером Джеймсом Гордоном Беннетом та історія проведення змагань на аеростатах на кубок Гордона Беннета.
- 51. Хвоцин Вадим, Каневский Анатолий.** Задолго до полёта Монгольфье: [к истории воздушных шаров] // Крылья Родины. – 2001. – № 2. – С. 23 – 25. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2001. – № 34. – С.90. – 70683.
- 52. Черкасов П.** Экспериментация Монгольфье: Русский дипломат о начале воздухоплавания: [о донесениях И.С. Барятинского 1783 г.] // Родина. – 2001. – № 4. – С. 42 – 44. – Летопись журн. ст. – 2001. – № 35. – С. 86. – 72692.

III. ІСТОРІЯ АВІАЦІЇ

III.1. ІСТОРІЯ СВІТОВОЇ АВІАЦІЇ

- 53. Виноградов Р.И., Пономарев А.Н.** Развитие самолётов мира. – М.: Машиностроение, 1991. – 384 с.
О53
В491
- 54. Гильберт Д.** Самые неудачные самолёты мира: [обзор] / пер. с англ. А.Ю. Совенко, Л.Н. Воловика. – К.: Изд. центр “АэроХобби”, 2000. – 208 с. – Опис ст.: Літопис книг. – 2000. – № 10. – С. 74. – 5748.
- 55. Полная** энциклопедия мировой авиации. Самолёты и вертолёты XX столетия = The complete encyclopedia of World Aircraft / пер. с англ. А.И. Данилина, С.Н. Перова, А.Г. Прохорова и др.; под ред. Давида Дональда.– Самара: Корпорация «Федоров», 1997. – 928 с.
О5
П517
Ця книга – докладний путівник по військових літаках, що працювали у небі, починаючи з Першої світової війни; а також захоплююча розповідь про історію їх появи та розвитку; технічні характеристики, варіанти їх застосування.
- 56. Соболев Д.А.** История самолётов мира. – М.: «Русское авиационное общество», 2001. – 680 с.
О5г
С544
У книзі докладно розглянуті етапи і напрямки розвитку літаків від перших «літальних машин» до наших днів.

Статті

- 57. Григорьев Игорь.** Легенды и были отеля «Гран Балкон»: отсюда начинался Южный почтовый: (Связь времен) // Воздуш. транспорт. – 2005. – № 6 (февр.). – С. 2,11.
Розповідь про старий готель «Гран Балкон» у м. Тулузі, в якому на початку XX століття жили перші французькі авіатори, а пізніше – там була відтворена атмосфера 20-х років, коли сміливці прокладали повітряну дорогу з Європи в Західну Африку, а потім у Південну Америку, обслуговуючи Південний поштовий маршрут. До таких сміливців можна віднести Жана Мермозу, Анрі Гійома, Дідьє Дора та Антуана де Сент-Екзюпері.
- 58. Грудинкин А.** 100 лет авиации // Знание – сила. – 2003. – № 12. – С. 19 – 21. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2004. – № 42. – С. 128. – 83248.

59. Дернова Вероніка. Авіаконструктор Капроні // Крила України. – 2003. – 30 черв.-5 лип. (№ 27). – С. 10.

Про італійського авіаконструктора і промисловця Джованні Батіста Капроні та про його літаки.

60. Дернова Вероніка. Батько бразильської авіації: (Історія підкорення небес) // Крила України. – 2006. – 16-21 жовт. (№ 42). – С. 13.

Наведені короткі біографічні дані та шлях в авіації Альберто Сантос-Дюмона, бразильського авіатора, конструктора літаків “14-Bis” та “Демуазель”.

61. Дернова Вероніка. Піонери авіації // Крила України. – 2006. – 7–12 серп. (№ 32). – С. 13.

Розповідь про “перші польоти у світовій історії, коли машина, що несла на собі людину, піднімалася в повітря силою двигуна, проходила у повітрі, не зменшуючи швидкість, дистанцію і без пошкоджень сідала на тому ж горизонтальному рівні, з якого стартувала” про братів Уїлбера і Орвілла Райт, які увійшли в історію авіації як піонери повітряного простору, що започаткували освоєння неба літальними апаратами, важчими за повітря.

62. Дореволюційний період. Перші кроки світової авіації / Троценко А.М. Історія цивільної авіації України. – К., 2004. – Розд. 1. – С. 11–16.

63. Желтова Е.П. Такие разные цели: Авиация в идеологии и культуре начала века // Гражд. авиация. – 1997. – № 4. – С. 26–27.

Розповідається про вплив авіації на культуру і навіть політичну історію Європи і Америки першої половини ХХ ст.

64. Заярин Вячеслав. Ветхий завет авиации: (Аэроархив) // Авиация и время. – 2003. – № 5. – С. 28–31. – Оконч. следует.

17 грудня 1903 року аероплан братів Райт відірвався від землі і пролетів 36,5 метрів. Але це був далеко не перший політ людини на важчому за повітря літальному апараті. Тож, чому саме цей політ прийнято вважати початком зародження сучасної авіації? Цьому питанню та попередникам братів Райт присвячено статтю.

65. Заярин Вячеслав. Ветхий завет авиации: (Аэроархив) // Авиация и время. – 2003. – № 6. – С. 32–35. – Оконч. Начало в «АиВ», № 5, 2003.

Про період розвитку світової авіації від першої половини ХІХ століття до польоту братів Райт на початку ХХ століття.

66. Ильин В. Авиация великого соседа: зарождение китайской авиации // Авиация и космонавтика: вчера, сегодня, завтра... – 1999. – № 1. – С. 31–34.

- 67. Крякутний П.** Первому полёту самолёта – 100 лет // Двигатель. – 2003. – № 6. – С. 20–21. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2004. – № 41. – С. 104.

Про розвиток авіаційної справи на початку ХХ століття у Франції і про людей, які присвятили своє життя цій справі, а саме: підприємця і мецената Е. Аршдика; капітана французької армії, конструктора і теоретика авіації Ф. Фербера; автомеханіка і планериста Г. Вуазена; відомого повітроплавателя Альберто-Сантос Дюмона та ін.

- 68. Черников Евгений.** Начало: (Страницы истории) // Крылья Родины. – 2004. – № 1. – С. 8–10, 32.

У статті розповідається про те, які досягнення в галузі розвитку теорії та практики польоту до початку ХХ століття мала Європа.

- 69. Черников Евгений.** Начало: (Страницы истории) // Крылья Родины. – 2004. – №2. – С. 4–8.

III.2. ІСТОРІЯ АВІАЦІЇ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ ТА РАДЯНСЬКОГО СОЮЗУ

Книги

- 70. Авиация в сельском хозяйстве: история, техника, технология, экономика / В.В. Агарков, А.Г. Дибер, В.П. Копачко и др.; ред. В.П. Копачко.** – Х.: ТАЛ “Слобожанщина”, 2002. – 404 с.

- 71. Аккуратов В.И.** Право на риск: (записки штурмана) – М.: «Молодая гвардия», 1974. – 142 с.

О5г

А396

Спогади про історію Полярної авіації СРСР.

- 72. Аксёнов А.Ф.** Гражданская авиация СССР: (К 50-летию образования). – М.: «Знание», 1973. – 64 с.

Обг

А424

- 73. Антонов О.К.** Десять разів спочатку. – К.: «Веселка», 1973. – 120 с.

О5г

А725

- 74. Арлазоров М.С.** Винт и крыло: Несколько страниц истории авиации. – М.: Знание, 1980. – 176 с.

О5г

А828

- 75. Арлазоров М.С.** Гражданская реактивная создавалась так... М.: Политиздат, 1976. – 119 с.

Історія створення реактивних літаків у Радянському Союзі.

- 76. Берне Л.П.** Отечественные авиационные двигатели – XX век: справочное издание / Л.П.Берне, Д.А. Боев, Н.С. Ганшин. – Москва: Авико Пресс, 2003. – 208 с. – (Библиотека Авико Пресс).
О551
Б511
- 77. Бычков В.Н.** Авиация в России. – М.: Машиностроение, 1988. – 367 с.
- 78. Вейгелинь К.Е.** Перелет Санкт-Петербург – Москва. – СПб: Тип. Усманова, 1911. – 56 с.
О5г
В265
- 79. Гражданская авиация СССР. 1917 – 1967 / Е.Ф. Логинов, В.Ф. Одинцова и др.** – М.: Транспорт, 1968. – 319 с.
О5
Г756
- 80. Грацианский А.Н.** Полёт среди молний: документ. рассказ / лит. запись В.А. Рудника; предисл. Г.Ф. Байдукова. – Киев: Молодь, 1985. – 318 с. – (Герои, годы, свершения).
О5
Г737
- 81. Громов М.М.** Через всю жизнь / послесл. А. Брагина. – М.: Мол. гвардия, 1986. – 188 с.
О5
Г874
Спогади про становлення радянської авіації та розвиток літакобудування.
- 82. Дегтев В.С.** Крылья Белоруссии. – Минск: «Беларусь», 1973. – 152 с.
О5
Д261
- 83. Дузь П.Д.** Паровой двигатель в авиации: опыт историко-технического исследования. – М., – Л.: Оборонгиз, 1939. – 314 с.
- 84. Ерёмин С.К.** Хроника Аэрофлота. Часть первая (1959 – 1961 гг.) / отв. ред. И.И.Волокитин. – М.: Редиздат Аэрофлота, 1962. – 233 с.
Автор підготував це видання з метою збереження у зібраному вигляді досягнень, подій, фактів, цифр з історії Цивільного повітряного флоту.
- 85. Ерёмин С.К.** Хроника Аэрофлота. Часть вторая (1962 – 1963 гг.) / отв. ред. В.А. Назаров. – М.: Редиздат Аэрофлота, 1965. – 199 с.
До уваги читача пропонується друга частина «Хроники Аэрофлота». В

ній викладаються події і факти, які відбувалися протягом 1959-1961 років в багатотисячному колективі авіапрацівників.

- 86. Ерёмин С.К.** Хроника Аэрофлота. Часть третья (1964 – 1966 гг.) / отв. ред. А.Г. Старых. – М.: Редиздат Аэрофлота, 1968. – 207 с.
О5
Е70
У третій частині хроніки відображені значні події Аерофлоту 1964 – 1966 років.
- 87. Жаворонский А.В.** В небесах и на земле: очерки по истории Саратовского авиапредприятия гражданской авиации в XX веке глазами участника событий: [об АО Саравиа] – Саратов: Приволж. кн. изд-во, 2003. – 159 с.
- 88. Из истории** авиации и космонавтики. Вып. 24: 40-летию Группы изучения реактивного движения посвящается: сборник / ред. колл.: Б.Ф. Абрамов и др. – М., 1974. – 166 с.
О5г
ИЗ67
- 89. Исследования** по истории и теории развития авиационной и ракетно-космической науки и техники: [сборник] / АН СССР, Ин-т истории естествознания и техники; редкол.: Б.В. Раушенбах (гл.ред.) и др. – М.: Наука, 1981. – 263 с.
О5
И889
- 90. История** гражданской авиации СССР: научно-популярный очерк / П.Г. Авдеев и др.; под общ. ред. Б.П. Бугаева. – М.: Воздуш. транспорт, 1983. – 376 с.
О5
И907
- 91. История** отечественной гражданской авиации / Е.В. Алтунин, П.К. Драговоз, В.С. Дегтев, И.А. Филатов; М-во транспорта РФ; Департ. возд. трансп. – М.: Воздуш. транспорт, 1996. – 584 с.
О5
И907
- 92. Коляда М.Г.** Авиация и флот: рекорды, достижения, открытия. – Донецк: ПКФ “БАО”, 2006. – 335 с. – Опис кн.: Літопис кн. – 2006. – № 12. – С. 124. – 14464.

- 93. Королева Е.В.** Окрылённые мечтой: История. Воспоминания. Встречи. – К.: Изд-во «Украина», 1993. – 242 с.
О5
К682
- 94. Король В.В.** Воздушная гавань Петербурга: страницы истории авиапредприятия «Пулково». – Санкт-Петербург: Политехника, 2002. – 319 с.
О50
К683
- 95. Костенко И.К.** Летающие крылья. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Машиностроение, 1988. – 104 с.
- 96. Крылья Узбекистана /** на узбекском, русском, английском языках. – [б.м., б.г.], [28 с.]
О5
К851
- 97. Кудишин И.В., Никольский М.В.** Всё об авиации: [очерки]. – М.: Росмэн-пресс, 2002. – 349 с. – (Интересно о неизвестном).
- 98. Кузовкин А.И., Беляев А.Т.** Орлиное племя коломенцев: [о Коломен. авиац. клубе ДОСААФ им. М.В. Водопьянова]. – М.: Изд-во ДОСААФ, 1985. – 80 с.
- 99. Лемко О.Л.** «Летающие крылья»: История и возможные пути развития: [ист.-техн. анализ развития летател. аппаратов] / Науч. центр воен.-воздуш. сил Украины. – К.: НЦ ВВС ВСУ, 2002. – 90 с. – Опис кн.: Літопис книг. – 2003. – № 2. – С. 92. – 1436.
- 100. Макаров Р.Н.** Авиация XX века: рождение авиации, лётное обучение, тренажёры / Р.Н. Макаров, В.М. Зарецкий, В.И. Федоришин ; ред. И.Н.Найдёнов; Междунар. акад. проблем Человека в авиации и космонавтике. – Москва, 2003. – 524 с.
О50
М152
- 101. Митрофанов Л.Н.** Меридианы подвластны: (докум.-ист. очерки) / М-во гражд. авиации СССР. – М, 1970. – 164 с.
О5
М672
Історія Полярної авіації.
- 102. Негенбля И.Е.** Аляска – Сибирь. Трасса мужества. – Якутск: «Якутский край», 2000. – 262 с.

O5
H411

103. Негенбля И.Е. Инженерно-авиационная служба Якутии. – Якутск, 2003. – 240 с.

O5
H411

104. Негенбля И.Е. Над безграничной Арктикой =Over the boundless Arctic. – Якутск: Изд-во «Якутский край», 1997. – 312 с.

O5
H411

105. Негенбля И.Е. Отряд специального применения: к 60-летию Магаданского авиапредприятия. – Якутск: «Якутский край», 1998. – 39 с.

106. Орешина Н.Н. Высокого неба глоток: (очерки). – М.: ДОСААФ, 1988. – 269 с. – (Очерки истории гражданского воздушного флота).

O5
O655

107. Развитие авиационной науки и техники в СССР: ист.- техн. очерки / АН СССР, Ин-т истории естествознания и техники; гл. ред. И.Ф. Образцов. – М.: Наука, 1980. – 496 с.

O5
P17

108. Симакова Б.Л., Шипилов И.Ф. Воздушный флот Страны Советов: краткий очерк истории авиации нашей Родины / под ред. Е.С. Андреева. – М.: Воениздат, 1958. – 487 с.

109. Соболев Д.А. История самолётов мира. – М.: «Русское авиационное общество» (РУСАВИА), 2001. – 680 с.

O5г
C544

У книзі докладно розглянуті етапи й напрямки розвитку літаків від перших проектів «літальних машин» і до сучасних літаків.

110. Соболев Д.А. Немецкий след в истории отечественной авиации. – Москва: РУСАВИА, 2000. – 336 с.

O50
C544

111. Соболев Д.А. Рождение самолёта: Первые проекты и конструкции. – М.: Машиностроение, 1988. – 208 с.

Наведені відомості про літаки і планери, які були побудовані в нашій країні і за кордоном до 1914 року, тобто до того часу, коли літак вийшов зі стадії експериментальних розробок і почалося його серійне виробництво.

112. Токарев С.Н. Хроника трагического перелёта: А также иных событий, имевших место как на просторах отечества, так и за его пределами. – М.: Патриот, 1991. – 248 с.

О5

Т51

113. Трасса мужества и дружбы: сборник / сост. И.Е. Негенбля. – Якутск: Нац. кн. изд-во Республики Саха, 1992. – 230 с.

О5

Т655

114. Шестерикова Л. Даты истории отечественной авиации и воздухоплавания. – М.: [Б.и.], 1953. – 28 с.

115. Шестьдесят лет гражданской авиации в Таджикистане: Хроника. Цифры. Факты / [под ред. В.В. Рязанова]. – Душанбе: 1985. – 44 с. – (Аэрофлот).

О5

Ш523

116. 63-й лётный отряд: 50 лет на международных трассах / [ред. – сост. И. Платонова]. – М.: Принт НАУ, 2002. – 186 с.

117. Яковлев А.С. Записки конструктора. – М.: Политиздат, 1979. – 303 с.

О5

Я474

Спогади та нотатки авіаконструктора.

Статті

118. Алексеев Д. Трагедия, ставшая триумфом: (к 70-летию челюскинской эпопеи) // Гражд. авиация. – 2004. – № 4. – С. 10 – 11.

Детально описується епопея спасіння екіпажу «Челюскіна» льотчиками Ляпидевським, Молоковим, Каманіним, Слепньовим, Водоп'яновим, Дороніним та Леваневським.

119. Ангаров В. Самоделкин остаётся в небе // Воздуш. транспорт. – 2002. – № 9 (март). – С. 8.

З історії літальних апаратів-саморобок.

120. Антонов Г. Стальные крылья // Воздуш. флот. – 2003. – № 21(май). – С.10. Історія вітчизняного літакобудування.

- 121. Аэропорту Сочи – 60 лет: от 17 тысяч до 1,2 миллиона пассажиров в год // Воздуш. транспорт. – 2005. – № 18 (авг.). – С. 13.**
Історія створення та етапи розвитку аеропорту.
- 122. Аэрофлот: даты и факты: навстречу 80-летию гражданского воздушного флота России // Вестник авиации и космонавтики. – 2003. – № 1. – С. 40–43. – (Продолж. следует)**
Розвиток повітряного флоту Росії.
- 123. Беликов Виктор. Время ледовых эпопей: (Выражи истории) // Воздуш. транспорт. – 2007. – № 12 (март). – С. 2,10.**
Розповідь про експедицію авіаторів для спасіння челюскінців та про триумфальний безпосадковий переліт через Північний полюс в США екіпажу літака РД-25 у складі шеф-пілота М.Громова, другого пілота А. Юмашева і штурмана С. Даніліна.
- 124. Беликов Виктор. Даёшь Антарктиду!: (к 20-летию открытия полётов по маршруту Россия – Южная Африка – Ледовый материк: (из блокнота журналиста) // Гражд. авиация. – 2006. – № 2. – С. 28–30.**
У статті розповідається про проблеми та труднощі, які довелося долати в процесі підготовки до перельоту за маршрутом на літаку Іл-76ТД та про сам переліт.
- 125. Беликов Виктор. Крылья над планетой. 75 лет назад “Аэрофлот” обрёл свой бренд: (Выражами истории) // Воздуш. транспорт. – 2007. – № 4 (январь). – С. 2, 9.**
Багато років назва “Аерофлот” уособлювала собою найбільшу авіаційну компанію світу як за кількістю перевезених пасажирів, так і за кількістю повітряних суден в її парку, які літали на п’ять континентів планети. Історія становлення вітчизняної авіації.
- 126. Беликов Виктор. Легендарная Ходынка // Гражд. авиация. – 2003. – № 6. – С. 24–25.**
Про довгу і славу історію льотного поля.
- 127. Беликов Виктор. Прощай, Ходынка. Новый жилой микрорайон вырос... на кладбище погибших авиаторов // Воздуш. транспорт. – 2006. – № 38 (дек.). – С. 2, 6.**
Автор статті з сумом згадує часи, коли всі польоти – рейсові, навчальні, рекордні, і навіть, випробувальні – починалися на Ходинському льотному полі. Ходинка з 1926 року почала називатися Центральним аеродромом ім. І.М. Фрунзе. З нього відправлялися цивільні літаки в усі куточки країни та за кордон. Про діяльність аеропорту в роки становлення вітчизняної цивільної авіації розповідається в цій статті.

128. Беликов Виктор. Самолёт по имени «Родина»: к годовщине рекордного перелёта женского экипажа Москва – Дальний Восток // Воздуш. транспорт. – 2007. – № 16 (апрель). – С. 11.

У статті розповідається про підготовку до перельоту та про переліт жіночого екіпажу, командиром якого була призначена В. Гризодубова, другим пілотом П.Осипенко, штурманом М. Раскова на літаку АНТ-37 “Родина” за маршрутом Москва – Далекий Схід.

129. Бойко Ю.В. Русские авиаторы во Франции // Вопросы истории. – 2001. – № 8. – С. 140–146.

130. Бруз В. Здесь оживает история авиации: [Центральный дом авиации и космонавтики в Москве] // Гражд. авиация. – 2000. – № 4. – С. 3.

131. Бурыкин А.А. Ушедшие в арктическое небо: [к истории гибели экипажа самолёта «Н-209», 1937 год] // Новый часовой. – 2000. – № 10. – С. 149–173. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2002. – № 11. – С. 98. – 22560.

132. Бюшгенс Г.С. Этапы самолётостроения // Техника воздуш. флота. – 2004. – Т. 78, № 4/5/6. – С. 3–62. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2005. – № 34. – С. 116. – 96645.

133. Васин И. Золотые строки в летописи Полярной авиации // Гражд. авиация. – 2003. – № 1. – С. 14.

Про створення Головного управління Північного морського шляху у 1932 році, до складу якого увійшло Управління Полярної авіації, та про внесок Полярної авіації в освоєння Арктики та Антарктиди.

134. Вожди и самолёты // Самолёты. – 1997. – № 4-5. – С. 14–21, 24–27.

135. Воротников О. Вопросы приоритета // Техн. молодёжи. – 1999. – № 5. – С. 26–27.

Про перші польоти реактивного пасажирського літака.

136. Григорьев Игорь. На randevу за океан. 35 лет назад Аэрофлот вслед за Колумбом открыл Америку // Воздуш. транспорт. – 2003. – № 28(июль). – С.9.

Розповідь про важливий етап у розвитку повітряних сполучень між США і Радянським Союзом – 4 листопада 1966 року у Вашингтоні була підписана міжурядова Угода про повітряне сполучення і з 15 липня 1968 року розпочалися регулярні польоти між країнами.

137. Дёгтев В. С самого начала // Воздуш. флот. – 2003. – № 5(февр.) – С.4,10.

Розповідається про планомірний та бурхливий розвиток вітчизняної цивільної авіації, що почався із Ради Цивільної авіації та «Добролета».

- 138. Дёмин А.А.** Авиация – национальная гордость России. Но кто же был первым ? // Вестн. воздуш. флота, – 2003. – № 1. – С. 13–16.
- 139. Дёмин А.А.** Книжный авиарынок на рубеже тысячелетий // Авиация и космонавтика: вчера, сегодня, завтра... – 2001. – № 2. – С. 12–30.
Наведено огляд авіаційно-історичних видань останніх років.
- 140. Дёмин Анатолий.** Первые шаги (или планы создания) гражданской авиации России – от замыслов до реализации // Крылья Родины. – 2005. – №12. – С. 25–30.
Розповідь про нереалізовані і сьогодні практично забуті проекти розвитку мережі авіаліній у 20-ті роки минулого століття.
- 141. Дернова Вероніка.** Четвёрка смеливых: (История авиации) // Крыла України.- 2004. – 25–30 жовт.(№44). – С. 15.
Стаття присвячена 75-річчю від дня завершення першого перельоту з СРСР до США на літаку АНТ-4 екіпажем у складі: пілоти Семен Шестаков і Філіп Болотов, штурман Борис Стерлігов, механік Дмитро Фуфаєв. Дається опис перельоту.
- 142. Железняк С.** Аэрофлот вчера и сегодня // Аэрокосмич. курьер. – 2003. – № 1. – С. 60–63.
Короткий екскурс до історії створення Аерофлоту.
- 143. Желтова Е.П.** О некоторых особенностях восприятия авиации в США и СССР в 20-е и 30-е годы // Из истории авиации и космонавтики. – 1995. – № 66. – С. 57–67.
- 144. Жуков В.В.** Авиация и современность // Аэрокосмич. вестник / Спейс-информ. – 2003. – № 12(101). – С. 48–52. – Продолж. Начало см. в №№ 2 4, 6, 9, 11, 17, 26.
У циклі статей автор спробував змалювати, ніби-то у стилі Гіннеса, сучасну авіаційну техніку, людей, що створили цю техніку та займаються її експлуатацією.
- 145. Заблотский Александр, Сальников Андрей.** Морской «амбарчик»: (монография) // Авиация и время. – 2004. – № 1. – С. 4 – 20, 28–30.
Історія становлення гідроавіації у Радянському Союзі та історія створення гідролітака Берієва МБР-2. В монографії розповідається про труднощі, які доводилося долати при його створенні, льотно-технічні характеристики та галузі застосування.
- 146. Замула Г.Н.** Эволюция конструкции самолётов // Техника воздуш. флота. – 2004. – Т. 78, № 4/5/6. – С. 98–115. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2005. – №34. – С.116. – 96646.

- 147. Иванов Владимир.** Забытая история начала металлического самолётостроения в СССР // Крылья Родины. – 2003. – № 6. – С. 11–12.
- 148. Истоки** зарождения использования нефтяного топлива в авиации / Э.М. Мовсумзаде, Б.Н. Мастобаев, С.Р. Зорина и др // Нефть, газ и бизнес. – 2001. – № 3. – С. 58–60.
- 149. История** авиационного транспорта // Большая энциклопедия транспорта / под ред. А.Г. Братухина. – М.: Машиностроение, – Т. 2.: Авиационный транспорт. – 1995. – С. 200–210.
- 150. История** применения авиации в сельском хозяйстве / В.В. Агарков, А.Г.Дибир, В.П.Копычко и др. // Авиация в сельском хозяйстве: история, техника, технология, экономика / под ред. В.П. Копычко. – Харьков, 2002. – С. 14–95.
- 151. К 80-летию** гражданской авиации в России создан Интернет-сайт «Земля в иллюминаторе» // Аэрокосмич. вестник / Спейс-информ. – 2003. – № 11 (100). – С. 42–43.
Сайт є ілюстрованою енциклопедією, яка в публіцистичному жанрі розповідає про історію вітчизняної та світової авіації.
- 152. Каблов Е.И.** Авиационные материалы за 100 лет // Техника воздушн. флота. – 2004. – Т. 78, – № 4/5/6. – С. 116–123.
- 153. Кац И.Л.** К истории создания самолётных конструкций из прессованных панелей // Из истории авиации и космонавтики. – 2000. – Вып. 75. – С. 53–65.
- 154. Корж С.** Коммерческая авиация. Борьба за рынок и идеи // История авиации. – 2002. – № 3. – С. 2–9. – (Продолж. следует).
Історія створення у XVIII столітті літальних апаратів, важчих за повітря, та розробки теорії і практики їх польоту.
- 155. Корж С.** От «Барбазона» до «Кометы» : К 50-летию реактивной гражданской авиации // Крылья Родины. – 1999. – № 9. – С. 24–28.
- 156. Костыренко Г.В.** Отечественная авиация в 1918 – 1925 годах // Вопросы истории. – 1994. – № 3. – С. 170–173.
- 157. Крамаренко Вікторія.** Перші кроки у небо. Росія 1754 р. // Крила України. – 2003. – 15–20 груд.(№ 51)– С. 9.
Наведений опис моделі літального апарату М.В. Ломоносова, побудованої за принципом гелікоптера із співвісними гвинтами.
- 158. Крыльям** России – восемьдесят: (Юбилей) // Гражд. авиация. – 2003. – № 2. – С. 2–3.
Редакційна стаття про етапи становлення повітряного флоту Росії.

- 159. Кузьмина Ю.Е.** Развитие методов и средств аэронавигации в России // Исследования по истории и теории развития авиационной и ракетно-космической науки и техники. – 1986. – Вып. 5. – С. 122–133.
- 160. Куприн Олег.** “Самая смелая сказка человечества”: первая четверть века из столетней истории авиации: (Авиации планеты – 100 лет) // Гражд. авиация. – 2003. – № 12. – С. 8–10.
Про зародження та розвиток авіації в Росії і за кордоном та про трагічну долю багатьох перших авіаторів.
- 161. Куприн Олег.** И стал этот день праздником: (17 августа – День Воздушного Флота) // Гражд. авиация. – 2003. – № 8. – С. 30–31.
У статті розповідається про стан повітряного флоту на початку 30-х років у Радянському Союзі та про те, як святкувала країна перший День Повітряного флоту.
- 162. Лашков Алексей.** Из истории безопасности полётов в России: (до Первой мировой войны) // Авиапанорама: междунар. авиац.-косм. журн. – 2007. – № 6 (66). – С. 61–63.
Стаття відкриває цикл матеріалів з історії створення вітчизняної служби повітряної безпеки. На основі маловідомих архівних документів читачі зможуть ознайомитися з еволюцією розвитку теоретичних поглядів і практичних заходів щодо безпеки літальних апаратів та їх екіпажів з кінця ХІХ до середини ХХ століття.
- 163. Лялин В.В., Морозов В.И.** Отечественное парашютостроение в довоенные и военные годы // Полёт. – М., 2005. – № 5. – С. 102–106.
- 164. Малышев В.В.** Первым делом – самолёты: [о развитии криогенной авиации] // Энергия: экономика, техника, экология. – 2005. – № 7. – С. 34–39. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2005. – № 47. – С. 116. – 129416.
- 165. Меденков А.А.** У истоков отечественной авиационной эргономики // Человеческий фактор. ЧФ: проблемы психологии и эргономики. – 2005. – Вып. 1. – С. 24–28. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2005. – № 36. – С. 129. – 101929.
- 166. Михеев В.Р.** Предыстория российского вертолётостроения: (пионерский период до начала ХХ века) // Вертолёт. – 1998. – № 2. – С. 38–41.
- 167. Молоканов Г.Ф.** Из истории авиационной радионавигации России // Радиотехника. – 1999. – № 12. – С. 79–84.
- 168. Ольштейн Л.Е.** Победы и поражения: О становлении и развитии реактивной авиации // Конверсия в машиностроении. – 2004. – № 3. – С. 36–40. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2005. – № 9. – С. 134. – 25839.

169. Орлов Борис. В фокусе – земля: 80 лет назад в России была образована служба аэрофотосъемки // Воздуш. транспорт. – 2005. – № 15 (июль). – С.14.

Розповідь про Сергія Ульяніна, який стояв біля витоків народження таких технологічних дисциплін, як аерофотографія та аерофотограметрія; про роль «крилатих» фотографів у Першій світовій війні; про створення в 1925 році декретом Ради праці та оборони служби аерофотозйомки та про її внесок у розвиток народного господарства, а також про літаки, які використовувались для виконання цих робіт.

170. Орлов Борис. Гражданская реактивная начиналась так... // Гражд. авиация. – 2001. – № 10. – С. 30–31.

Про перший регулярний пасажирський рейс реактивного літака Ту-104 за маршрутом Москва-Іркутськ та про міжнародний рейс з Москви до Праги.

171. Орлов Борис. Начало: (Дата) // Гражд. авиация. – 2003. – № 2. – С. 10-11.

Майже 80 років тому з Москви у Нижній Новгород було прокладено першу пасажирську повітряну лінію. Про цю подію розповідається у статті.

172. Орлов Борис. Первые авиамоторы в России: (Истоки) // Гражд. авиация. – 2006. – № 7. – С. 32.

Про перші спроби організувати вітчизняне виробництво авіаційних двигунів та про піонерів цієї справи: конструктора Уфимцева, інженерів Халепа та Олександрова, винахідника Дітмара.

173. Орлов Борис. Славяне учатся летать: (Страницы истории) // Воздуш. транспорт. – 2005. – № 12. – С. 2, 6.

Про розвиток авіації з початку і до середини ХХ століття в Білорусі.

174. От мечты к реальности // Денисов В.Г. Покорители неба. – К.,1987. – С.3–15.

В першому розділі книги викладача КПЦА В.Г. Денисова дається короткий історичний нарис розвитку авіації від тихохідних «етажерок» до реактивних літаків.

175. Планета эпохи крыльев: Так назвал Землю географ Иссак Боуман после первого трансполярного перелёта экипажа Валерия Чкалова: (эксклюзив) // Воздуш. транспорт. – 2004. – № 4 (февр.) – С. 2, 4; 2004. – № 5 (февр.). – С. 2, 4.

Газета пропонує читачам унікальний матеріал – стенограму урочистого прийому, влаштованого у Нью-Йорку на честь радянських льотчиків, які здійснили перший в історії трансполярний переліт з Європи до Америки, - В.Чкалова. Г.Байдукова та А.Белякова. Ця стенограма довгі

роки зберігалася в СРСР у закритих архівах. Чому? Відповідь на це запитання читач знайде у цій публікації.

- 176. Развитие** авиационной техники: Применение двигателей внутреннего сгорания в автотранспорте, авиации, ракетостроении // История инженерной деятельности / М.Д. Аптекарь, С.К. Рамазанов, Г.Е. Фрегер. – Киев, 2003. – С. 405–413.

Розглянуто фактори, які впливали на розвиток авіаційної техніки після Другої світової війни, а саме: успіхи в галузі теоретичних досліджень аеродинаміки літака, систем управління та створення реактивних двигунів

- 177. Реактивные** двигатели: Применение двигателей внутреннего сгорания в автотранспорте, авиации, ракетостроении // История инженерной деятельности / М.Д. Аптекарь, С.К. Рамазанов, Г.Е. Фрегер. – Киев, 2003. – С. 411–413.

Про еволюцію розвитку реактивних двигунів та їх вплив на розвиток авіації.

- 178. Сальников Ю.П.** Рекорды и тайны легендарных полётов // Воздуш. транспорт. – 2002. – № 25. – С. 2,9.

Як 65 років тому літали до Америки без посадок.

- 179. Сальников Ю.П.** Через три континента: [о перелете самолёта АНТ-4 «Страна Советов» в США, 1929] // США. КАНАДА: экономика, политика, культура. – 2000. – № 1. – С. 94–102.

- 180. Саморуков Владимир.** Послевоенная поступь Аэрофлота // Гражд. авиация. – 2005. – № 7. – С. 12–13.

- 181. Силаева Е.** Итоги века: через призму Книги рекордов Гиннеса: [самый быстрый вертолёт, самолёт; самые большие самолёты; самый длительный непрерывный полет...] // Воздуш. транспорт. – 2000. – № 4(февр.). – С. 15.

- 182. Синани А.И., Белый Ю.И.** Эволюция антенных систем для бортовых радиолокационных комплексов // Радиотехника. – 2005. – № 2. – С. 40–45. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2005. – № 22. – С. 124. – 63998.

- 183. Соболев Д.А.** «Юнкерс» в Филях: Сотрудничество Германии и России в авиапромышленности: [1920 г.] // Родина. – 2002. – № 10. – С. 62–65.

- 184. Трошин Анатолий.** Сорок лет – как одно мгновение // Гражд. авиация. – 2004. – № 3. – С. 20–21.

Спогади про підготовку до першого польоту з аеропорту Домодедово за маршрутом Домодедово – Кольцово 25 березня 1964 року на літаку Ту-104 та розповідь про діяльність аеропорту в теперішній час.

- 185. Турьян В.** «Даёшь мотор!»: К истории русских авиамоторов // Гражд. авиация. – 1997. – № 10. – С. 27.

186. Уклонский Николай. «Нам отступаться нельзя»: Гражданской авиации на Нижнем Амуре – 70 лет // Воздуш. транспорт. – 2004. – № 29–30(июль). – С. 10.

Генеральний директор КГУП «Хабаровські авіалінії» М. Уклонський розповідає про авіацію у Хабаровського краю.

187. Федотова Юлия. Главная авиагавань Урала // Гражд. авиация. – 2003. – № 8. – С. 18–20.

До 60-ліття від дня створення аеропорту “Кольцово”. Про історію створення аеропорту, його сьогодення та майбутнє.

188. Филонов Михаил. Авиалинии воздушной почты: (Страницы истории) // Воздуш. транспорт. – 2005. – № 5 (март). – С. 6.

Про історію виникнення та розвитку регулярних авіаліній, які здійснювали перевезення пошти в Росії та інших країнах.

189. Шереметьево – это Россия, Шереметьево – это Москва: [ред. статья] // Гражд. авиация. – 2004. – № 8. – С. 6–8.

До 45-річчя від дня відкриття міжнародного аеропорту Шереметьєво. Історія створення та діяльності аеропорту.

190. Шимановский Володар. Сколько лет самолёту и его полёту?: (Вехи) // Гражд. авиация. – 2003. – № 1. – С. 20–21.

Автор статті наводить аргументи, які ставлять під сумнів пріоритет першості польоту братів Райт.

191. Шитов В. Так спасали СП-32: (Событие) // Гражд. авиация. – 2004. – № 5. – С. 14–15.

Розповідь заступника командира ескадрильї вертольотів Мі-26 Архангельського об'єднаного авіазагону Ігоря Лавренюка про експедицію для рятування полярників з дрейфуючої станції СП-32.

ІІІ.3. ІСТОРІЯ АВІАЦІЇ УКРАЇНИ

192. Горяшко А.М. Гражданская авиация Украины / под ред. А.Ф. Аксенова. – Киев: «Техніка», 1982. – 143 с.

О5

Г719

193. Історія аеропорту Бориспіль. 1959-1999 рр. – К., 1999. – 48 с.

О5

І907

194. Ляховецкий М.Б., Пузынин Р.Г. Крылья республики. – Киев: «Техніка», 1973. – 175 с.

О5г
Л985

195. Коноплѐв Е.А. На край земли за самолѐтом: [о 15-летних поисках старых самолѐтов в процессе создания Головного музея гражданской авиации]. – К.: Основа, 2000. – 270 с. – Опис кн.: Літопис кн. – 2001. – № 3. – С. 82. – 1689.

196. Королѐва Е.В. Окрылѐнные мечтой: Воспоминания. Встречи. – К.: Украина, 1993. – 242 с.

О5д
К682

Інженер і історик авіації Є.В. Корольова – родичка першого російського льотчика Михайла Єфімова в мемуарно-історіографічній роботі розповідає про захоплюючий і важкий шлях дослідження перших кроків повітроплавання в Україні і Росії; про документи і матеріали, які висвітлюють невідомі сторінки біографій піонерів підкорення неба, перш за все київських і одеських. З книги читач дізнається про «крилатих братів» Єфімових, їх товаришів і учнів, ентузіастів авіасправи, імена яких до цього часу залишалися невідомими широкому колу читачів.

197. Очерки развития авиации на Украине / Н.Н. Александров, Л.Д. Арсон, А.И. Борисенко и др.; под ред. О. Антонова. – К.: ЦУНБ НАНУ, 1966. – 371 с.

198. Пелагенко А.П. Цивільна авіація України = Civil Aviation of Ukraine: історико-аналітичний огляд = Historical and Analytic Review. – Київ: Ред. ж. «Аеробізнес», 2003. – 128 с.

О5
П246

Книга починається з короткого екскурсу в історію розвитку авіації України.

199. Петасюк І.А., Петасюк О.І. Цивільна авіація України в період з 1930 року по червень 1941: (сторінки історії, становлення і розвитку): конспект лекцій / Київ. міжнарод. ун-т цивіл. авіації. – К.: КМУЦА, 1999. – 79 с.

О5г
Ц58

На основі вивчення, аналізу і узагальнення архівних та опублікованих матеріалів висвітлюються найважливіші сторінки історії розвитку цивільної авіації в Україні з 1930 року і до початку війни двох тоталітарних режимів, які характеризували фашистську Німеччину і Ра-

200. Савин В.С. Авиация в Украине: очерки истории. – Харьков: Основа, 1995. – 264 с.

O5

C13

Книга присвячена розвитку авіаційної науки і техніки в Україні з перших днів виникнення літальних апаратів та виникнення перших громадських і державних авіаційних організацій до нашого часу. Не претендуючи на повноту охоплення, автор наводить в ній описи, фотографії та креслення більшості літаків, вертольотів і планерів, спроектованих та побудованих в Україні.

201. Сітко Т.Я. Авіатраси України: [бібліогр.-іст. зб., присвяч. жінкам вітчизн. авіації]. – К.: ЛАТ&К, 2005. – 176 с. – Опис кн.: Літопис кн. – 2006. – № 8. – С. 123. – 9096.

202. Троценко А.М. Історія цивільної авіації України / Асоціація “Аеропорти України” – К., 2004. – 637 с.

O50г(4Укр.)

T764

Книгу присвячено історії цивільної авіації України. Автор, спираючись на свій п’ятдесятирічний досвід у цивільній авіації, намагався зібрати найбільш характерні матеріали з її історії і довести їх до майбутнього покоління авіаторів.

203. Троценко А.М. Аеропорти України. – Київ: Європейський ун-т, 2002. – 251 с.

O5

T764

204. Троценко А.М. Як утворився аеропорт Бориспіль: спогади ветерана цивільної авіації України / Асоціація «Аеропорти України». – Київ: Логос, 1999. – 64 с.

O50

T764

205. Україна на крилах = Winged Ukraine: До 10-ї річниці незалежності: книга-альбом / Держ. Департ. Авіац. т-ту України (Укравіатранс); Вид. центр «АероХоббі». – К., 2001. – 127 с.

206. Янчак Я.Я. З історії авіації УГА / Львів. обл. орг. Соціал.-демокр. партії України (об’єднаної); Громад. ін-т дослідж. історії та теорії соціал.-демокр. ім. Юліана Бачинського. – Львів: Ліга-Прес, 2004. – 41 с. – Опис кн.: Літопис книг. – 2005. – № 4. – С. 110. – 4483.

Статті

207. Авіамоделізм в Україні: [підгот. за матеріал. [www. ASavia/org](http://www.ASavia.org)] // Крила України. – 2003. – 7-12 квіт. (№ 15) – С. 11.

Про етапи розвитку авіамоделізму в Україні.

208. Авиамодельный спорт в Украине // Авиация и спорт. – 2002. – № 2. – С. 38–39.

Екскурс в історію становлення авіамоделісного спорту в Україні.

209. Горяшко А.М. Действовать, чтобы не опоздать: (записки ветерана) // Гражд. авиация. – 2004. – № 5. – С. 12–14.

Спогади знайомлять з людиною, яка півстоліття віддала цивільній авіації, – Олексієм Маркіяновичем Горяшком, начальником Українського управління цивільної авіації в 70-80 роках ХХ століття. Про його внесок у розвиток цивільної авіації України та Радянського Союзу.

210. Бабенко Игорь, Романюк Анатолий. АН-74 спасает экспедицию Шпаро: (Глазами очевидца) // Авиация и время. – 2003. – № 6. – С. 22–24.

Стаття знайомить читачів з операцією зі спасіння лижників, які здійснили у 1986 р. небувалий перехід в умовах полярної ночі через дрейфуючий лід від станції Північний полюс-26 на станцію ПП-27. В експедиції брали участь льотчики-випробувачі АНТК ім. Антонова І.Д. Бабенко, С.А. Горбик та ін. на єдиному дослідному екземплярі літака АН-

211. Бондаренко С. А под крылом самолёта моторы молчали: [інтерв'ю с фотокор. РАТАУ Н.Селюченко]. // Киев. ведомости. – 2002. – 13 апр. (№ 81) – С. 14.

Розповідь про унікальний рекорд у небі над Києвом сорок років тому. Група льотчиків-випробувачів на чолі з Юрієм Курліним на літаку Ан-10 провели випробування на «выживаемость» літака і, вимкнувши три з чотирьох двигунів, летіли тільки на одному нормальним курсом. Цей політ був зафіксований фотокореспондентом.

212. Будівництво повітряних станцій товариства “Укрповітряшлях”. Становлення цивільної авіації в Україні (1921 – 1932 роки // Історія цивільної авіації України / А.М. Троценко. – К., 2004. – Розд. Ш. – С. 108–113.

Про будівництво товариством “Укрповітряшлях” повітряних станцій і аеропортів та детальна розповідь про аеропорт “Харків” – перший

213. Висновок щодо становлення цивільної авіації в Україні. Становлення цивільної авіації в Україні (1921 – 1932 роки) // Історія цивільної авіації України / А.М. Троценко. – К., 2004. – Розд. Ш. – С. 152–154.

- 214. Гребенніков В.М.** Початок авіаєри в Україні // АВІА-2001: III Міжнародна науково-технічна конференція (24 – 26 квітня 2001 року, Київ, Україна). – К., 2001. – Т. 1. – С. 1.14–1.17.
У статті розглядається історичний процес становлення і розвитку авіації в Україні на початку ХХ століття, створення авіаційних центрів у Києві, Одесі, Харкові та Львові.
- 215. Давиденко М.Ф., Костюк М.Г., Скрипець А.В.** Авіація цивільна // Енциклопедія сучасної України. – К., 2001. – Т. 1. – С. 75–76.
Розповідається про історію становлення та розвитку цивільної авіації України.
- 216. Дем'яненко Віктор.** Перший літак в світі створено в Україні // Крила України. – 2003. – 7–12 квіт. (№ 15). – С. 7.
Розповідь про видатного діяча в галузі авіації О.Ф. Можайського, який фактично перший у світі створив літак, що піднявся у повітря і пролетів близько двохсот метрів, але за кордоном більшість істориків авіації не визнають пріоритету Росії у створенні літального апарату.
- 217. Денисов Олег.** Роздуми під крилом “Бекфайра”: [про Держ. музей авіації в Києві] // Голос України. – 2004. – 16 черв. (№ 109). – С. 6. – Опис ст.: Літопис газет. ст. – 2004. – № 24 – С. 33. – 14742.
- 218. Дернова Вероніка.** Авіація в Україні. Авіаційні майстерні та заводи: (До 100-річчя світової авіації) // Крила України. – 2003. – 2–7 черв. (№ 23). – С. 9.
- 219. Дернова Вероніка.** Авіація в Україні. Авіація в Галичині: (До 100-річчя світової авіації) // Крила України. – 2003. – 12–17 трав. (№ 20). – С. 9.
- 220. Дернова Вероніка.** Авіація в Україні. Авіація Української Народної Республіки: (До 100-річчя світової авіації) // Крила України. – 2003. – 9–14 черв. (№24). – С. 9.
Про заходи, які були вжиті новою владою, щодо збереження авіаційного майна і створення таким чином матеріально-технічної бази для авіації, що зароджувалася.
- 221. Дернова Вероніка.** Авіація в Україні. Безхвостки: (До 100-річчя світової авіації) // Крила України. – 2003. – 14–19 лип. (№ 29). – С. 9.
Про створення в Харківському авіаційному інституті групи з конструювання безхвостих літаків і реактивних двигунів під керівництвом Павла Георгійовича Бенінга.
- 222. Дернова Вероніка.** Авіація в Україні. Гідроавіація після Громадянської війни: (До 100-річчя світової авіації) // Крила України. – 2003. – 21–26 лип. (№ 30). – С. 9.
В статті мова йде про Севастопольський авіаремонтний завод та

дослідно-конструкторське бюро морського літакобудування, яким керував Ігор В'ячеславович Четвериков та про гідролітаки, які були ними побудовані.

223. Дернова Вероніка. Авіація в Україні. Двигунобудування: (До 100-річчя світової авіації) // Крила України. – 2003. – 28 лип.–2 серп. (№31). – С. 9.

Історія створення Запорізького двигунобудівного заводу та коротка характеристика двигунів, які випускав завод у довоєнний період.

224. Дернова Вероніка. Авіація в Україні. Дослідно-конструкторські розробки: (До 100-річчя світової авіації) // Крила України. – 2003. – 7–12 лип. (№ 28) – С. 9.

Про створення на Київському авіаційному заводі дослідно-конструкторського відділу (ДКВ) на чолі з Всеволодом Костянтиновичем Таїровим та про літаки, які були розроблені колективом ДКВ.

225. Дернова Вероніка. Авіація в Україні. Київська школа літакобудування: (До 100-річчя світової авіації) // Крила України. – 2003. – 21–26 квіт. (№ 17) – С. 9.

Про роль Київського політехнічного інституту у поширенні ідей авіації і повітроплавання.

226. Дернова Вероніка. Авіація в Україні. Мрія про політ: (До 100-річчя світової авіації) // Крила України. – 2003. – 3–8 берез. (№ 10). – С. 9.

Цією статтею започатковується цикл публікацій до 100-річчя авіації. В ній мова йде про початок становлення і розвиток авіації у ХІХ столітті в Україні.

227. Дернова Вероніка. Авіація в Україні. На саморобних крилах: (До 100-річчя світової авіації) // Крила України. – 2003. – 22–27 верес. (№ 39). – С. 9.

Стаття присвячена конструкторам-аматорам, які посіли особливе місце в історії авіації України, а саме: авіатехніку Бориспільського авіаційного підприємства І.І. Тугову, техніку-електронщику Г.І. Дремушенку та викладачу середньої школи В.Т. Яковенку з Єнакієва, трактористу з Дніпропетровська Володимиру Могилевському та ін.

228. Дернова Вероніка. Авіація в Україні. Одеський аероклуб: (До 100-річчя світової авіації) // Крила України. – 2003. – 28 квіт.-3 трав. (№ 18). – С. 9.

Про створення та діяльність науково-спортивного товариства “Одеський аероклуб”.

229. Дернова Вероніка. Авіація в Україні. Перші з перших: (До 100-річчя світової авіації) // Крила України. – 2003. – 7–12 квіт. (№ 15). – С. 9.

Про роботи ентузіастів, які наприкінці ХІХ століття створювали в Україні важчі за повітря літальні апарати, а саме: доктора медицини

Миколу Андрійовича Арендта, Олександра Федоровича Можайського, Миколу Кібальчича, Федора Рейнхардовича Гешвенда.

230. Дернова Вероніка. Авіація в Україні. Планерний спорт: (До 100-річчя світової авіації) // Крила України. – 2003. – 30 черв.–5 лип. (№ 27). – С. 9.

231. Дернова Вероніка. Авіація в Україні. Планеризм у повоєнний період: (До 100-річчя світової авіації) // Крила України. – 2003. – 1-6 верес. (№ 36). – С. 9.

232. Дернова Вероніка. Авіація в Україні. Поява дирижаблів: (До 100-річчя світової авіації) // Крила України. – 2003. — 24-29 берез. (№ 13). – С. 9.

233. Дернова Вероніка. Авіація в Україні. Розвиток планеризму: (До 100-річчя світової авіації) // Крила України. – 2003. – 14-19 квіт. (№ 16). – С. 9.

Успіх піонерів авіації сприяв розповсюдженню планеризму в Україні. Окрім визнаних наприкінці ХІХ – початку ХХ століття центрів у Києві та Харкові, з'явилися клуби і в інших містах, зокрема у Сумах, Полтаві, Катеринославі, Одесі та Черкасах.

234. Дернова Вероніка. Авіація в Україні. Створення авіаційних шкіл і становлення військової авіації: (До 100-річчя світової авіації) // Крила України. – 2003. – 19-24 трав. (№ 21). – С. 9.

Історія появи першої в царській Росії авіаційної школи в Севастополі, яка отримала назву Качинська, за назвою річки Кача у Мамашевській долині, де побудували льотне поле школи.

235. Дернова Вероніка. Авіація в Україні. Створення керованого літального апарата: (До 100-річчя світової авіації) // Крила України. – 2003. –17-22 берез. (№ 12). – С. 9.

Про послідовників ідеї створення керованого аеростату в Україні: Ф.Тихіна із Севастополя, П. Чернова з Одеси та К. Данилевського з Харкова.

236. Дернова Вероніка. Авіація в Україні. Студентські конструкторські бюро: (До 100-річчя світової авіації) // Крила України. – 2003. – 15-20 верес. (№ 38). – С. 9.

Про вклад студентського конструкторського бюро при Харківському авіаційному інституті у розвиток любительського літакобудування у повоєнні роки.

237. Дернова Вероніка. Авіація в Україні. Харківська школа літакобудування: (До 100-річчя світової авіації) // Крила України. – 2003. – 5–10- трав. (№19). – С.9.

238. Дернова Вероніка. Авіація в Україні. Цивільний повітряний флот перед Другою світовою війною: (До 100-річчя світової авіації) // Крила України. – 2003. – 11-16 серп. (№ 33). – С. 9.

- 239. Дернова Вероніка.** “Кудашев – 4”: (Історія підкорення небес) // Крила України. – 2006. – 27 берез.-1 квіт. (№ 13). – С. 13.
Розповідається про літаки марки “Кудашев”, які були сконструйовані професором КПІ Олександром Сергійовичем Кудашевим на початку ХХ століття та про його внесок у розвиток вітчизняної авіації.
- 240. Дернова Вероніка.** Перший авіатор Російської Армії та Флоту : (Історія підкорення небес). // Крила України. – 2005. – 19-24 верес. (№ 39). – С. 14.
Про одного з перших російських авіаторів С.Ф. Дорожинського та його внесок у розвиток авіаційної справи .
- 241. Дернова Вероніка.** Піонер повітроплавання України: (Історія підкорення небес) // Крила України. – 2006. – 16–21 січ. (№3). – С. 13.
Про історичну роль Київського Повітроплавального гуртка, яким керував Микола Борисович Делоне, у розвитку авіації і планеробудування в Україні.
- 242. Дернова Вероніка.** “Укрповітряшлях” українське акціонерне товариство повітряних сполучень // Крила України. – 2003. – 17-22 лют. (№ 8). – С. 10.
Розповідь про діяльність УАТ “Укрповітряшлях” з придбання літаків для товариства; будівництва повітряних станцій, ангарів та авіамайстерень у Харкові, аеродромів у Києві, Одесі, Полтаві, Кіровограді; організації регулярних ліній між містами.
- 243. Дернова Вероніка.** Чужої біди не буває: (Історія підкорення небес) // Крила України. – 2006. – 17–22 квітн. (№ 16). – С. 13.
Розповідь про участь зведеної авіагрупи з числа кращих вертольотників на вертольотах Мі-6 під командуванням Олександра Серебрякова у ліквідації чорнобильської аварії.
- 244. Діяльність** товариства “Укрповітряшлях” за 5 років (станом на 1929 рік). Становлення цивільної авіації в Україні (1921 – 1932 роки). // Історія цивільної авіації України / А.М. Троценко. – К., 2004. – Розд. III. – С. 133.
- 245. До 100-річчя авіації.** Перший політ О. Свешнікова над Києвом справив величезне враження на його мешканців // Укрінформ: новини ВПК, авіації та космонавтики. – 2002. – 12 верес. (№ 17) – С. 21–22.
- 246. Добровільні** товариства авіації. Становлення цивільної авіації в Україні (1921 – 1932 роки) // Історія цивільної авіації України / А.М. Троценко. – К., 2004. – Розд. III. – С. 103–104.
Про створення добровільного Товариства авіації і повітроплавання України і Криму (ТАПУК) та про його діяльність.

247. Дореволюційний період. Зародження авіації в Україні // Історія цивільної авіації України / А.М. Троценко. – К., 2004. – Розд. 1. – С. 16–22.

Стаття починається з розповіді про одного з піонерів авіаційного руху – київського архітектора і винахідника Гешвенда Федора Рейнхардовича, конструктивні і технічні рішення якого застосовують і в сучасній авіації, а саме: крило, що змінює в польоті кут установки, непрониклива для повітря обшивка крила, трос для проводки управління. У статті розповідається також про Миколу Андрійовича Арендта, роботи якого мали велике значення для вирішення проблеми створення важчих за повітря літальних апаратів, про Олександра Федоровича Можайського – творця першого літака з паровим двигуном та Миколу Івановича Кібальчича, який вперше запропонував створити ракетодинамічний апарат – прообраз сучасних пілотованих ракет.

248. Дореволюційний період. Західна Україна // Історія цивільної авіації України / А.М. Троценко. – К., 2004. – Розд. 1. – С. 66 – 70.

Про процеси становлення і розвитку авіації в Галичині, яка до Першої світової війни знаходилася під Австро-Угорщиною.

249. Дореволюційний період. Інша діяльність Київського товариства повітроплавання // Історія цивільної авіації України / А.М. Троценко. – К., 2004. – Розд. 1. – С. 48–56.

Розділ присвячено дослідним та показовим польотам, які виконувалися невійськовими льотчиками тільки з відома і дозволу Спорткомітету Київського товариства повітроплавання. Розповідається також про навчання у практичній школі пілотування при Київському товаристві повітроплавання, про аеродроми товариства, про роботу авіаційних станцій і авіаційних майстерень та про пропаганду ідей повітроплавання членами Товариства.

250. Дореволюційний період. Київське товариство повітроплавання // Історія цивільної авіації України / А.М. Троценко. – К., 2004. – Розд. 1. – С. 22–32.

Про історію створення Київського товариства повітроплавання, його внесок у розвиток повітроплавання і авіації в Україні та його організаторів і членів.

251. Дореволюційний період. Одеський аероклуб // Історія цивільної авіації України / А.М. Троценко. – К., 2004. – Розд. 1. – С. 57–62.

Про історію створення та діяльність першого в Росії науково-спортивного товариства “Одеський аероклуб”, мета якого була – всебічно сприяти розвитку вітчизняної авіації і повітроплавання шляхом організації показових польотів і лекцій; проведення наукових експериментів; підготовки пілотів і надання допомоги винахідникам.

252. Дореволюційний період. Харківський авіаційний центр // Історія цивільної авіації України / А.М. Троценко – К., 2004. – Розд. 1. – С. 62 – 66.

Розповідь про заснування повітроплавального відділу Харківського відділення Російського технічного товариства, його діяльність та про

253. Застосування авіації у народному господарстві. Становлення цивільної авіації в Україні (1921 – 1932 роки) // Історія цивільної авіації України / А.М. Троценко. – К., 2004. – Розд. Ш. – С. 127–129.

Про використання літаків для спеціальних робіт, а саме: у двадцять роки народився такий важливий засіб використання авіації, як авіаційна зйомка. Завдяки авіації стало можливим швидко і надійно упорядковувати карти, плани і схеми для земельних і лісових угідь. У сільському господарстві літаки почали використовувати для знищення шкідників сільськогосподарських культур.

254. Згуровський Михайло. Витоки української авіації // Дзеркало тижня. – 2003. – 13-19 груд. (№ 48). – С. 19. – Опис ст.: Літопис газет ст. – 2004. – № 11. – С. 35. – 6521.

255. Крамаренко Вікторія. Зародження авіамоделізму в Україні: (Екскурс в історію) // Крила України. – 2003. – 8-13 груд. (№ 50). – С. 9.

256. Крамаренко Вікторія. Хроніка довоєнного авіамоделізму України: (Екскурс в історію) // Крила України. – 2003. – 15-20 груд. (№ 51). – С. 9.

257. Лесной Вадим. Первым делом – самолёты: [О музее авиац. техники под открытым небом, Луганск] // Наша газета. – 2004. – 7 окт. (№ 139-140). – С. 16. – Опис ст.: Літопис газет. ст. – 2005. – № 8. – С. 39. – 5195.

258. Мараев Ростислав. Авиация гетмана П. Скоропадского: [история авиации Укр. Нар. Республики] // Аэрохобби. – 1993. – № 1. – С. 14–16.

259. Мараев Ростислав. В начале. Украина на заре воздухоплавания // Аэрохобби. – 1992. – № 1. – С. 16 – 17.

260. Назаркевич Владислав. З мріями про небо: (Світ захоплень) // Крила України. – 2003. – 1-6 груд. (№ 49). – С. 15.

Про історію створення, діяльність та проблеми Галицького авіаційного історико-технічного товариства.

261. Нова ера в розвитку цивільної авіації. Впровадження реактивної техніки в Україні (1958 – 1970 роки) // Історія цивільної авіації України / А.М. Троценко. – К., 2004. – Розд. VII. – С. 293–362.

262. Новосвітній Валерій. Вітчизняна авіація розправляла крила в Києві: [на Ярослав. Валу колись був перший вертоліт. майданчик [авіатора Ігоря

Сікорського]: [за матеріалами бесіди зі старшим науковим співпрацівником Нац. технол. ун-ту “Київ. політех. ін-т” Тетяною Озоженко, краєзнавцем Михайлом Кальницьким] // Хрещатик. – 2004. – 1 верес. (№ 126). – С. 8–9. – Опис ст.: Літопис газет. ст. – 2005. – № 6. – С. 35. – 3639.

263. Перші вітчизняні пасажирські літаки. Становлення цивільної авіації в Україні (1921 – 1932 роки) // Історія цивільної авіації України / А.М. Троценко. – К., 2004. – Розд. Ш. – С. 124–127.

Про будівництво інженером-конструктором Костянтиним Олексійовичем Калініним спочатку на київському заводі “Ремповітря-6” першого пасажирського літака К-1, а потім на Харківському авіаційному заводі – пасажирського літака К-2 і санітарного-К-3. Згодом були побудовані літаки К-4 та К-5, які замінили на повітряних лініях іноземні машини. На київському і горьківському авіазаводах виробляли вітчизняний швидкісний моноплан ХАІ-1, який з успіхом курсував найпрестижнішою повітряною лінією Москва-Симферополь.

264. Підготовка кадрів. Становлення цивільної авіації в Україні (1921 – 1932 роки) // Історія цивільної авіації України / А.М. Троценко. – К., 2004. – Розд. Ш. – С. 98–103.

Про відкриття авіаційного фаху на механічному факультеті Київського політехнічного інституту, відродження авіаційного гуртка, який мав можливість використовувати всі лабораторії КПІ та його майстерень, а також про відкриття Авіаційного науково-технічного товариства (АНТТ) до якого входили, крім КПІ, авіазавод, авіашкола, військові повітроплавальні й авіаційні частини та Губвідділ товариства ТАПУК, який було створено 1 квітня 1923 року.

265. Після громадянської війни. Перші законодавчі акти і повітряні перевезення. Становлення цивільної авіації в Україні (1921 – 1932 роки) // Історія цивільної авіації України / А.М.Троценко. – К., 2004. – Розд. Ш. – С. 87 – 93.

Про підписання 17 січня 1921 року декрету Раднаркому РРФСР “Про повітряний рух в повітряному просторі над територією РРФСР і над її територіальними водами”, який вперше встановив абсолютний і безсуперечний суверенітет Радянської держави над своїм повітряним простором, в тому числі і над територіальними водами. В 1921 році Рада праці і оборони прийняла постанову про створення при Головповітряфлоті комісії з розробки десятирічної програми-максимум розвитку вітчизняної авіації. Прийняття такого документа свідчило про початок державного

266. Повітряні піонери. Світова авіація багато у чому завдячує і нашим землякам [Олександр Кудашеву, Ігорю Сікорському, Петру Нестерову] //

Хрещатик. – 2003. – 12 верес. (№ 134). – С. 12. – Опис ст.: Літопис газет. ст. – 2004. – № 4. – С. 32. – 2178.

- 267. Початок** регулярних авіаперевезень. Становлення цивільної авіації в Україні (1921 – 1932 роки) // Історія цивільної авіації України / А.М. Троценко. – К., 2004. – Розд. Ш. – С. 115–117.
- 268. Применение** сельскохозяйственной авиации в Украине. История применения авиации в сельском хозяйстве / В.В. Агарков, А.Г. Дибер, В.П. Копычко и др. // Авиация в сельском хозяйстве: история, техника, технология, экономика / под ред. В.П. Копычко. – Харьков, 2002. – С. 14–
- 269.⁹⁵ Салівон Геннадій.** Відтепер в Україні діє Державний музей авіації // Крила України. – 2003. – 29 верес.-4 жовт. (№ 40). – С. 4.
Інформація про відкриття у Києві музею авіації.
- 270. Соколовский А.** Украина – родина не только сала, но и мировой авиации // Комсомольская правда. – 2002. – 31 мая (№ 95) – С. 24–25.
Про повітряний винахід О.Ф. Можайського.
- 271. Створення** нових літаків. Становлення цивільної авіації України (1921 – 1932 роки) // Історія цивільної авіації України / А.М. Троценко. – К., 2004. – Розд. Ш. – С. 93–98.
У цьому розділі книги розповідається про спроби будівництва в Україні в перші роки Радянської влади літаків власної конструкції, згадуються імена їх творців, а саме: Дмитра Дмитровича Федорова – інженера Сімферопольського заводу ГАЗ №15, братів Касьянєнків, В.М. Хіоні та ін.
- 272. Створення** Українського акціонерного товариства повітряних сполучень «Укрповітряшлях». Становлення цивільної авіації в Україні (1921 – 1932 роки) // Історія цивільної авіації України / А.М. Троценко. – К., 2004. – Розд. Ш. – С. 104–108.
Про роль спеціальних акціонерних товариств в організації та становленні регулярних авіаційних перевезень, та їх об'єднання в Українське акціонерне товариство повітряних сполучень «Укрповітряшлях»
- 273. Харук Андрей.** Адаменко, Матиас и другие... . Малоизвестные страницы истории отечественной авиапромышленности // Авиация и время. – 2007. – № 1. – С. 18–20
Стаття присвячена діяльності аеропланової майстерні Федора Федоровича Терещенка, яку молодий підприємець заснував у своєму маєтку Червоне Волинської губернії. З 1914 року майстерня Терещенка стала називатися Червонським аероплановим заводом, який можна вважати першим авіаційним підприємством на території України.

- 274. Хомінський Сергій.** Приземлилися в експозиції: Державний музей авіації відзначив першу річницю // *Голос України*. – 2004. – 6 жовт. (№186). – С. 3. – Опис ст.: *Літопис газет*. ст. – 2005. – № 8. – С. 39. – 5199.
- 275. Цивільна авіація в Україні в 80-х роках і на межі 90-х років** // *Історія цивільної авіації України* / А.М. Троценко. – К., 2004. – Розд. XIII. – С. 397–446.
- 276. Цивільна авіація в Україні в передвоєнному десятиріччі** // *Історія цивільної авіації України* / А.М. Троценко. – К., 2004. – Розд. IV. – С. 155–200.
- 277. Цивільна авіація в Україні в сімдесятих роках (1971 – 1980 роки)** // *Історія цивільної авіації України* // А.М.Троценко. – К., 2004. – Розд. VIII. – С. 363–397.
- 278. Цивільна авіація України в роки післявоєнних п'ятирічок** // *Історія цивільної авіації України* / А.М. Троценко. – К., 2004. – Розд. VI. – С. 257–
- 279.²⁹² Цивільна авіація незалежної України** // *Історія цивільної авіації України* / А.М. Троценко – К., 2004. – Розд. X. – С. 447–521.

IV. УЧАСТЬ АВІАЦІЇ У ВІЙНАХ

- 280. Гражданский** воздушный флот в Великой Отечественной войне: статьи, воспоминания, документы / М-во гражд. авиации; под ред. Б.П. Бугаева. – М.: Возд. транспорт, 1985. – 240 с.

О5

Г756

- 281. Лисенко О.Є., Макаров В.Д.** Бойові дії авіації в роки Великої Вітчизняної війни. – Київ, 2003. – 174 с.

О5

Л631

Статті

- 282. Авіація** в роки громадянської війни. Авіація Української Народної Республіки і Західноукраїнської Народної Республіки. Перший поштовий авіазв'язок // Історія цивільної авіації України / А.М.Троценко. – К., 2004. – Розд. П. – С. 75–80.

- 283. Авіація** в роки громадянської війни. Авіація в Українській Радянській Республіці. Перші міжнародні рейси до Будапешта // Історія цивільної авіації України / А.М. Троценко – К., 2004. – Розд. П. – С. 81–86.

- 284. Беликов Виктор.** "Воздушные рабочие войны": (Самолёты славы) // Воздуш. транспорт. – 2007. - № 19 (май). – С. 7.

Про неоціненну допомогу цивільних авіаторів на першому етапі Великої Вітчизняної війни, які взяли на себе термінове забезпечення фронту зброєю, медикаментами, продуктами, десантування, доставку вантажу партизанам та ін. Дається також коротка характеристика літаків, на яких виконувалися ці роботи, а саме: ПО-2, ПС-84, ІЛ-12.

- 285. Бюшгенс Георгій.** Авиационная наука: все для победы // Авиасоюз. – 2005. – № 1. – С. 50–52. – Опис ст.: Воздуш. транспорт: РЖ / ВИНТИ. – 2007. – № 1. – 07.01-06А.1.

У статті аналізується стан авіаційної промисловості напередодні і в період Великої Вітчизняної війни.

- 286. Демин Анатолий.** Ходынка для Великой Победы: (60-летию Победы посвящается) // Крылья Родины. – 2005. – № 3-4. – С. 22 – 26. – (Продолж. следует).

З липня 2003 року о 17 г. 09 хв. з льотної смуги Центрального аеродрому ім. М.В. Фрунзе, відомої у всьому світі Ходинки, в останній раз піднявся літак Іл-38 ВВС Індії. Так, на 93 році свого більш ніж активного життя і напередодні сторіччя світової авіації, закінчив свою діяльність аеродром, який був колискою радянської авіації. До початку Великої

Вітчизняної війни аеродром став найбільшим авіаційним центром, який зробив значний внесок у перемогу над фашистами. У статті розповідається про події цієї героїчної епопеї.

- 287. Демин Анатолій.** Ходынка для Великой Победы: (60-летию Победы посвящается) // Крылья Родины. – 2005. – № 6. – С. 34–36. – (Продолж. следует).
- 288. Дернова Вероніка.** Авіація в Україні. Цивільний повітряний флот у роки Великої Вітчизняної війни та в повоєнний період: (До 100-річчя світової авіації) // Крила України. – 2003. – 18-23 серп. (№ 34). – С. 9.
- 289. Дернова Вероніка.** Авіація при визволенні Києва: (Історія підкорення небес) // Крила України. – 2006. – 23–28 жовт. (№ 43). – С. 13.
- Про підтримку авіацією київської наступальної операції на Букринському плацдармі та про авіаторів, які брали участь у цій операції.
- 290. Дореволюційний** період. Вплив військового застосування літаків на розвиток авіації // Історія цивільної авіації України / А.М. Троценко. – К., 2004. – Розд. 1. – С. 70–74.
- Про застосування літаків у бойових діях та розвідці і його вплив на розвиток авіації, а саме: це стимулювало розвиток авіаційної промисловості та авіаційної науки.
- 291. Драговоз П.** В небе над Днепром: (Летопись великой победы) // Гражд. авиация. – 2003. – № 9. – С. 27.
- Про внесок екіпажів цивільного повітряного флоту в перемогу у Великій Вітчизняній війні.
- 292. Колечкин Вадим.** Авиация в боях под Кировоградом в январе 1944 года // Авиация и время. – 2003. – № 6. – С. 49–52. – Оконч. следует.
- 293. Колечкин Вадим.** Авиация в боях под Корсунь-Шевченковским в феврале 1944 года // Авиация и время. – 2004. – № 5. – С. 36–39. – Оконч. следует.
- 294. Колечкин Вадим.** Авиация в боях под Корсунь–Шевченковским в феврале 1944 года // Авиация и время. – 2004. – № 6. – С. 34–37.
- 295. Мараев Владлен.** Гетманские аэропланы для Всевеликого Войска Донского // Авиация и время. – 2007. – № 5. – С. 38–39.
- 296. Орлов Борис.** В осаждённый Ленинград // Гражд. авиация. – 2003. – № 8. – С. 25.

Про участь цивільного повітряного флоту у польотах в блокадний Ленінград і на Велику Землю. У статті описується епізод, коли до Ленінграда разом з медикаментами та харчами була доставлена партитура

сьомої симфонії Дмитра Шостаковича і завдяки цьому вона прозвучала 9 серпня 1942 року у Великому залі філармонії як гімн незламному духу ленінградців.

297. Тынченко Ярослав. Наши асы в небе Львова. Забытые подвиги забытой войны 1918 – 1920 годов: (как это было) // Киев. ведомости. – 2005. – 7 июня. – С. 12.

Про історію створення Авіаційного полку Української Галицької армії, про участь пілотів полку в польсько-українській війні та їх подальшу долю.

298. Хазанов Дмитрий, Котловский Александр. Битва над Киевом: 60-летию героической обороны города посвящается // Авиация и время. – 2001. – № 6. – С. 17–24. – Продолж. следует.

299. Хазанов Дмитрий, Котловский Александр. Битва над Киевом: 60-летию героической обороны города посвящается // Авиация и время. – 2002. – № 1. – С. 20–22. – Продолж. следует.

300. Хазанов Дмитрий, Котловский Александр. Битва над Киевом: 60-летию героической обороны города посвящается // Авиация и время. – 2002. – № 4. – С. 47–52. – Продолж. следует.

301. Хазанов Дмитрий, Котловский Александр. Битва над Киевом: 60-летию героической обороны города посвящается // Авиация и время. – 2002. – № 5. – С. 34–37. – Продолж. следует.

302. Хазанов Дмитрий, Котловский Александр. Битва над Киевом: 60-летию героической обороны города посвящается // Авиация и время. – 2003. – № 3. – С. 27–30. – Продолж. следует.

303. Хазанов Дмитрий, Котловский Александр. Битва над Киевом: 60-летию героической обороны города посвящается // Авиация и время. – 2003. – № 4. – С. 45–48. – Окончание.

304. Харук Андрей. У истоков украинской военной авиации // Авиация и время. – 2004. – № 4. – С. 14–15.

Про участь у боях проти Польщі авіації Української Галицької Армії, одним з організаторів якої був Петро Іванович Франко – старший син відомого українського письменника і громадського діяча Івана Франка. Стаття знайомить читачів з його біографією.

305. Цивільна авіація в роки Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 років // Історія цивільної авіації України / А.М. Троценко. – К., 2004. – Розд. V. – С. 201–256.

V. ВИДАТНІ ДІЯЧІ АВІАЦІЇ

306. XX век. Гражданская авиация России в лицах / ред. колл.: В.И. Атларов, Ю.А. Балакин, И.Ф. Васин и др. – М.: Воздуш. транспорт, 2000. – 557 с.

О5

Д221

307. Дубок А.Г. Генеральный директор: [об авиастроителе П.А. Воронине]. – М.: НПО «Технология», 2003. – 239 с.

308. Лазаренко А. Світло у вікнах: Життя видатних людей. – К.: Літопис-XX, 2000. – 253 с.

Про життя та діяльність відомих в Україні авіаторів: льотчиків асів *К.В. Сухова, Ф.Ф. Архипенка, О.І. Покришкіна*, генерального конструктора авіаційної і космічної техніки *В.М. Челомея*, д-ра техн. наук, академіка *А.О. Комарова*, начальника Українського управління ЦА *М.Г. Ковтюха*.

309. Лазаренко А. Світло у вікнах: Життя видатних людей. – К.: Літопис-XX, 2003. – 430 с.

Про життя та діяльність відомих в Україні авіаторів: пілота *І.Г. Драченка*, голову правління, генерального директора ВАТ «Мотор-Січ» д-ра техн. наук *В.О. Богуслаєва*.

310. Начальник авіаучилища Аерофлота Овсиенко: воспоминания, очерки, информация. – Кривой Рог: ККНАУ, 2006. – 132 с.

О50д

Н361

311. Они покоряли небо / С.А. Бычков, Л.А. Малашенко, В.Н. Кобрин и др.; под ред. В.С. Кривцова, М.Н. Федотова. – Харьков: ХАИ, 2005. – 563 с.

О50

О587

312. Петров И.Ф. Авиация и вся жизнь. – М.: ЦАГИ, 1993. – 96 с.

О5г П305

Один з перших льотчиків Радянського Союзу, перший ректор Московського фізико-технічного інституту *І.Ф. Петров* розповідає про своє життя і людей, з якими довелося спілкуватися. Він подає епізоди своєї льотної практики – льотчика-випробувача, розповідає про створення очолюваних ним експериментальних баз ЦАГІ і ЛПІ, про події воєнних років, в яких брав участь, про свій внесок у роботу з удосконалення цивільної авіації в післявоєнні роки.

Статті

313. Бурков Г.Д. Полярник до мозга костей: (Имя в авиации) // Гражд. авиация. – 2004. – № 10. – С. 22–23.

До 100-річчя від дня народження *Марка Івановича Шевельова*, ім'я якого пов'язане з Полярною авіацією від першого дня її існування.

314. Вайсберг Илья. Боевой генерал в гражданской авиации: (Авиация и личность) // Авиасоюз. – 2007. – № 2 (15). – С. 33.

Стаття знайомить читачів з керівником авіатранспортної галузі СРСР у 60-70 роки *Георгієм Семеновичем Счотчиковим*. Саме в цей період під його керівництвом відбувалося впровадження реактивної авіатехніки.

315. Ветеран, Гражданин, Патриот // Гражд. авиация. – 2004. – № 4. – С. 7.

До 80-річчя *Георгія Андрійовича Усачова* – ветерана цивільної авіації, заслуженого працівника транспорту Росії. Наведені короткі біографічні дані.

316. Горяшко А.М. Действовать, чтобы не опоздать: (Записки ветерана) // Гражд. авиация. – 2004. – № 5. – С. 12–14.

Спогади знайомлять з людиною, яка півстоліття віддала цивільній авіації, – *Олексієм Маркіяновичем Горяшком*, начальником Українського управління цивільної авіації в 70-80 роках. Про його внесок у розвиток цивільної авіації України та Радянського Союзу.

317. Гуляєва Ирина. “Відомий усій Росії профіль”: [про рос. діяча військ. повітроплавання *Олександра Матвійовича Кованька*] // Одеські вісті. – 2003. – 17 груд. – Опис ст.: Літопис газет. ст. – 2004. – № 11. – С. 34. – 6519.

318. Демин Анатолий. Портрет авиационной династии на фоне эпохи: (Страницы истории авиации) // Крылья Родины. – 2005. – № 8. – С. 25–31. – (Продолж. следует).

Про внесок у розвиток літакобудування в Росії засновника найстарішого авіаційного заводу «Дукс» *Юлія Олександровича Меллера*, якого в наш час по праву можна назвати авіабудівником № 1.

319. Дернова Вероніка. Неподільне небо Богуслаєва: (Цікаво знати) // Крила України. – 2003. – 28 жовт.-1 лист. (№ 44). – С. 10.

Розповідь про доктора технічних наук, професора, академіка, генерального директора Запорізького відкритого акціонерного товариства “Мотор Січ” *В'ячеслава Олександровича Богуслаєва*.

320. Исполнилось 70 лет Геннадию Леонидовичу Аникееву: (Поздравляем юбиляра !): [ред. статья] // Воздуш. транспорт. – 2004. – № 12 (март). – С. 9.

Коротко про заслуги *Г.Л.Анікеєва*, якого по праву називають легендою

і уособленням цілої технічної епохи Аерофлоту, широко відомого в цивільній авіації Росії та за кордоном.

- 321. Забава Валентина.** Полёт судьбы: (Юбилей) // Воздуш. транспорт. – 2003. – № 44 (нояб.) С. 2, 9.

Стаття присвячена кавалеру Ордена Трудового Червоного Прапора *Миколі Семеновичу Котлярову*, за плечими якого – ціла епоха розвитку цивільної авіації СРСР. Змістом його життя було відродження в країні повітряного транспорту. Під його керівництвом відбулася і модернізація кількох аеропортів, будівництво аеропортових комплексів і споруд, організація чіткої роботи з обслуговування нових типів літаків. Його трудовий стаж в авіації дорівнює 55 рокам.

- 322. Калачанов Вячеслав Дмитриевич:** К 50-летию со дня рождения // Авиакосм. техника и технологии. – 2006. – № 2. – С. 70,72. – Опис ст.: Возд. транспорт. – 2007. – № 3. – 07.03-06А.19.

Про життєвий та творчий шлях *Калачанова В.Д.*, керівника галузевого центру авіаційної промисловості з акредитації наукових організацій.

- 323. Коваль Неля.** Траектория життя // Крыла України. – 2006. – 27 листоп.–2 груд. (№ 48). – С. 7.

Розповідь про заслуженого машинобудівника України, технічного директора Державного підприємства “Київський авіаційний завод “Авіант” *Анатолія Олександровича Криулю*. До 60-річчя від дня його

- 324. Крикуненко Анатолий.** «В авиации? – Да всю жизнь!». Штрихи к портрету Эдуарда Неймарка: (XX век: люди и судьбы) // Крылья Родины. – 2003. – № 1. – С. 30–31.

народження. Наводяться короткі біографічні дані та розповідається про внесок у розвиток вітчизняної авіації заслуженого машинобудівника, члена Академії транспорту і Академії технологічних наук *Едуарда Неймарка*. .

- 325. Крикуненко Анатолий.** След кометы. Штрихи к портрету В.И. Омельченко: (XX век: люди и судьбы) // Крылья Родины. – 2003. – № 5. – С. 27–31.

Спогади про Генерального директора Запорізького моторобудівного об'єднання, Героя Соціалістичної Праці, доктора технічних наук Василя Івановича Омельченка, який залишив помітний слід у вітчизняному авіадвигунобудуванні.

- 326. Лешаков Н.С., Пономарёв А.Т.** Александр Николаевич Вегенер – первый начальник Военно-воздушной инженерной академии им. профессора Н.Е. Жуковского // Полёт. – 2005. – № 9. – С. 58–59.

Стаття присвячена *О.М. Вегенеру*, який зробив значний внесок у створення і розвиток випробувальної бази російської авіаційної техніки.

327. Орлов Борис. Маршал из ГВФ: (Имя в авиации) // Гражд. авиация. – 2004. – № 9. – С. 12–13.

Наведені короткі біографічні дані та описано шлях в авіації Головного маршала авіації *Олександра Євгеновича Голованова*.

328. Орлов Борис. Пятилетка Василия Молокова. К 110-летию со дня рождения В.С. Молокова: (Навсегда в летописи отрасли) // Гражд. авиация. – 2005. – № 2. – С. 6–7.

Статтю присвячено В.С.Молокову, про якого Герой Радянського Союзу Георгій Байдуков сказав: “Вася – це особистість!. Як авіатор він зробив для країни більше, ніж багато довоєнних льотчиків, разом взятих. Один політ за хворим Шмідтом у табір челюскінців чого вартий! А він ще й Аерофлотом керував, і в війну дивізією командував...”.

329. “Сестра” Терешковой. Первой среди стюардесс медалью «За трудовую доблесть» наградили Людмилу Звягину: [воспоминания стюардессы *Людмилы Викторовны Звягиной* / беседу записала Татьяна Колыско] // Воздуш. транспорт. – 2007. – № 9. – С. 5.

330. «Сросся с авиацией пуповиной...»: [очерк из сборника «Кто есть кто в современном мире»] // Гражд. авиация. – 2004. – № 6. – С. 20–21.

У журналі публікується нарис про діяльність заступника міністра цивільної авіації СРСР у 1980 – 1988 роки *Івана Федотовича Васіна*, який зробив значний внесок у розвиток вітчизняної цивільної авіації.

331. Тригуб Олексій. Від штурвала літака – до парламентської трибуни // Крила України. – 2006. – 21–26 серп. (№34). – С. 9.

До 60-річчя від дня народження депутата Верховної Ради України, в минулому – заслуженого льотчика-випробувача СРСР *Олександра Васильовича Галуненка*. У статті розповідається про його внесок в освоєння новітніх зразків літаків, таких як АН 124 “Руслан”, АН-225”Мрія”, АН-70 та ін.

Бугаєв Борис Павлович

332. Григорьев Игорь. Человек-легенда. Маршалу авиации Б.П. Бугаеву – 80 лет. // Воздуш. транспорт. – 2003. – № 30 (июль). – С. 1, 10.

До 80-річчя від дня народження двічі Героя Соціалістичної Праці, заслуженого пілота СРСР, лауреата Ленінської і Державної премій Б.П. Бугаєва. Про його внесок у розвиток цивільної авіації.

333. Последний маршал авиации: [ред. статья] // Воздуш. транспорт. – 2007. – № 3 (январь). – С. 8.

Стаття присвячена колишньому міністру цивільної авіації СРСР, двічі Герою Соціалістичної праці, заслуженому пілоту СРСР, лауреату Ленінської і Державної премій Борису Павловичу Бугаєву, який помер 13

січня 2007 року. Про його внесок у розвиток цивільної авіації Радянського Союзу з 1970 по 1987 роки.

- 334. Трошин Анатолій.** Міністр Бугаєв: штрихи к портрету. Гл.8. Новое время – новые песни: (К 80-летию гражданской авиации) // Гражд. авиация. – 2003. – № 4. – С. 28–31. – Продолж. Начало в №№ 9-12, 2002 г.; №№ 1–3, 2003 г.

Діяльність *Бориса Павловича Бугаєва* на посаді міністра цивільної авіації СРСР.

- 335. Трошин Анатолій.** Министру Бугаеву – 80 лет // Гражд. авиация. – 2003. – № 3. – С. 6.

Стаття присвячена 80-річчю від дня народження міністра цивільної авіації СРСР *Бориса Павловича Бугаєва*, який зробив помітний внесок у розвиток крилатої галузі. Спогади ветеранів Аерофлоту про основні віхи його біографії.

Степанченко Василь Олексійович

- 336. Афоніна Анжела.** Його епоха: [за матеріалами бесіди з донькою літакобудівника Галиною Степанченко та його онукою Ольгою Нежиборець] // Хрещатик. – 2004. – 19 берез. (№ 40). – С. 10–11. – Опис ст.: Літопис газет. ст. – 2004. – № 18. – С. 37. – 10984.

- 337. Євтушенко Андрій.** Академік промислового виробництва: (90 років від дня народження Василя Олексійовича Степанченка): (Постаті) // Уряд. кур'єр. – 2004. – 18 берез. (№ 51). – С. 19.

Розповідь про Героя Соціалістичної Праці, директора Київського авіаційного заводу *Василя Олексійовича Степанченка*.

- 338. Усатенко Петро.** Крилате ім'я: [про колиш. ген. дир. Київ. авіац. вироб. об-ня Василя Олексійовича Степанченка: за матеріалами бесіди з ген. дир. з-ду “Авіант” Олегом Шевченком] // Дзеркало тижня. – 2004. – 20–26 берез. (№ 11). – С. 14. – Опис ст.: Літопис газет. ст. – 2004. – № 17. – С. 25. – 10294.

V.1. ДІЯЧІ АВІАЦІЙНОЇ НАУКИ

- 339. Башта Трифон Максимович.** Віхи життя: (до 100-річчя від дня народження) / уклад.: О.Т. Башта, В.П. Бочаров, І.І. Верба та ін. – К.: НАУ, 2004. – 108 с.

Ж

Б337

У книзі відображені основні етапи життя, наукова, конструкторська та педагогічна діяльність лауреата Державної Премії СРСР, професора

Т.М.Баити – фундатора вітчизняної авіаційної та машинобудівної гідравліки.

340. Виноградов Р.И., Шестаков В.З. Краткий очерк развития авиационной науки в Латвийской ССР / МГА, РКИИГА. – Рига, 1989. – 158 с.

О5

В491

341. Гай Д.И. Формула Мудрости. – М.: Знание, 1984. – 176 с. – (Творцы науки и техники)

О5д(2)

Г14

Книга присвячена *Сергію Олексійовичу Чаплигіну* – радянському вченому в галузі теоретичної механіки.

342. Лазаренко А. Світло у вікнах: (Життя видатних людей). – К.: Літопис-ХХ, 2000. – 253 с.

Про життя та діяльність відомих в Україні авіаторів: льотчиків асів *К.В. Сухова, Ф.Ф. Архипенка, О.І. Покришкіна*, генерального конструктора авіаційної і космічної техніки *В.М. Челомея*, д-ра техн. наук, академіка *А.О. Комарова*, начальника Українського управління ЦА *М.Г. Ковтюха*.

Статті

343. Г.А. Крыжановскому – 70 лет: (Юбилей) // Гражд. авиация. – 2004. – №8. – С. 5.

Вітання колег і друзів до ювілейного дня народження ректора Академії цивільної авіації, професора, заслуженого діяча науки і техніки СРСР, відомого вченого в галузі розробки проблем організації і управління повітряним рухом. Коротка інформація про наукову діяльність *Георгія Олександровича Крижановського*.

344. Гандель Ю.В., Гиневский А.С., Лифанов И.К. Наука живет. Ученики чтут учителя: Международный симпозиум памяти С.М. Белоцерковского // Полет. – 2001. – № 12. – С. 27–28.

Стаття присвячена пам'яті видатного вченого, професора *Сергія Михайловича Білоцерківського*. Аналізуються його наукові досягнення в різних галузях науки та їх розвиток у працях його чисельних учнів.

345. “Движение вперед техники полётов шло гораздо быстрее, чем это можно было ожидать”: к 90-летию со дня рождения *М.В. Келдыша*: [публ. документов и предисл. Е.Ю. Башиловой] // Ист. архив. – 2001. – № 1. – С. 14–27. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2001. – № 29. – С. 87. – 60168.

346. Дернова Вероніка. Засновник штурманської служби: (Історія підкорення небес) // Крила України. – 2006. – 29 трав.-3 черв. (№ 22). – С. 13.

Про внесок *Бориса Васильовича Стерлігова* у становлення та розвиток аеронавігаційної та штурманської служб у Радянському Союзі. До 105-

347. Дернова Вероніка. Людина, яка випередила час // Крила України. – 2003. – 23-28 черв. (№ 26). – С. 10.

Про внесок у розвиток авіації і космонавтики доктора технічних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки РРФСР, кавалера двох орденів Трудового Червоного Прапора та ордена Червоної Зірки *Володимира Петровича Ветчинкіна*. Наведені короткі біографічні дані. До 115-річчя від дня народження.

348. Доброхотов В. Засекреченный рекорд : (Имя в авиации) // Гражд. авиация. – 2004. – № 8. – С. 13.

Розповідь про талановитого російського самородка, лауреата Ленінської і двох Державних премій, кавалера трьох орденів Леніна і багатьох інших державних нагород, професора *Олексія Михайловича Черемухіна* (1895 – 1958) та про рекорди, які були встановлені на вертольотах, створених під його керівництвом.

349. Єфремов А.В. Выдающемуся учёному в области авиационных наук И.В. Остославскому исполняется 100 лет // Полёт. – 2004. – № 1. – С.54–56.

350. Західна Україна. Авіаційна спілка студентів Львівської політехніки // Історія цивільної авіації України / А.М. Троценко. – К., 2004 – С. 68–70.

Про внесок Авіаційної спілки студентів у розвиток та пропаганду авіаційних знань.

351. Західна Україна. Е. Лібанський (1862 – 1928) // Історія цивільної авіації України / А.М. Троценко. – К., 2004. – С. 67–68.

Коротка розповідь про одного з найактивніших львівських дослідників у галузі авіації та повітроплавання *Едмунда Лібанського*, який був редактором часопису “Промисловець”. За його безпосередньої участі виникло Галицьке авіаційно-технічне товариство.

352. К 80-летию Г.И Северина: (ред. статья) // Авиапанорама: междунар. авиац.-косм. журн. – 2006. – № 3. – С. 54.

Стаття присвячена відомому вченому в галузі створення систем життєзабезпечення екіпажів і пасажирів в разі аварій літальних апаратів, засобів захисту літальних апаратів від пожеж і вибухів *Гаю Іллічу Се-*

353. Кобритько О. “Жити! Творити! Перемагати!”: [Твої сини, Україно!] // Крила України. – 2006. – 18-22 верес. (№ 38). – С. 7.

Стаття присвячена відомому українському вченому та провідному

\$ \$ (" % , " # \$
 \$ % % , & -
 () (" 5 " .
 354. ? 1 #. @ & * @% " : [100- *
 " '6 - A , (
 ? @]//+ @ \$
 % .-2004.-D 1.- .107-115.- .:3 & . .-
 2004.-D 43.- .103.-85352.
 355. < 6 .+ - & .90
 & , +. .; //+\$ # .
 -2004.-D 27-28 (* &).- .2, 11.
 , & \$ % (() %
 () " .
 356. = 1. 6 ., \$ « * » .50 \$ 70 @%
 % % + @ * :
 (1 ")//+\$ # . -2004.-D 27-28 (* &).- .1,4.
 , \$ (") !% (\$ /
 (\$ % , ,) /
 // , \$ & \$ 0 ,
 ,, « * » (" .
 357. A 1 + 5 : [(. : 70- * :
 .]//5\$./ . .. @ .-2002.-D 2.- .5-6.
 - .:3 & . -2002.-D 39.- .78.-82292.
 358. < 1 6 ., & \$ ' , "+ %
 , & & " : [% . .
 " 4 ""]// \$.-2006.-D 16-17.-29
 .-12 .- .25.- .:3 \$. -2006.-D 16.- .49.-
 359. 12600. : (5 ()//0 . (.-
 2004.-D 3.- .28.
 \$ (" # 7 , , !
 , % & % & , !
 , % , " &
 ') (") /) , (" &# %
 \$ % ((, (") &)
 () .), *() # " .

360. Павленко В.Ф., Лешаков П.С., Слободин И.Д. Александр Николаевич Пономарев – патриарх российской авиации // Крылья Родины. – 2003. – № 12. – С. 28–29.

Біографічні дані та науково-педагогічна діяльність доктора технічних наук, професора *Олександра Миколайовича Пономарьова*.

361. Підготовка кадрів. Становлення цивільної авіації в Україні (1921 – 1932 роки): [Вікторин Флавіанович Бобров] // Історія цивільної авіації України / А.М. Троценко – К., 2004. – Розд. III. – С. 99–101.

Розповідь про видатного діяча української авіації *Вікторина Флавіановича Боброва*, його внесок у розвиток авіабудування в Україні та підготовку авіаційних фахівців.

362. Попов С.М., Черток Б.Е. К 90-летию со дня рождения Алексея Фёдоровича Богомолова // Полет. – М., 2003. – № 9. – С. 49–52.

Про фахівця в галузі радіолокації і радіотехнічних засобів космічної і ракетної техніки *Олексія Федоровича Богомолова*.

363. Резник Семен. Прочная женщина: [беседа о судьбе и работе Е.А. Шахатуни с ведущим конструктором АНТК им. О.К. Антонова Генрихом Онгирским и зам. главного конструктора АНТК Анатолием Семенцом / беседу вел Семён Резник] // 2000. – 2008. – 8 февр. – С. В6.

Стаття присвячена *Єлизаветі Аветовні Шахатуні*, яка була заступником головного конструктора АНТК ім. Антонова і дружиною О.К. Антонова. Про її долю, роботу, і про те, що дає її спадок, пов'язаний з дивною і загадковою наукою про тріщини і руйнування матеріалів, авіабудівникам сьогодні.

364. С юбилеем, Александр Федотович!: [ред. статья к 75-летию со дня рождения] // Гражд. авиация. – 2004. – № 10. – С. 9.

Стаття присвячена відомому в Україні і за кордоном організатору наукової діяльності і вченому в галузі підготовки кадрів для повітряного транспорту *Олександрю Федотовичу Аксьонову*.

365. Сандул Валентина. Життя, мов космічна ракета: [про вченого в галузі механіки *Всеволода Сергійовича Авдуєвського* (1920 – 2003)] // Урядовий кур'єр. – 2007. – 3 лют. (№ 21). – С. 13.

366. Скорodelов В.А. Глеб Евгеньевич Лозино-Лозинский – основатель аэрокосмического направления // Авиакосм. техн. и технология. – 2002. – № 1. – С. 62–64. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2002. – №31. – С. 90. –

367. Гокати Г. Дневниковые записи: [публ. воспоминаний ученого, специалиста в обл. косм. исслед. и авиации] // Дарьял. – 2004. – № 1. – С. 122–167. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2004. – № 39. – С. 108. – 75997.

368. Турьян Виктор. У истоков практической аэродинамики: (К 100-летию авиации) // Крылья Родины. – 2003. – № 6. – С. 24–25.

Стаття присвячена *Сергію Олексійовичу Ульянову*, який вважається основоположником практичної аеродинаміки в Росії.

369. Фірсов Олександр, Горбунов Дмитро. Основоположник національної школи аерогідродинаміки // Крила України. – 2006. – 23-28 жовт. (№ 43) – С. 9.

До відкриття тематичної виставки у музеї Національного авіаційного університету, присвяченої 130-й річниці від дня народження видатного інженера, педагога, вченого-аерогідродинаміка, члена Академії наук УРСР, лауреата Державної премії *Георгія Федоровича Проскура*.

370. Харківський авіаційний центр. Георгій Федорович Проскура (1876-1958) // Історія цивільної авіації України / А.М. Троценко. – К., 2004. – Розд. I. – С. 65 – 66.

Розповідь про засновника і протягом довгого часу керівника авіаційної наукової школи у Харкові, видатного вченого у галузі аерогідродинаміки, академіка *Георгія Федоровича Проскура*.

371. Шенгардт А.С. Конструктор. Учёный. Педагог: К 90-летию со дня рождения С.М. Егера // Полет. – 2004. – № 10. – С. 22–26.

Стаття присвячена одному з найталановитіших вітчизняних авіаконструкторів, вченому, соратнику А.Н.Туполева *Сергію Михайловичу Єгеру* (1914–1987).

372. Юрьев И.М. О работе С.А. Христиановича в ЦАГИ: [Сергей Алексеевич Христианович – специалист в области аэродинамики звуковых и сверхзвуковых самолётов (1908 – 2000)] // Техника воздушного флота. – 2001. Т. 75, № 3/4. – С. 2–7. – Опис. ст.: Летопись

373. Яковлев Евгений. Блинов – Кулибин XX века. Самолётный факультет МАИ // Крылья Родины. – 2005. – № 8. – С. 14 – 16.

Про винахідницьку та наукову діяльність студента МАІ *Бориса Блінова*.

374. Яковлев Евгений. Ф.А. Цандер в МАИ 1930 – 1932 гг. // Крылья Родины. – 2005. – № 8. – С. 17 .

Розповідається про етап творчої біографії *Фрідріха Артуровича Цандера*, пов'язаний з його роботою у Вищому аеромеханічному училищі, невдовзі перейменованому в Московський авіаційний інститут.

Жуковський Микола Єгорович (1847 – 1921)

375. Арлазоров М. С. Жуковский. – 2-е изд., доп. и перераб. – М.: Машиностроение, 1964. – 218 с.

О5г/д

А828

376. Касторский В.Е. Роль Н.Е. Жуковского в создании теории несущего винта / под ред. акад. Б.Н. Юрьева. – М.: Академия, 1950. – 22 с. – (Труды ВВИА им. проф. Н.Е. Жуковского).

О5д

К28

377. Космодемьянский А.А. Николай Егорович Жуковский 1847 – 1921. – М.: Наука, 1984. – 192 с. – (Серия «Науч.- биограф. л-ра» / АН СССР).

378. Повх І.Л. Микола Єгорович Жуковський – батько російської авіації / за ред. В.В. Данілевського. – К.: Держтехвидав, 1952. – 74 с. – (Люди вітчизняної науки і техніки)

О5д

П42

379. Стрижевский С.Я. Н.Е. Жуковский – основоположник авиационной науки / под ред. проф. д-ра техн. наук Г.Ф. Бураго. – Изд. 2-е, перераб. и доп. – М.: Воениздат, 1966. – 139 с.

О5д

С85

Статті

380. Викторов В. «Дом Жуковского»: (Страницы истории) // Гражд. авиация. – 2005. – № 2. – С. 26 – 27.

Історія будинку, в якому розміщується Науково-меморіальний музей видатного вченого в галузі механіки Миколи Єгоровича Жуковського.

381. Дернова Вероніка. “Батько” російської авіації: (Історія підкорення небес) // Крила України. – 2006. – 18 – 30 груд (№ 51-52). – С. 23.

Про життєвий та творчий шлях основоположника аерогідродинаміки Миколи Єгоровича Жуковського (1847 – 1921).

Стечкін Борис Сергійович (1891 – 1969)

382. Борис Сергеевич Стечкин (1891 – 1969) / АН СССР; сост. Г.Н.

Финашиной, Н.М. Ансеровой; вступ. ст. И.Л. Варшавского, К.Г.

Евграфова. – М.: Наука, 1983. – 54 с. – (Материалы к биобиблиографии учёных СССР. Сер. техн. наук. Механика; Вып. 15).

383. Чуев Ф.И. Стечкин. – 2-е изд. – М.: Молодая гвардия, 1979. – 256 с. – (Жизнь замечат. людей. Сер. биограф. Вып. 13 (582)).

О5д

Ч85

Статті

- 384. Александр Александрович Микулин.** Борис Сергеевич Стечкин. Сергей Константинович Туманский // Советские авиационные конструкторы / А.Н. Пономарёв. – М., 1990. – С. 268–283.
Про радянських конструкторів авіаційних двигунів *О.О. Микуліна* і *С.К. Туманського* та вченого в галузі аеромеханіки і теплотехніки *Б.С. Стєчкина*.

- 385. Дернова Вероніка.** Конструктор і вчений: (Історія підкорення небес) // Крила України. – 2006. – 31 лип.–5 серп. (№ 31). – С. 13.
До 115-річчя від дня народження відомого академіка, Героя Соціалістичної Праці *Бориса Сергійовича Стєчкина*. Короткі біографічні дані та творчий шлях.

V.2. АВІАЦІЙНІ КОНСТРУКТОРИ

- 386. Ветров Г.С.** С.П. Королёв в авиации: Идеи. Проекты. Конструкции / отв. ред. Б.В. Раушенбах; АН СССР. – М.: Наука, 1988. – 158 с. – (Науч.-попул. лит. История науки и техники).
О5
В393
- 387. Пономарёв А.Н.** Советские авиационные конструкторы. – 3-е изд. исправл. и доп. – М.: Воениздат, 1990. – 320 с.
О5
П563
- 388. Сімоненко Петро Іларіонович.** Понад вітрами: документ. повість: [про Григорія Герасимовича Чечета]. – Київ: «Молодь», 1968. – 164 с. – (Життя славетних. Серія біографічних творів. Вип. 6).
О5д
С375
У повісті розповідається про талановитого українського конструктора *Григорія Герасимовича Чечета* – першого винахідника цілком оригінального вітчизняного літака з двигуном внутрішнього згорання. Робота конструктора, а також його однодумця-авіаконструктора *Миколи Васильовича Ребікова* була дуже важливою, а деякі їхні конструктивні розв'язання залишилися пріоритетом авіаційної науки і широко застосовувалися в авіаційній промисловості.
- 389. Стражева И.В.** Полёта вольное упорство: (страницы жизни авиаконструктора *Поликарпова*). – М.: Моск. рабочий, 1986. – 220 с.
Розповідь про конструктора *Миколу Миколайовича Полікарпова*.

- 390. Цымбал В.С.** На грани смерти: исторический роман: [о жизни *Н.И. Кибальчича*] – Днепропетровск: «Промінь», 1969. – 312 с.
Ш6(2+Укр)75-442
Ц949
- 391. Черненко Г.Т.** Глеб Евгеньевич Котельников (1872 – 1944) / отв. ред. А.П. Мельников. – Л.: Наука, 1988. – 152 с.
Книга присвячена життю та творчості відомого російського винахідника *Гліба Євгеновича Котельникова* – конструктора першого в світі авіаційного ранцевого парашута.
- 392. Чутко И.Э.** Мост через время: [сборник] – М.: Политиздат, 1989. – 333 с.
О5
Ч953
Про авіаконструкторів *Роберта Людовиговича Бартіні* та *Олександра Сергійовича Москальова*.

Статті

- 393. Антонов Г.** Самолёт создали девушки // Воздуш. флот. – 2002. – № 43 (окт.). – С. 10.
Про бригаду авіаконструкторів з 8 дівчат: *З. Андреевої, В. Долгих, М. Крилевої, М. Победоносцевой, Є. Рижковой, Л. Сибіркіної, М. Скачковой і Н. Хмурець*, які спроектували легкий літальний апарат ДГ-55, чи «комета», з чудовими аеродинамічними формами.
- 394. Біденко Михайло.** Граф Цепелін і його цепеліни: [про винахідника дирижабля *Фердинанда Адольфа Хайнриха фон Цепеліна* (1838 – 1917)] // Слобідський край. – 2006. – 8 лип. (№ 74). – С. 19. – Опис ст.: Літопис газет. ст. – 2006. – № 19. – С. 32. – 15131.
- 395. Валин Г.** Жизнь всегда его торопила: (рассказы об авиаконструкторах) // Гражд. авиация. – 2003. – № 3. – С. 18–19.
Розповідь про конструкторську діяльність *Валерія Африкановича Борогу*, який конструював основу літака – планери. Талант цього видатного фахівця та величезний труд втілені в літаки з маркою “Іл”: від легендарного Іл-2 до не менш відомого Іл-96-300.
- 396. Василевский И.М.** Ростислав Евгеньевич Алексеев: [о конструкторе экранопланов и быстроходных судов на подводных крыльях *Р.Е. Алексееве*: к 85-летию со дня рождения] // Техника воздуш. флота. – 2003. – Т. 77, № 2. – С. 1–2.
- 397. Виктор Фёдорович Болховитинов:** [1899 – 1970]. Александр Яковлевич Березняк: [1912 – 1974] // Советские авиационные конструкторы / А.Н. Пономарев. – М., 1990. – С. 238–247.

Розповідь про радянського авіаконструктора військових літаків і вченого в галузі літакобудування, доктора технічних наук *В.Ф. Болховітінова* та радянського авіаконструктора, заслуженого діяча науки і техніки *О.Я. Березняка*, який у 1942 році разом з *О.М Ісаєвим* створив перший радянський ракетний літак Бі з ЖРД.

398. Дернова Вероніка. «Король повітря» Луї Блеріо // Крила України. – 2007. – 18-23 черв. (№ 7). – С. 13.

До 135-річчя від дня народження одного з піонерів авіації, французького авіаконструктора *Луї Блеріо*, який народився 1 липня 1872 року. Про літальні апарати його конструкторії.

399. Дернова Вероніка. 50 років у прискоренні: (розповідь про життя *Ернста Хейнкеля*) // Крила України. – 2003. – 3–8 лют. (№ 6). – С. 10.

В статті розповідається про німецького авіаконструктора та промисловця, під керівництвом якого створено 154 типи літаків та 5 типів

400. Дернова Вероніка. Авіаконструктор із Катеринослава // Крила України. – 2003. – 20-25 січ. (№ 4). – С. 10.

Про авіаконструктора, російського емігранта *Михайла Михайловича Струкова*, розробки якого стали важливим етапом у формуванні зовнішнього вигляду транспортних літаків.

401. Дернова Вероніка. Глен Кертіс // Крила України. – 2003. – 19-24 трав. (№ 21). – С. 10.

Стаття присвячена 125-річчю від дня народження видатного американського льотчика, конструктора та промисловця *Глена Хаммонда Кертіса*, якого перед Першою світовою війною було визнано світовим лідером у проектуванні літаючих човнів і гідролітаків.

402. Дернова Вероніка. Добра слава приходить до справжніх майстрів // Крила України. – 2003. – 6-11 січн. (№ 2). – С. 10.

До 110-річчя від дня народження конструктора військових літаків *Михайла Йосиповича Гуревича*.

403. Дернова Вероніка. Життя з “Прогресом”: (Історія підкорення небес) // Крила України. – 2006. – 20-25 листоп. (№ 47). – С. 13.

Розповідь про конструкторську діяльність Генерального конструктора ЗМКБ “Прогрес”, доктора технічних наук, академіка АН України, заслуженого діяча науки і техніки, Героя Соціалістичної Праці, лауреата Ленінської та Державної премій, під керівництвом якого був створений унікальний турбореактивний двоконтурний двигун Д-18Т, який піднімає у повітря транспортні літаки АН-124 “Руслан” та АН-225 “Мрія” – *Володимира Олексійовича Лотарьова*.

- 404. Дернова Вероніка.** Конструкторська діяльність Леоніда Селякова: (Історія підкорення небес) // Крила України. – 2006. – 10-15 квіт. (№ 15). – С. 13.
 Про життєвий та творчий шлях талановитого авіаконструктора *Леоніда Леонідовича Селякова* (нар. у 1916 р.)
- 405. Дернова Вероніка.** Леонардо да Вінчі – загадка? // Крила України. – 2003. – 14-19 квіт. (№ 16). – С. 10.
 Коротка розповідь про людину, яка була геніальною у всьому. Винаходи і відкриття *Леонардо да Вінчі* охоплюють усі галузі знань. Автор статті зупинилася на тих, що стосуються тільки літальних апаратів – орнітоптерів.
- 406. Дернова Вероніка.** Лідер: (Історія авіації) // Крила України. – 2004. – 11-16 жовт. (№ 42). – С. 15.
 В статті йде мова про Генерального конструктора ДКБ П.Й. Сухого, Героя Росії *Михайла Петровича Симонова*.
- 407. Дернова Вероніка.** Літаки Ентоні Фоккера // Крила України. – 2003. – 31 берез.-5 квіт. (№ 14). – С. 10.
 Коротка розповідь про життя та конструкторську діяльність нідерландського льотчика, авіаконструктора та промисловця *Ентоні Германа Герарда Фоккера*.
- 408. Дернова Вероніка.** Літаки Черановського: (Історія підкорення небес) // Крила України. – 2006. – 10-15 лип. (№ 28). – С. 13.
 Розповідь про авіаційного конструктора *Бориса Івановича Черановського* (1896 – 1960), який посідає особливе місце серед радянських конструкторів, є засновником “безхвосток” у Радянському Союзі і творцем “літаючого крила” товстого профілю у всьому світі. До 110-річчя від дня народження.
- 409. Дернова Вероніка.** Людина, яка випереджала час: (Історія підкорення небес) // Крила України. – 2006. – 19-24 лип. (№ 25). – С. 13.
 Розповідь про конструкторську та наукову діяльність конструктора авіаційних двигунів *Кузнєцова Миколу Дмитровича*.
- 410. Дернова Вероніка.** Невідомий Саукке (1891 – ?): (Історія підкорення небес) // Крила України. – 2006. – 3-8 квіт. (№ 14). – С. 13.
 Короткі відомості про життєвий шлях та конструкторську діяльність авіаконструктора *Бориса Андрійовича Саукке*. На крилах, спроектованих Саукке авіація літає і дотепер.
- 411. Дернова Вероніка.** Непроторованими шляхами // Крила України. – 2003. – 24 лют.-1 берез. (№ 9). – С. 10.
 Розповідь про творчість видатного українського авіаконструктора до Першої світової війни *Йосипа Григоровича Немана*.

412. Дернова Вероніка. Той, хто випередив час: (Історія підкорення небес) // Крила України. – 2005. – 12-17 груд. (№ 51). – С. 14.

Розповідь про мало відомий період життя та творчості талановитого конструктора *Павла Володимировича Цибіна* [нар.1905 р.].

413. Дернова Вероніка. Томас Сопвіч і його літаки: (Цікаво знати) // Крила України. – 2003. – 13-18 січ. (№3). – С. 10.

Розповідь про одного з піонерів авіації Великої Британії, конструктора і промисловця, *Томаса Октейва Мердока Сопвіча* [1888 – 1989].

414. Конструктори й пілоти – випробувачі. Георгій Петрович Адлер (1886 – 1965) // Історія цивільної авіації України / А.М.Троценко. – К., 2004. – Розд. I. – С. 45.

Про активного члена Повітроплавального гуртка КПІ й Київського товариства повітроплавання *Георгія Петровича Адлера*. Він є автором двох літаків оригінальної конструкції “Монокок Слюсаренка” та “Двохвістка Слюсаренка”; викладав у МАІ та виконував велику громадську роботу в Центральній секції історії авіації й повітроплавання.

415. Конструктори й пілоти – випробувачі. Анатолій Анатолійович Серебреніков // Історія цивільної авіації України / А.М. Троценко – К., 2004. – Розд. I. – С. 46.

Коротка інформація про активного члена Повітроплавального гуртка КПІ, а потім активного учасника побудови всіх літаків Билінкіна і Сікорського *А.А. Серебренікова*.

416. Конструктори й пілоти – випробувачі. Василь Володимирович Іордан (1884 – 1954) // Історія цивільної авіації України / А.М. Троценко. – К., 2004. – Розд. I. – С. 36–37.

Коротка розповідь про майстра–умільця і талановитого конструктора *Василя Володимировича Іордана*, який намагався побудувати своїми силами двомісний біплан 1-3 з двигуном «Хаакє» потужністю 35 к. с., через відсутність коштів не зміг його закінчити, але його по праву можна вважати співавтором у створенні літаків БІС-1 і БІС-2 у майстернях І. Сікорського.

417. Конструктори й пілоти – випробувачі. Володимир Петрович Григор’єв (1883 – 1922) // Історія цивільної авіації України / А.М. Троценко. – К., 2004. – Розд. I. – С. 39–40.

Про одного з найбільш активних членів Повітроплавального гуртка КПІ *Володимира Петровича Григор’єва*, котрий після закінчення КПІ працював у авіаційних майстернях Ф.Ф.Терещенка на посадах завідувача майстерень, конструктора, завідувача технічного бюро, помічника директора з технічної частини. Його захоплювала думка, висловлена

Петром Миколайовичем Несторовим, щодо доцільності зміни кута атаки несучої поверхні аероплану для збільшення підйомної сили літака під час зльоту і посадки. Побудував літак власної конструкції Т-7.

418. Конструктори й пілоти – випробувачі. Олександр Данилович Карпека (1894 – 1918) // Історія цивільної авіації України / А.М. Троценко. – К., 2004. – Розд I. – С.37–38.

Короткі біографічні дані про життя та конструкторську діяльність *О.Д. Карпеки*.

419. Конструктори й пілоти – випробувачі. Олександр Миколайович Свешніков (1887 – 1916) // Історія цивільної авіації України / А.М. Троценко. – К., 2004. – Розд. I. – С. 38–39.

Наведені короткі біографічні дані *О.М. Свешнікова* і розповідається про його роботу в якості пілота-інструктора та про конструкторську діяльність.

420. Конструктори й пілоти – випробувачі. Федір Іванович Билінкін // Історія цивільної авіації України / А.М. Троценко. – К., 2004. – Розд. I. – С.33.

Коротко про конструкторську діяльність студента *Ф. І. Билінкіна* та

421. Конструктори й пілоти – випробувачі. Федір Федорович Терещенко (1888 – 1918) // Історія цивільної авіації України / А.М. Троценко. – К., 2004. – Розд. I. – С. 39.

Розповідається про заслуги *Ф.Ф. Терещенка* у розвитку вітчизняної авіації, а саме: він був організатором “пересувної аеропланної майстерні для ремонту літаків”. Вона мала широке застосування під час Вітчизняної війни. У своїх майстернях Терещенко Ф.Ф. будував оригінальні літаки під маркою “Терещенко”, але доля його участі у їх створенні є суперечливою.

422. Коростелев Н.В. Жить и помнить: [о конструкторе авиатехники *Б.В. Коростелеве*, 1889 – 1941] // Московский журнал. – 2000. – № 8. – С. 2–12. – Опис. ст.: Летопись журн. ст. – 2001. – № 4. – С. 100. – 7634.

423. Крамаренко Викторія. Авиамоделист, опередивший время: (Летопись авиамоделизма) // Авиация и время. – 2003. – № 4. – С. 36 – 37.

Про внесок *Михайла Зюріна* у розвиток авіамоделного спорту в СРСР в довоєнні роки.

424. Крикуненко Анатолий. Он любил тебя, жизнь... Штрихи к портрету Николая Дондукова: (XX век: люди и судьбы) // Крылья Родины. – 2003. – № 6. – С. 27–32.

Про внесок *Миколи Олександровича Дондукова* у розвиток вітчизняного авіадвигунобудування.

- 425. Матвеев А.М., Гуцин В.Н.** Иван Павлович Братухин – конструктор, учёный, человек: [специалист в области вертолётостроения: к 100-летию со дня рождения] // Полет. – М., 2003. – № 2. – С. 49–54. – Описание ст.: Летопись журн. ст. – 2003. – № 44. – С. 98. – 87485.
- 426. Мечта конструктора:** [памяти талантливого конструктора Валентина Александровича Корчагина] // Крылья Родины. – 2003. – № 11. – С. 32.
Про життя та конструкторську діяльність *В.О. Корчагіна* розповідають його товариші.
- 427. «Мы исчезнем, но истина исчезнуть не может...»** док. Центр. ист. арх. Москвы о *Циолковском* – конструкторе метал. дирижабля, 1910 – 1911 гг. / [публ., предисл. и коммент. Г.Ю. Борисовой] // Отечественные архивы. – 2004. - № 2. – С. 98–113. – Описание ст.: Летопись журн. ст. – 2004. – № 40. – 78051.
Про Костянтина Едуардовича Ціолковського – російського вченого та винахідника в галузі повітроплавання, авіації, ракетної техніки та космонавтики.
- 428. Одеський аероклуб.** Василь Миколайович Хіоні // Історія цивільної авіації України / А.М. Троценко. – К., 2004. – Розд. I. – С. 61–62.
Коротка розповідь про відомого конструктора і пілота та інструктора з льотної підготовки *В.М. Хіоні*. За Радянських часів *В.М.Хіоні* створив літак «Коньок – Горбунок», який з великим успіхом застосовувався у сільському господарстві.
- 429. Орлов Борис.** Для полёта «вокруг шарика»: (Имя в авиации) // Воздуш. транспорт. – 2005. – № 3 (январь). – С. 11.
Стаття присвячена відомому конструктору *Володимиру Антоновичу Чижевському* [1899 – 1872], безпідставно репресованому в 1939 – 1941 роках. Особливо яскраво проявився його талант конструктора у створенні та дослідженні літаків нових незвичайних конструкцій, в тому числі, і висотних літаків з дальнім радіусом дії.
- 430. Орлов Борис.** Маршал авиации Сантос-Дюмон: (На крыльях истории) // Воздуш. транспорт. – 2005. – № 14 (июль). – С. 14.
Стаття знайомить читачів з бразильським авіатором *Альберто-Сантос Дюмоном*, який стояв біля витоків повітроплавання і якому судилося на важчому за повітря літальному апараті відкрити еру європейської авіації. Про нього у Франції говорили не тільки як про успішного аеронавта, але і як про талановитого конструктора аеростатів, дирижаблів та аеропланів.
- 431. Орлов Борис.** Первые авиамоторы в России: (Истоки) // Гражд. авиация. – 2006. – № 7. – С. 32.
Про перші спроби організувати вітчизняне виробництво авіаційних

двигунів та про піонерів цієї справи конструктора *Уфимцева*, інженерів *Халепа* та *Олександрова*, винахідника *Дитмара*.

432. Петросян Э.А. Творческий путь авиаконструктора *Н.И. Камова*: [к 100-летию со дня рождения] // Полет. – М., 2002. – № 8. – С. 53–64.

433. Савинский Ю.Э. Памяти авиаконструктора *Марка Александровича Купфера*: [Создатель вертолётов] // Полет. – М., 2000. – № 9. – С. 55–58. –
Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2001. – № 34. – С. 89. – 70764.

434. Семенов Борис. Взлёт с Коломяжского ипподрома. Судьба российского авиаконструктора: (Выражи истории) // Воздуш. транспорт. – 2005. – № 19 (сент.). – С. 11.

До національного здобутку в галузі літакобудування, безумовно, належить конструкторська творчість *Якова Модестовича Гаккеля* (1874 – 1945) – російського вченого і конструктора в галузі літакобудування і теплового будування. Розповідь про літаки, які створив Я.М.Гаккель.

435. Счастливые гены Генерального: (Александр Иноземцев удостоен премии имени А.Н. Косыгина) // Воздуш. транспорт. – 2006. – № 20 (август). – С. 2.

Про внесок генерального конструктора ОАО «Авиадвигатель», доктора технічних наук *Олександра Иноземцева* в розробку і виробництво авіаційних двигунів марки ПС та відзначення його заслуг Премією

436. Ульянов Ю. Понимающего судьба ведёт: [к 130-летию со дня рождения *С.А. Ульянина*: из истории развития русского самолётостроения] // Двигатель. – 2001. – № 4. – С. 32–33. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2002. – № 9. – С. 77. – 17180.

437. Харківський авіаційний центр. Лука Васильович Школін // Історія цивільної авіації України / А.М. Троценко. – К., 2004. – Розд. 1. – С. 64–65.

Про харківського винахідника-самоучку *Л.В. Школіна*. На проект свого літака він у 1909 році отримав охоронне свідоцтво. В конструкції моделі літака Школіна були вагомими технічними рішеннями, а саме: для виконання крену літака Лука Васильович застосував елерони, які згодом стали присутніми в системі керування кожного літака; ним був розроблений гвинт, крок якого змінювався у польоті.

Антонов Олег Костянтинович (1906 – 1984)

Книги

- 438. Генеральний** конструктор О.К. Антонов: матеріали наукових читань з циклу: “Видатні конструктори України” / НТТУ КПІ, ДПМ; відповід. за вип. Л.О. Гріффін. – Київ, 2002. – 88 с.
- 439. Захарченко В.Д.** Антонов. – М.: Молодая гвардія, 1996. – 302 с. – (Жизнь замечательных людей).
О5
338
- 440. Иллюстрированная** энциклопедия самолётов АНТК им. О.К. Антонова: Т.1. / В.М. Заярин, К.Г. Удалов; под ред. Ген. конструктора П.В. Балабуева. – Москва: Авико Пресс, 2000. – 156 с.
О5
И446
У першому томі енциклопедії показані літаки і проекти літаків О.К. Антонова і ОКБ-153 з 1933 по 1953 роки. Видання ілюструється великою кількістю схем і фотографій, які раніше не публікувалися. Книга розрахована на широке коло читачів, які цікавляться авіацією.
- 441. Моисеев В.А.** Его имя носят самолёты: документальная повесть. – Киев: КВИЦ, 2005. – 394 с.
О5
М748
Ця книга про генерального конструктора авіаційної техніки, Героя Соціалістичної Праці, лауреата Сталінської (Державної), Ленінської і Державної УРСР премій, доктора технічних наук, професора, дійсного члена Академії наук Радянського Союзу і УРСР, депутата Верховної Ради СРСР восьмого скликання, члена ЦК Компартії України, заслуженого діяча науки і техніки УРСР та володаря багатьох інших нагород Олега Костянтиновича Антонова, літаки якого заслужено увійшли в історію світової науки і техніки.
- 442. Моисеев В.А.** «... интересно будет знать»: беседа с Генеральным авиаконструктором Олегом Константиновичем Антоновым. – К.: ИнГа-К, 1996. – 75 с.
- 443. Моисеев В.** Крылатое имя: документальная повесть. – Киев: “Дніпро”, 1974. – 262 с.
Про життєвий та творчий шлях Генерального конструктора О.К. Антонова.

- 444. Моисеев В.А.** Союз крылатых: документальная повесть / вступ. ст. Б.Е. Патона. – Киев: Политиздат Украины, 1989. – 239 с. (Люди и подвиги).
 Про героїв Соціалістичної Праці, лауреатів Ленінської і Державної премій, генеральних конструкторів авіаційної техніки О.К. Антонова та О.Г. Івченка.
- 445. О.К. Антонов** – многогранность таланта: к 100-летию со дня рождения / АНТК им. О.К. Антонова. – К.: Изд. центр “АэроХобби”, 2006. – 183 с.
 O50
 A724
 Книга складається з нарисів про творчий та життєвий шлях О.К. Антонова, відомості про родовід, його окремі статті та виступи, спогади сучасників та соратників. Ілюстрована фотографіями і репродукціями картин О.К. Антонова.
- 446. О.К. Антонов.** Планеры. Самолёты / отв. ред. Б.Е Патон. – Киев: Наукова думка, 1990. – 504 с.
 O52
 A724
- 447. Олег Константинович Антонов:** указатель литературы / Сост.: В.Б. Ильченко, Л.П. Веракса. – Киев: Наук. думка, 1982. – 38 с. – (Библиография ученых Украинской ССР / АН УССР)

Статті

- 448. Anisenko V., Bratitsa L.S. Tkachenko S., Bratitsa L.I.** O.K. Antonov’s creative heritage as aircraft designer // The World Congress “Aviation in the XX 1-st Century”. – Kyiv: NAU, 2003. – S. 1.18–1.22.
 The peculiarities of combining aviation engineering development with artistic, poetic and pedagogical work in the activities of the Designer General O.K. Antonov are considered.
- 449. Анисенко В.Г., Заярин В.М.** “Восьмёрка”. Первый “летающий кит” Антонова // Авиация и время. – 1996. – № 3. – С. 10–20.
 Про роль О.К.Антонова у створенні десантно-транспортного літака Ан-8, який визначив головний напрям подальшої діяльності антонівського ОКБ – розробку спеціалізованих транспортних літаків.
- 450. Антонов Олег Константинович** (1906 – 1984) – авиаконструктор // Авиация: энциклопедия / гл. ред. Г.П. Свищев. – Москва, 1994. – С. 63.
- 451. Антонов Олег Константинович** (1906 – 1984) // XX век. Гражданская авиация России в лицах. – Москва, 2000. – С. 21.
- 452. Антонов Олег Костянтинович** (1906 – 1984) – авиаконструктор // 100 видатних імен України / Ігор Шаров. – К., 1999. – С. 25–28.

- 453. Антонова А.О.** “Некрасиве не літає...”: так казав авіаконструктор О. Антонов про своїх крилатих дітей: [бесіда з донькою академіка А.О. Антоновою / записала Л. Лукіна] // Хрещатик. – 2001. – 29 лист. (№ 164). – С. 14. - Опис ст.: Літопис газет. ст. – 2002. – № 5. – С. 26. – 1831.
- 454. Балабуєв П.В.** Антонов Олег Костянтинович // Енциклопедія сучасної України. – Київ, 2001. – Т. 1. – С. 578.
- 455. Борисов О.** Олег Антонов: «Вся моя жизнь отдана авиации»: [к 90-летию со дня рождения Генерального конструктора самолётов О.К. Антонова] // Гражд. авиация. – 1996. – № 2. – С. 15–19.
Про конструкторську діяльність О.К. Антонова та про долю його найвідоміших літаків.
- 456. Братиця Л.І., Братиця Л.С.** Єдність фахової і духовної культури // XVI звітна науково-технічна конференція [Київського міжнародного університету цивільної авіації] за 1995 рік, 12 – 17 квіт. 1996 рік: тези доповідей. – К., 1996. – С. 157.
На прикладі життя і творчості генерального конструктора літаків О.К. Антонова та художника, старшого інженера інституту надтвердих матеріалів НАН України М.С. Сядристого, викладена концепція єдності фахової і духовної культури.
- 457. Братиця Леонід.** Вшановуємо // Авіатор: газета / НАУ. – 2005. – № 3. – 23 лют. – С. 1.
Інформація про зустріч студентів Національного авіаційного університету, майбутніх інженерів-пілотів із заслуженим льотчиком-випробувачем, Героєм Радянського Союзу Б. Курліним, який розповів про співпрацю з видатним авіаконструктором О.К. Антоновим.
- 458. Братиця Леонід.** Генеральний авіаконструктор, науковець, людина...: О.К. Антонову присвячується (07.02.2006 – 14.04.1984) // Авіатор: газета НАУ. – 2004. – 16 лют. (№ 2). – С. 8.
Про вшанування пам’яті О.К. Антонова.
- 459. Братиця Леонід.** З мрією про майбутнє // Авіатор: газета НАУ. – 2004. – 6 квітн. (№ 4). – С. 9.
Про відкриття пам’ятного кабінету засновника вітчизняної школи літакобудування О.К. Антонова на кафедрі технологій відновлення авіаційної техніки факультету літальних апаратів Аерокосмічного інституту Національного авіаційного університету.
- 460. Братиця Леонід.** Літак як витвір мистецтва: [12 квітня – Всесвітній день авіації і космонавтики] // Українська культура. – 2007. – № 4. – С. 3.
Про вшанування пам’яті видатного авіаконструктора О.К. Антонова.

- 461. Вайсберг Илья.** Прогресс в авиации определяет личность: [к 100-летию со дня рождения О.К. Антонова]. – Віддален. ресурс: <http://www.aviationunion.ru/press/avia-sojuz/5b97/Antonov/htm>
Про професійний шлях авіаконструктора О.К. Антонова та його визначний внесок у розвиток авіації в нашій країні.
- 462. Внуки “Ильи Муромца”** // Авиация в Украине: очерки истории / В.С. Савин. – Харьков, 1995. – С. 183-195.
Розповідь про О.К. Антонова, як продовжувача справи перших авіаторів.
- 463. Волошина В.** В день 95-летия О.К. Антонова взлетел ещё один “АН” // Родина: газета АНТК им. О.К. Антонова. – 2001. – 15 февр. (№6). – С. 1.
В день 95-річчя від дня народження О.К. Антонова в Ірані піднявся у повітря літак, який носить його ім'я – Ан-140. Про вшанування пам'яті видатного авіаконструктора на АНТК ім. О.К. Антонова.
- 464. Вольська Ванда.** Відомий – невідомий Антонов. Свій життєвий вибір він зробив у чотири роки... // Україна. – 2001. – № 1. – С. 27 – 30.
- 465. Дмитриев В.Г., Петров А.В.** Вклад Антонова О.К. в развитие отечественной транспортной авиации: К 100-летию со дня рождения // Техника воздушного флота. – 2006. – Т. 80, № 1. – С. 1–23.
- 466. Заярин В.М.** “Восьмёрка”. Первый «летающий кит» Антонова // Авиация и время. – 1996. – № 4. – С. 32–35. – Продолж.. Начало в № 3.
- 467. Заярин В.М.** О.К. Антонов: “Живопись – моё второе призвание” // Родина: газета АНТК им. О.К. Антонова. – 1999. – 18 февр. (№6). – С. 1.
Про виставку художніх робіт О.К. Антонова, яка проходила з 5 до 15 лютого 1999 р. у рамках проекту “Єдність духовної і фахової культури”.
- 468. Калинина Т.** “Юность не забывается...»: [из воспоминаний об авиаконструкторе О.К. Антонове] // Волга. – 1996. – № 1. – С. 181–188.
- 469. Карцев Г.** Антонов и “Антей”: [про Генерального авіаконструктора О.К. Антонова та його прихильність до спорту] // Спортивна газета. – 1995. – 11 січ.(№ 4). – С. 6. – Опис ст.: Літопис газет. ст. – 1995. – № 7. – С. 60. – 5224.
- 470. Косинська Юлія.** Фарби його польотів: [до 95-річчя від дня народження О.К. Антонова] // Молодь України. – 2001. – 20 лют. – С. 3.
Про виставку живописних полотен О.К. Антонова в Києво-Печерській Лаврі на честь 95-річчя нашого видатного земляка та про багатогранність його таланту.

- 471. Крок Ангелина.** В небо великого авіаконструктора манили не тільки самолёты, но и живописные закаты // *Авиация и время.* – 2002. – № 6. – С. 44.
Про творчий спадок видатного авіаконструктора О.К. Антонова.
- 472. Кузнєцова Т.** Людина крилатої мрії: [про генерального авіаконструктора О.К. Антонова] // *Робітнича газета.* – 1996. – 7 лют. – Опис ст.: *Літопис газет. ст.* – 1996. – № 5. – С. 54. – 3150.
- 473. Мазур Григорій.** Сторічний ювілей О.К. Антонова святкували у Києві // *Крила України.* – 2006. – 6-11 лют. (№ 6). – С. 1.
Інформація про святкування 100-річчя від дня народження геніального авіаконструктора ХХ століття на АНТК ім. О.К. Антонова.
- 474. Малишевський Ігор.** Ім'я на фюзеляжі: Авіаконструктору Олегу Антонову нині було б сто // *Дзеркало тижня.* – 2006. – № 4. – 4-10 лют. – С.
- 475.¹⁴ Меморіальний** кабінет академіка Олега Антонова буде способувати вихованню професійної і духовної культури молодих спеціалістів. – Віддален. ресурс: – <http://news2.ukrainform.com.ua:8101/site3>.
- 476. Моїсєєв В.А.** Олег Константинович Антонов: (к 100-літтю со дня рождення) // *Наука та наукознавство.* – 2006. – № 1. – С. 101–123. – Опис ст.: *Возд. транспорт.: РЖ / ВИНТИ.* – 2007. – № 4. – 07.04-06А.5.
Про життєвий та творчий шлях піонера вітчизняного планеризму та авіабудування.
- 477. Мусяєнко Григорій.** Спогади про генерального конструктора [Олега Костянтиновича Антонова] // *Персонал Плюс.* – 2006. – 8-14 лют. (№ 6). – С. 13. – Опис ст.: *Літопис газет. ст.* – 2006. – № 15. – С. 46. – 11489.
- 478. Новосвітній Валерій.** Геній авіації // *Хрещатик.* – 2006. – 8 лют. (№ 8). – С. 3.
- 479. Олег Константинович Антонов. Пётр Васильевич Балабуєв** // *Советские авиационные конструкторы / А.Н. Пономарёв.* – М., 1990. – С. 169 – 182.
- 480. Он не боялся смелых решений:** [ред. стаття] // *Гражд. авиация.* – 2006. – № 4. – С. 12–13.
Про життя та конструкторську діяльність. До 100-річчя від дня народження видатного конструктора О.К. Антонова.
- 481. Пацера Н.** Его имя носит планета // *Киев. ведомости.* – 2004. – 9 апр. – С. 2.
Про експонати меморіального кабінету видатного авіаконструктора О.К. Антонова, який відкрився в Національному авіаційному університеті.
- 482. Пивоваров Г.** Ани летять у ХХІ вік: [за матеріалами бесіди з Генеральним конструктором АНТК ім. Антонова П.В. Балабуєвим] // *Київська правда.* – 1999. – 19-25 черв. (№ 24). – С. 23. – Опис ст.: *Літопис*

газет. ст.: 1999. – № 16. – С.26. – 8403.

Розповідь про конструкторську діяльність О.К. Антонова. Наведений огляд літаків КБ ім. О.К. Антонова.

- 483. Пономарев Геннадій.** Король грузовой авиации и летающих космодромов // 2000. – 2006. – 17-23 февр. (№ 7). – С. Е7.
- 484. Сандул Валентин.** Підняв Україну на крилах // Українська газета. – 2006. – 2-8 лют. (№ 4). – С. 9.
- 485. Тимошенко Микола.** Пілотовані змії: Цьогорічний міжнародний авіа фестиваль “Донбас-Домбай” у Карачаєво-Черкесії був присвячений ювілею конструктора Олега Антонова // Хрещатик. – 2006. – 3 берез. (№ 32). – С. 16. – Опис ст.: Літопис газет. ст. – 2006. – № 14. – С. 37. – 10625.
- 486. Фельдман Вадим.** Могутні крила Антонова // Демократична Україна. – 2006. – 7 лют. (№ 23). – С. 6.
- 487. Чередниченко Валерій.** Знаменитий і ...маловідомий Олег Антонов // Голос України. – 2006. – 7 лют. (№ 23). – С. 1, 17.
- 488. Чирва Андрій.** Код неба: 100 років тому народився Олег Антонов // Урядовий кур’єр. – 2006. – 7 лют. (№ 25). – С. 6.
- 489. Шевчук В., Братиця Л.С.** Їм підкорялося небо // Авіатор: газета / НАУ. – 2003. – 13 лют. (№ 2). – С. 4–5.
- Розповідь про видатного авіаконструктора О.К. Антонова, який присвятив своє життя, талант, розум авіації.
- 490. «... якби я не став конструктором, я б став художником...».** // Авіатор: газета НАУ. – 1999. – 31 берез. (№ 3). – С. 2.
- Інформація про виставку в галерії “Мистецький курінь” художніх творів О.К. Антонова, який був не лише авіаконструктором зі світовим ім’ям, а й художником, поетом, планеристом і тенісистом.

Балабуєв Петро Васильович (1931 – 2007)

- 491. Дернова Вероніка.** Наступник Антонова: (Історія підкорення небес) // Крила України. – 2006. – 15–20 травн. (№ 20). – С. 13.
- Стаття присвячена Генеральному конструктору АНТК ім. Антонова, який більшу частину свого життя присвятив створював літаки, що свого часу ставали найкращими не тільки у Радянському Союзі, але й у світі.
- 492. Олег Константинович Антонов.** Петр Васильевич Балабуев // Советские авиационные конструкторы / А.Н. Пономарёв. – М., 1990. – С. 169 – 182.
- 493. Памяти П.В. Балабуева:** (некролог) // Авиация и время. – 2007. – № 3– С. 2.
- Некролог з приводу смерті Героя Соціалістичної Праці, Героя України Петра Васильовича Балабуєва, який очолював АНТК ім. О.К. Антонова з

травня 1984 року до травня 2005 року. Подаються короткі біографічні дані та розповідається про його внесок у розвиток вітчизняної авіації.

- 494. Світлої пам'яті [авіаконструктора] Петра Балабуєва // Урядовий кур'єр. – 2007. –19 трав. (№ 87). – С. 2.**

Президент України Віктор Ющенко висловив співчуття з приводу смерті всевітньо відомого авіаконструктора. Коротко про внесок Петра Балабуєва у розвиток авіабудування.

Бартіні Роберт Людовигович (1897 – 1974)

- 495. Чутко И.Э.** Красные самолёты. – 3-е изд. – М.: Политиздат, 1978. – 128 с.

О5д

Ч953

Про авіаконструктора Р.Л. Бартіні.

- 496. Чутко И.Э.** Мост через время: [сборник] – М.: Политиздат, 1989. – 333 с.

О5

Ч953

Про авіаконструкторів Р. Бартіні та А. Москальова.

- 497. Погорелов Николай.** Ненужный самолёт // Авиация и время. – 2005. – № 5. – С. 32–35.

Про перші випробувальні польоти літака-амфібії ВВА-14, їх результати та про долю цього літака. У статті також наводяться деякі біографічні факти з життя талановитого авіаційного конструктора Роберта Людовиговича Бартіні, конструктора літака ВВА-14.

Берієв Георгій Михайлович (1903 – 1979)

- 498. Дернова Вероніка.** Видатний конструктор морських літаків // Крила України. – 2003. – 10-15 лют. (№ 7). – С. 10.

До 100-річчя від дня народження видатного авіаконструктора Георгія Михайловича Берієва (1903 – 1979). Коротка біографія та розповідь про його конструкторську діяльність.

- 499. Заблотский Александр, Сальников Андрей.** Георгий Михайлович Бериев. Неизвестные страницы биографии // Авиация и время. – 2002. – № 6. – С. 20–21.

- 500. Орлов Борис.** Его призвание, его талант, его судьба...: (Имя в авиации) // Гражд. авиация. – 2003. – № 2. – С. 14.

До 100-річчя від дня народження видатного вітчизняного авіаконструктора, генерал-майора інженерно-технічної служби, доктора

технічних наук *Г.М. Берієва*, ім'я якого пов'язане зі створенням в нашій країні морських літаків.

Боїнг Уільям Едуард (1881 – 1956)

501. Григорьев Игорь. Боинг: человек и самолет. 90 лет назад он пообещал построить самолёт лучше существующих. И ведь не обманул! // Воздуш. транспорт. – 2006. – № 18 (авг.). – С. 6.

Стаття присвячена американському авіаконструктору і промисловцю Біллу Боїнгу.

502. Дернова Вероніка. Уільям Боїнг [1881 – 1956]: [Історія підкорення небес] // Крила України. – 2006. – 25-30 верес. (№ 39). – С. 13.

До 125-річчя від дня народження відомого авіаконструктора і засновника американської авіакосмічної фірми «Боїнг» Уільяма Боїнга. Шлях в авіації.

503. Корінний Михайло. Вільям Боїнг, який запустив “Боїнги” (1881 – 1956) // Слобідський край. – 2005. – 1 жовт. (№ 156). – С. 7. – Опис ст.: Літопис газет. ст. – 2006. – № 7. – С. 36. – 4939.

Григорович Дмитро Павлович (1883 – 1938)

504. Дмитрий Павлович Григорович. Георгий Михайлович Бериев // Советские авиационные конструкторы / А.Н. Пономарев. – М., 1990. – С. 204–212.

Розповідь про конструкторів гідролітаків Д.П. Григоровича та Г.М.

505. Друг Ольга. Авіаконструктор Дмитро Григорович (1883 – 1938) та його родина // Столиця. – 2005.. – 27 трав.-2 черв. (№21). – С. 29. – Опис ст.: Літопис газет. ст. – 2005. – № 23. – С. 37. – 16011.

506. Конструктори й пілоти – випробувачі. Дмитро Павлович Григорович (1883 – 1938) // Історія цивільної авіації України / А.М. Троценко. – К., 2004. – Розд. 1. – С. 44–45.

Коротка розповідь про видатного радянського інженера-конструктора, який створив біля 80 типів літаків, багато з яких будувалися серійно й були на озброєнні вітчизняної авіації.

507. Порицький Леонід. Інженер літаючих човнів: [про авіаконструктора Д.П. Григоровича] // Дзеркало тижня. – 2003. – 5 – 11 лип. (№ 25). – С. 13. – Опис ст.: Літопис газет. ст. – 2003. – № 24. – С. 31. – 12112.

Гриздубов Степан Васильович (1884 – 1965)

508. Решетов А.К., Авксентьев Л.Г., Власко В.Е. Степан Васильевич Гриздубов: [жизнь и творчество авиаконструктора, лётчика,

изобретателя]. – Харків: Майдан, 1999. – 422 с. – Опис кн.: Літопис кн. – 2000. – № 3. – С. 81. – 1600.

509. Харківський авіаційний центр. Степан Васильович Гризодубов (1884 – 1965) // Історія цивільної авіації України / А.М. Троценко. – К., 2004. – С. 64.

Розповідь про талановитого конструктора С.В.Гризодубова, яким було розпочато літакобудування й льотну справу у Харкові.

Івченко Олександр Георгійович (1903 – 1968)

510. Виленский Ю., Муравьев Ю. Александр Ивченко: авиация и личность:

[об исканиях и достижениях выдающегося авиаконструктора, создателя авиадвигателей]. – К.: Факт, 2003. – 268 с. – Опис кн.: Літопис книг. – 2004. – № 8. – С. 134. – 9398.

511. Дернова Вероніка. Конструктор легендарних двигунів // Крила України. – 2003. – 17-22 листоп. (№ 47). – С. 10.

До 100-річчя від дня народження конструктора авіаційних двигунів О.Г.Івченка. Про вшанування його пам'яті.

512. Зленко Олексій. Небесні автографи [конструктора авіаційних двигунів]

Олександра Івченка // Дзеркало тижня. – 2003. – 22-28 листоп. (№ 45). – С. 29. – 5199. – Опис ст.: Літопис газет. ст. – 2004. – № 9. – С. 29. – 5199.

513. Івченко Наталя. Запорізька формула неба: [про авіаконструктора

О.Г.Івченка: нарис] // День. – 2003. – 25 листоп. (№ 213). – Опис ст.: Літопис газет. ст. – 2004. – № 9. – С. 29. – 5200.

514. Крикуненко Анатолій. Основатель ЗМКБ «Прогресс»: (к 100-летию со дня рождения А.Г. Ивченко) // Крылья Родины. – 2003. – № 10. – С. 27 – 29.

Короткі біографічні дані та інформація про внесок О.Г. Івченка у створення вітчизняних авіаційних двигунів.

Ільюшин Сергій Володимирович (1894 – 1977)

515. Асташенков П.Т. Конструктор легендарных Илов. – М.: Политиздат, 1970. – 120 с. – (Герои Советской Родины).

О5

А91

Про конструкторську діяльність Сергія Володимировича Ільюшина.

516. Пономарев А.Н. Конструктор С.В. Ильюшин. – М.: Воениздат, 1988. – 399 с.

О5

П563

517. Учёный и конструктор С.В. Ильюшин / ред. колл.: Г.В. Новожилов. –

М.: Наука, 1978. – 208 с. – (АН СССР. Отделение механики и процессов управления).

Статті

518. Дернова Вероніка. Син Вологодської землі // Крила України. – 2003. – 24-29 берез. (№ 13). – С. 10.

Про життєвий шлях та конструкторську діяльність видатного радянського конструктора Сергія Володимировича Ільюшина (1894 –

519.¹⁹⁷⁷⁾ **«На первом месте – то, что летает»:** [беседа с учеником и преемником знаменитого конструктора Генриха Васильевича Новожилова / записал В. Беликов] // Гражд. авиация. – 2004. – № 3. – С. 15 – 17.

До 110-річчя від дня народження С.В.Ільюшина. Про життєвий і творчий шлях видатного конструктора та продовження традицій авіаційного конструювання, започаткованого С.В. Ільюшиним.

520. Сергей Владимирович Ильюшин, Генрих Васильевич Новожилов // Советские авиационные конструкторы / А.Н. Пономарев. – М.,1990. – С.111–137.

Про життя та конструкторську діяльність С.В. Ільюшина та Г.В. Новожилова, який очолював КБ ім Ільюшина у 1970 році

Калінін Костянтин Олексійович (1889 – 1938)

521. Беликов Виктор. Почти неизвестный Калинин // Воздуш. транспорт. – 2007. – № 6 (февр). – С. 2, 10.

Наведені короткі біографічні дані, описано період навчання у Київському політехнічному інституті та конструкторську діяльність К.О. Калініна в Києві та Харкові.

522. Біденко Михайло. Крах “Літаючої фортеці”: [про авіаконструктора Костянтина Олексійовича Калініна] // Слобідський край. – 2004. – 11 груд. (№ 236). – С. 5,14. – Опис ст.: – Літопис газет. ст. – 2005. – № 12. – С. 36. – 8350.

523. Грабовський Сергій. Літати по-українськи: [про українського радянського авіаконструктора К.О.Калініна] // Українська газета. – 2005. – 1 берез.(№ 7). – С. 15. – Опис ст.: Літопис газет. ст. – 2005. – № 15. – С. 42. –

524.¹⁰⁶⁶⁶ **Дернова Вероніка.** Авіаконструктор Костянтин Калінін: (Цікаво знати) // Крила України. – 2003. – 27 січ. – 1 лют. (№ 5). – С. 10.

Розповідь про видатного льотчика та талановитого конструктора Костянтина Олексійовича Калініна, ім'ям якого «Костянтин» назвали планету №3347.

525. Дернова Вероніка. Історія крилатого “К”: (Історія підкорення небес) // Крила України. – 2007. – 16 – 21 лип. (№ 11). – С. 13.

Мова йде про перший літак К.О. Калініна К-1, який вперше піднявся у повітря 26 липня 1925 року. Серійний випуск К-1 було організовано у Харкові. З випуску цього літака і почалося серійне літакобудування в Україні.

- 526. Сторінки історії авіабудування // Уряд. кур'єр. – 2005. – № 101. – С. 1.**
Короткі біографічні відомості та конструкторська діяльність
К.О. Калініна.

Касьяненко Андрій Іванович (1886 – 1946)

Касьяненко Іван Іванович (1877 – 1942)

Касьяненко Сергій Іванович (1889 – 1938)

- 527. Жаботинський Петро.** Легендарні [авіаконструктори] брати Касьяненки // Демократична Україна. – 2007. – берез. (№ 43). – С. 8. –
Опис ст.: Літопис газет. ст. – 2007. – № 10. – С. 30. – 8634.
- 528. Конструктори й пілоти – випробувачі.** Брати Касьяненки: Іван Іванович (1877 – 1942), Андрій Іванович (1886 – 1946), Сергій Іванович (1889 – 1938) // Історія цивільної авіації України / А.М. Троценко. – К., 2004. – С. 40–44.
Розповідь про “крилатих братів”, які присвятили своє життя авіації. Ними було побудовано 6 літаків власної конструкції. Конструкція кожного літака мала оригінальне рішення. *Брати Касьяненки* після Жовтневої революції були визначними радянськими державними авіаційними діячами.
- 529. Страшевич Василь.** Літаки братів Касьяненків: [бесіда з краєзнавцем з Черкащини Василем Страшевичем / записав Владислав Кирей] // Урядовий кур'єр. – 2004. – 19 лют. (№ 32). – С. 20.

Климов Володимир Якович (1892 – 1962)

- 530. Владимир Яковлевич Климов.** Сергей Петрович Изотов. [Владимир Алексеевич Добрынин] // Советские авиационные конструкторы / А.Н. Пономарев. – М., 1990. – С. 309–345.
- 531. Дернова Вероніка.** Краший серед краших: (Історія підкорення небес) // Крила України. – 2007. – 2-7 лип. (№ 9). – С. 13.
До 119-річчя від дня народження видатного вченого в галузі авіаційного двигунобудування, конструктора авіаційних двигунів, двічі Героя Соціалістичної Праці Володимира Яковича Климова. Про його наукову і конструкторську діяльність.

Котельников Гліб Євгенович (1872 – 1944)

- 532. Черненко Г.Т.** Глеб Евгеньевич Котельников. 1872 – 1944 / отв. ред. А.П. Мельников. – Л.: Наука, 1988. – 152 с.

О5

Ч491

533. Залуцкий Г.В. Изобретатель авиационного парашюта Г.Е. Котельников / под ред. М.П. Спирина. – М.: Воениздат, 1949. – 102 с. – (Научно-популярная б-ка солдата и матроса).

534. Тригуб Олексій. Винахідник першого у світі парашута // Крила України. – 2003. – 20-25 січ. (№ 4). – С. 11.

В статті розповідається про винахідника Гліба Євгеновича Котельникова (1872 – 1944), який після загибелі у 1910 році російського льотчика Мацієвича розпочав роботу з конструювання рятувального пристрою– парашута, “нащадки” якого нині рятують життя льотчикам і є засобом десантування аеромобільних підрозділів.

Кудашев Олександр Сергійович

535. Конструктори й пілоти – випробувачі. Олександр Сергійович Кудашев // Історія цивільної авіації України /А.М. Троценко. – К., 2004. – Розд. І. – С. 32–33.

Коротка розповідь про професора КПІ Кудашева О.С, під керівництвом якого в КПІ було створено перший діючий літак повністю з вітчизняних матеріалів.

Лавочкін Семен Олексійович (1900 – 1960)

536. Арлазоров М.С. Фронт идет через КБ: Жизнь авиационного конструктора, рассказанная его друзьями, коллегами, сотрудниками. – 3-е изд. – М.: Знание, 1987. – 208 с.

О5

А828

Про Семена Александровича Лавочкина.

537. Асташенков П.Т. Дерзкие старты: Об авиаконструкторе, дважды Герое Социалистического Труда С.А. Лавочкине. – М.: Политиздат, 1976. – 109 с. (Герои Советской Родины).

О5д(2)

А91

Статті

538. Дернова Вероніка. Головний конструктор відомих “ЛА”: (Історія підкорення небес) // Крила України. – 2005. – 5-10 верес. (№ 37). – С. 14.

До 105-річчя від дня народження відомого авіаконструктора, двічі Героя Соціалістичної Праці, генерал-майора інженерно-авіаційної служби Семена Олексійовича Лавочкина. Про його конструкторську діяльність.

539. Семён Алексеевич Лавочкин // Советские авиационные конструкторы / А.Н. Пономарев. – М., 1990. – С. 183–191.

540. Серов Г. Ровесник века: (к 100-летию С.А. Лавочкина) // Крылья Родины. – 2000. – № 8. – С. 24 – 26.

Коротко розповідається про основні віхи біографії С.О. Лавочкина та про маловисвітлені у пресі сторінки його діяльності в галузі ракетної техніки.

541. Якубович Н. От Ла-7 – к Ла-116: [о последних поршневых истребителях С.А. Лавочкина] // Крылья Родины. – 2003. – № 3. – С. 19–25.

Історія створення літаків. Наведені льотно-технічні характеристики літаків.

Лозіно-Лозінський Гліб Євгенович (1909 - 2001)

542. Васильченко К.К. Влияние Глеба Евгеньевича Лозино-Лозинского на развитие отечественной авиации // Авиакосмическая техника и технология. – 2001. – № 4. – С. 16–17. – Описание ст.: Летопись журн. ст. – 2002. – № 43. – С. 102. – 90564.

543. Глеб Евгеньевич Лозино-Лозинский – основатель космической авиации: воспоминания // Конверсия в машиностроении. – 2004. – № 3. – С. 28 –31. – Описание ст.: Летопись журн. ст. – 2005. – № 9. – С. 134. – 25831.

544. Горбатенко В.В., Дудар Э.Н. Глеб Евгеньевич Лозино-Лозинский – основатель секции «Авиакосмическая» Российской инженерной академии // Авиакосмическая техника и технология. – 2001. – № 4. – С. 33–38. – Описание ст.: Летопись журн. ст. – 2002. – № 43. – С. 102. – 90567.

545. Микоян С.А. Памяти Г.Е. Лозино-Лозинского. От истребителей до космического самолёта // Техника воздушного флота. – 2001. – Т. 47, №5/6. – С. 1–4. – Описание ст.: Летопись журн. ст. – 2002. – № 43. – С. 104. – 90588.

546. Он всегда звал нас вперёд, в будущее: [памяти Г.Е. Лозино-Лозинского, конструктора многоцветных авиационно-космических систем] / Л.М. Шкадов, Ю.Н. Ермак, Р.Д. Иродов и др. // Авиакосмическая техника и технология. – 2001. – № 4. – С. 14–15. – Описание ст.: Летопись журн. ст. – 2002. – № 43. – С. 104. – 90595.

547. Соколов В.Е. Глеб Евгеньевич Лозино-Лозинский: [Авиаконструктор]: (к 90-летию со дня рождения) // Земля и Вселенная. – 2000. – № 6. – С. 42 –46. – Описание ст.: Летопись журн. ст. – 2001. – № 27. – С. 104. – 56194.

Люлька Архип Михайлович (1908 – 1984)

- 548. Кузьміна Л.М.** Вогненне серце /[пер. з рос. Ю.Е. Григорьєва, А.А. Кротова]. – К.: Наук. думка, 1987. – 164 с.
О5
К892

Статті

- 549. Архип Михайлович Люлька** // Советские авиационные конструкторы / А.Н. Пономарев. – М., 1990. – С. 284–291.
- 550. Дернова Вероніка.** Видатний конструктор двигунів // Крила України. – 2002. – 18 берез. (№ 12). – С. 10.
Стаття присвячена сину українського народу, видатному конструктору авіаційних двигунів А.М. Люльці, який свої сили і талант віддав служінню багатонаціональній країні і її Величності Авіації.
- 551. Дернова Вероніка.** Перший масовий двигун Архипа Люльки // Крила України. – 2007. – 30 лип.–4 серп. (№ 13). – С. 13.
Про створення А.М. Люлькою у 60-ті роки авіаційного турбореактивного двигуна другого покоління АЛ-7 та про проблеми, які довелося вирішувати при цьому.
- 552. Кузьміна Л.М.** «...и в каждой турбине мы слышим спокойствие наших границ!» // Авиация и космонавтика: вчера, сегодня, завтра. – 1998. – № 3 – С. 17–21.
До 90-річчя від дня народження А.М. Люльки, видатного конструктора авіаційних двигунів.
- 553. Москвин Виктор.** Укротитель реактивного огня // Воздуш. транспорт. – 2006. – № 6 (март). – С. 13.
Про конструкторську діяльність А.М. Люльки.
- 554. Плотников В.** Пионер отечественного турбореактивного двигателестроения // Воздуш. транспорт. – 2003. – № 11 (март). – С. 3.
До 95-річчя від дня народження Архипа Михайловича Люльки, Генерального конструктора авіаційних двигунів, академіка, Героя Соціалістичної Праці, лауреата Ленінської і Державної премій.
- 555. Кравченко М.** Творець “серця” для металевого птаха: [нарис: про авіаконструктора Архипа Михайловича Люльку] // Київська правда. – 2003. – 20 берез.– Опис ст.: Літопис газет ст.. – 2003. – № 14. – С. 29. –
- 556. Шевченко В.** Архип Михайлович Люлька (1908 – 1984 pp) // Авіатор: газета НАУ. – 2004. – 16 берез. (№3). – С. 7.

Стаття присвячена видатному конструктору, одному з основоположників теорії повітряно-реактивних двигунів, академіку АН СРСР, Герою Соціалістичної Праці А.М. Люльці.

Мікоян Артем Іванович (1905 – 1970)

- 557. Арлазоров М.С.** Артём Микоян. – М.: Мол. гвардия, 1978. – 271 с. – (Жизнь замечат. людей. Сер. биогр.; Вып. 10(580))
О5
А828

Статті

- 558. Артем Іванович Мікоян, Ростислав Аполлонович Беляков** // Советские авиационные конструкторы / А.Н. Пономарев. – М., 1990. – С. 71–110.
Про життя та конструкторську діяльність А.І. Мікояна та Р.А. Белякова, який став наступником у керуванні ОКБ ім. А.І. Мікояна.
- 559. Дернова Вероніка.** Військовий конструктор: (Історія підкорення небес) // Крила України. – 2005. – 25-30 лип.(№ 31). – С. 14.
Подається біографія та творчий шлях відомого радянського авіаконструктора А.І. Мікояна.
- 560. Дернова Вероніка.** Завжди у строю // Крила України. – 2003. – 4-9 серп. (№ 32). – С. 10.
Коротко про конструкторську діяльність двічі Героя Соціалістичної Праці, лауреата Ленінської премії А.І. Мікояна.
- 561. Федосов Е.А.** Конструктор знаменитых МиГов: [к 100-летию со дня рождения А.И. Микояна] // Вестник Российской академии наук. – 2005. – Т. 75, № 7. – С. 638–643. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2005. – № 40. – С. 117. – 111911].

Мікулін Олександр Олександрович (1895 – 1985)

- 562. Александр Александрович Микулин.** Борис Сергеевич Стечкин. Сергей Константинович Туманский // Советские авиационные конструкторы / А.Н. Пономарев. – М., 1990. – С. 268–283.
Про радянських конструкторів авіаційних двигунів О.О. Микуліна і С.К. Туманського та вченого в галузі аеромеханіки і теплотехніки Б.С. Стечкина.
- 563. Дернова Вероніка.** Конструктор авиадвигунів: (Історія підкорення небес) // Крила України. – 2005. – 7-12 лют. (№ 7). – С. 15.
Стаття присвячена Олександру Олександровичу Мікуліну, який зробив величезний внесок в оснащення радянських літальних апаратів

першокласними авіаційними двигунами. До 110-річчя від дня народження конструктора.

564. Орлов Б. Пионер реактивных моторов: (Имя в авиации) // Гражд. авиация. – 2005. – № 2. – С. 22.

Розповідь про Героя Соціалістичної Праці, лауреата Державних премій конструктора авіаційних двигунів Олександра Олександровича Мікуліна.

Міль Михайло Леонтійович (1909 – 1970)

565. Михаил Леонтьевич Миль. Николай Ильич Камов. Марат Николаевич Тищенко. Сергей Викторович Михеев. // Советские авиационные конструкторы / А.Н. Пономарев. – М., 1990. – С. 248–267.

Розповідь про конструкторів вертольотів.

566. Доброхотов В. Вертолёты “Ми” летят над планетой: (Имя в авиации) // Гражд. авиация. – 2004. – № 12. – С. 16–17.

Про одного з основних фундаторів вертольотобудування у Радянському Союзі, доктора технічних наук, Героя Соціалістичної Праці, авіаконструктора Михайла Леонтійовича Міля.

567. Орлов Борис. «Лебединая песня» Михаила Миля: К 95-летию со дня рождения // Воздуш. транспорт. – 2004. – № 49–50 (дек.). – С. 2, 6.

Про конструкторську діяльність одного з засновників вертольотобудування в Радянському Союзі, доктора технічних наук, Героя Соціалістичної Праці Михайла Леонтійовича Міля.

Можайський Олександр Федорович (1825 – 1890)

568. Александр Федорович Можайский – создатель первого самолёта: сборник документов. – М.: АН СССР, 1955. – 174 с. – (АН СССР. Ин-т истории, естествознания и техники. Главное архивное управление).

О5д

М74

569. Вишенков С. Александр Можайский. – М.: Военгиз, 1952. – 126 с.

О5д

В55

570. Черемных Н., Шипилов И. А.Ф. Можайский – создатель первого в мире самолёта. – Изд. 2-е, испр. и доп. – М.: Оборонгиз, 1955. – 207 с.

О5д

Ч46

Статті

571. Дернова Вероніка. Творець першого літака: (Історія підкорення небес) // Крила України. – 2005. – 14-19 берез. (№ 12) – С. 15.

Стаття присвячена талановитому російському досліднику та винахіднику, творцю першого вітчизняного літака, контр-адміралу Олександрю Федоровичу Можайському. До 180-річчя від дня народження.

572. Карнаух Сергій. «Антихрист» над українським селом: [про винахідника літака Олександра Федоровича Можайського: за матеріалами бесіди з істориком авіації, головою правл. Галиц. авіац. іст.-техн. т-ва «Гаїтет» Ярославом Янчаком] // За вільну Україну. – 2005. – 17 трав. (№ 50). – С. 8. – Опис ст.: Літопис газет ст. – 2005. – № 23. – С. 37. – 16012.

573. Скрипник В. Перший літак піднявся в небо з берега Південного Бугу // Голос України. – 2001. – 16 лист. (№ 215). – С. 11.

125 років тому в с. Вороновиця під Вінницею «батько авіації» О. Можайський здійснив випробування свого літального апарата.

574. Чебан Олег. Літак Можайського: [З історії авіації] // Урядовий кур'єр. – 2005. – 24 черв.(№ 116). – С. 9. – Опис ст.: Літопис газет ст. – 2005. – № 23. – С. 37. – 16015.

Муравченко Федір Михайлович (нар. 1929)

575. Фёдор Муравченко: Конструктор и человек / [сост. О. Корниенко]. – Запорожье: [Б.и], 1999. – 10 с. – Опис кн.: Літопис кн. – 2000. – № 5. – С. 62. – 3058.

576. Корнієнко Ольга. Генеральний конструктор: (Батькові вітчизняних авіадвигунів Федору Михайловичу Муравченку – 75 років) // Урядовий кур'єр. – 2004. – 17 берез. (№ 50) – С. 13.

Мясищев Володимир Михайлович (1902 – 1972).

577. Гай Д.И. Небесное притяжение: Жизнь выдающегося конструктора самолётов В.М. Мясищева. – М.: Моск. рабочий, 1984. – 221 с.

О5д

Г14

578. Владимир Михайлович Мясищев // Советские авиационные конструкторы / А.Н. Пономарёв. – М., 1990. – С. 228–237.

Про життєвий шлях та конструкторську діяльність В.М. Мясищева, конструктора військових літаків.

579. Селяков Л.Л. В.М. Мясищев и Фили: [Авиаконструктор: К 100-летию со дня рождения] // Полёт. – 2002. – № 9. – С. 40–45.

Новожилов Генріх Васильович (нар. 1925)

580. Генрих Васильевич Новожилов: автобиографическая справка: (Г.В. Новожилову – 80 лет) // Крылья Родины. – 2005. – № 9. – С. 2–7.

581. Новожилов Генрих Васильевич: (автобиографическая справка) // Крылья Родины. – 2005. – № 10–11. – С. 6–11.

Про конструкторську діяльність Генерального конструктора КБ ім. Ільюшина Г.В. Новожилова.

Петляков Володимир Михайлович (1891 – 1942)

582. Гай Д.И. Профиль крыла: Повесть о конструкторе самолётов В.М. Петлякове. – М.: Моск. рабочий, 1981. – 192 с.

О5

Г14

583. Владимир Михайлович Петляков // Советские авиационные конструкторы / А.Н. Пономарёв. – М., 1990. С. 213 – 227.

Розповідь про одного з найбільш відомих авіаційних конструкторів, який починав свою конструкторську діяльність в ОКБ ім. А.Н. Туполева, творця знаменитих бомбардувальників Пе-2 і Пе-8 –В.М. Петлякова.

584. Дернова Вероніка. Творець легендарних “Пешок”: (Історія підкорення небес) // Крила України. – 2006. – 3-8 лип.(№ 27). – С. 13.

Про діяльність талановитого авіаконструктора Володимира Михайловича Петлякова.

585. Орлов Б. Создатель знаменитых “пешек”: (Имя в авиации) // Гражд. авиация. – 2003. – № 12. – С. 36.

Розповідь про шлях відомого авіаційного конструктора Володимира Михайловича Петлякова в авіації.

Полікарпов Микола Миколайович (1892 – 1944).

586. Магид А.С. Большая жизнь. – М.: ДОСААФ, 1968. – 192 с.

О5д

М125

Про авіаконструктора М.М. Полікарпова.

587. Николай Николаевич Поликарпов // Советские авиационные конструкторы / А.Н. Пономарев. – М., 1990. – С. 192–203.

Про життєвий шлях та конструкторську діяльність М.М. Полікарпова.

Сікорський Ігор Іванович (1889 – 1972)

588. Антонов Г. Геликоптеры россиянина Сикорского // Воздуш. флот. – 2003. – № 19 (май). – С. 8.

Про видатного творця авіаційної техніки – вихідця з Росії Ігоря

Сікорського, який 15 березня 1913 року підняв у небо свій двомоторний велетень «Большой Балтийский», а 10 травня – чотирьохмоторний літак «Русский витязь».

589. Басараба Василь. Ігор Сікорський: [про конструктора літаків і гелікоптерів Ігоря Сікорського] // Вільне слово. – 2004. – 26 берез. (№ 24). – С. 11. – 13. – Опис ст.: Літопис газет. ст. – 2004. – № 16. – С. 35. – 9789.

590. Васильев И. Поэтика вертикального взлёта // Воздуш. транспорт. – 2003. – № 13 (апр.). – С. 2, 11.

У 1939 році *І.Сікорський* підняв у повітря свій перший вертоліт VS-300. Ця подія стала початком ери вертольотобудування у світі.

591. Гайдай А.В., Пашков В.А. Игорь Иванович Сикорский – жизнь во имя авиации (МАТИ) // 32 Гагаринские чтения: Международная молодёжная научная конференция, Москва, 4 – 8 апр., 2006: научные труды. – Т.5. М.: «МАТИ»-РГТУ, 2006. – С. 15–16. – Опис ст.: Воздуш. транспорт: РЖ / ВИНТИ. – 2007. – С. 2. – 07.09-06А.14.

Про внесок І. Сікорського у розвиток авіації.

592. Київський мрійник, що підкорив п'ятий океан: [про авіаконструктора Ігоря Сікорського (1889 – 1972)] // Уряд. кур'єр. – 2007. – № 91. – 25 трав. – С. 16.

Про вшанування пам'яті видатного конструктора вертольотів І. Сікорського.

593. Кожина Л.М. Выставка «Избранный небом», посвящённая 110-летию И. Сикорского [Москва, май 1999 – янв. 2000] // Русская культура XX века на родине и в эмиграции. – 2000. – Вып.1. – С. 258 – 265. – Опис ст. Летопись журн. ст. – 2002. – № 16. – С.81. – 33961.

594. Конструктори й пілоти – випробувачі. Ігор Іванович Сікорський (1889-1972) // Історія цивільної авіації України / А.М.Троценко – К., 2004. – С. 34–36.

Розповідь про київський період життя та діяльності всесвітньо відомого конструктора гелікоптерів Сікорського І.І.

595. Кравець Микола. Киянин, який подарував людству можливість втілювати мрії про політ: [про авіаконструктора Ігоря Івановича Сікорського: (1889-1972)] // Освіта. – 2004. – 30 черв.-7 лип. (№ 30). – С. 8–9. – Опис ст.: Літопис газет. ст.. – 2005. – № 1. – С. 37. – 326.

596. Ліщук Юлія. Людина, що жила небом: [про авіаконструктора Ігоря Сікорського] // Україна молода. – 2004. – 7 лип.(№123). – С. 7. – Опис ст.: Літопис газет. ст. – 2005. – № 3. – С. 32. – 1643.

- 597. Максимович Алексей.** Мистер вертолёт: [Игорь Иванович Сикорский (25.05. 1889 Киев – 26.10.1972 Иттон, штат Коннектикут), авиаконструктор] // Business Aviation. – 2007. – № 1. – С. 11.
Цікаві факти з життя та діяльності І.І. Сікорського.
- 598. Мойсеев Вячеслав.** Політ [Ігоря Сікорського] крізь епохи: [уривок з документальної повісті “Хроніка київського неба”] // Демократ. Україна. – 2004. – 25 трав.(№ 59). – С. 6. – Опис ст.: Літопис газет. ст. – 2004. – № 23. – С. 27. – 14129.
- 599. Морозова С.Г. И.И. Сикорский** – выдающийся общественный деятель русской эмиграции: [Авиаконструктор, 1889 – 1972] // Русская культура XX века на родине и в эмиграции. – 2000. – Вып. 1. – С. 34–41. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2002. – № 16. – С. 81. – 33962.
- 600. Нестеров Вячеслав.** Тричі втрачений: [про авіаконструктора Ігоря Івановича Сікорського] // Персонал Плюс. – 2004. – 1-7 черв. (№ 20). – С. 9. – Опис ст.: Літопис газет. ст. – 2005. – № 1. – С. 37. – 327.
- 601. Новосвітній Валерій.** Ющенко планує створити у Києві музей Ігоря Сікорського: (і вручив у Сполучених Штатах [Америци] синові відомого авіаконструктора [Сергію Сікорському] орден Ярослава Мудрого V ступеня) // Хрещатик. – 2005. – 8 квіт. (№ 51). – С. 3. – Опис ст.: – Літопис газет. ст. – 2005. – № 18. – С. 27. – 12764.
- 602. Позняк-Хоменко Наталка.** Містер Гелікоптер: 90 років тому Ігор Сікорський здійснив безпрецедентний переліт Київ – Санкт-Петербург // Сільський час. – 2004. – 29 верес. (№ 73). – С. 7. – Опис ст.: Літопис газет. ст. – 2005. – № 7. – С. 40. – 4349.
- 603. Семака Лариса.** Літаючі човни Сікорського: [про авіаконструктора Ігоря Івановича Сікорського] // Слобідський край. – 2004. – 5 черв. (№ 104). – С. 6. – Опис ст.: Літопис газет. ст. – 2005. – № 1. – С. 37. – 329.
- 604. Сікорський Ігор Іванович (1889-1972):** Небо і мрії конструктора // Вчені України: 100 видатних імен / Ігор Шаров. – К., 2006. – С. 368–372.
Короткі відомості про життя та конструкторську діяльність.
- 605. Сікорський С.І.** Президенти США і тепер літають на гелікоптерах: [бесіда з консультантом амер. авіац. компанії “Sikorski Aircraft” Сергієм Ігоровичем Сікорським / записав Валерій Новосвітній] // Хрещатик. – 2004. – 1 верес. (№ 126). – С. 8 – 10. – Опис ст.: Літопис газет. ст. – 2005. – № 6. – С. 35. – 3641.
- 606. Стефанович Дмитро.** Ігор Сікорський – відомий і невідомий: [за матеріалами “круглого столу”, присвяч. 90-річчю від першого польоту Петербург-Київ-Петербург і 115-річчю від дня народж. авіац.

конструктора Ігоря Івановича Сікорського] // Столиця. – 2004. – 16-22 лип. (№ 29). – С. 28. – Опис ст.: Літопис газет. ст. – 2005. – № 2. – С. 34. – 1005.

Соловійов Павло Олександрович (нар. 1917)

607. Аркадій Дмитрієвич Швецов. Павел Александрович Соловьёв // Советские авиационные конструкторы / А.Н. Пономарев. – М., 1990. – С. 299–308.

Про конструкторську діяльність одного з найстаріших конструкторів авіаційних двигунів А.Д. Швецова та його послідовника П.О. Соловійова.

608. Саженов Алексей. Великий конструктор: (Памятные даты) // Воздуш. транспорт. – 2007. – № 25 (июнь). – С. 1,3.

До 90-річчя від дня народження відомого авіаконструктора авіаційних двигунів Павла Олександровича Соловійова. Розповідь про конструкторську діяльність.

Сухий Павло Йосипович (1895 – 1975)

609. Кузьмина Л.М. Генеральный конструктор Павел Сухой: (Страницы жизни). – Минск: Беларусь, 1985. – 239 с.

О5

К893

610. Дернова Вероніка. Генеральный і геніальний конструктор: (Історія підкорення небес) // Крила України. – 2005. – 11-16 лип. (№ 29). – С. 14.

Коротка біографія та конструкторська діяльність Павла Йосиповича Сухого.

611. Евгений Алексеевич Иванов – штрихи к портрету / А.И. Кнышев, К.Х. Марбашев, А.М. Матвеевко и др. // Полет. – М., 2004. – № 8. – С. 58–60.

Розповідається про конструкторську діяльність *Є.О. Іванова* в тандемі з П.Й.Сухим у період становлення та розвитку авіаційного підприємства і про його роль у створенні виробничо-технологічного комплексу “ОКБ Сухого”.

612. Орлов Борис. Конструктор с мировым именем. К 110-летию со дня рождения выдающегося авиаконструктора П.О. Сухого: (Имя в авиации) [1895 – 1975] // Гражд. авиация. – 2005. – № 7. – С. 8 – 9.

Про шлях в авіацію та конструкторську діяльність конструктора воєнних літаків Павла Йосиповича Сухого.

613. Павел Осипович Сухой // Советские авиационные конструкторы / А.Н. Пономарев. – М., 1990. – С. 149–167.

Тереверко Георгій Семенович (1888 – 1912)

- 614. Клименко Олександр.** Першопроходець блакитного океану [Георгій Семенович Тереверко]: [з історії вітчизн. планеризму] // *Голос України*. – 2003. – 8 трав. (№ 85). – С. 19. – Опис ст.: *Літопис газет. ст.* – 2003. – № 18. – С. 27. – 9128.
- 615. Сандул Валентин.** Піонер авіації [Георгій Тереверко] з Уманщини // *Українська газета плюс*. – 2005. – 3–9 листоп. (№ 40). – С. 9. – Опис ст.: *Літопис газет. ст.* – 2006. – № 8. – С. 39. – 5822.

Туполєв Андрій Миколайович (1888 – 1972)

- 616. Даффи Пол.** А.Н. Туполєв. Человек и его самолёты. – Москва: Московский рабочий, 1999. – 264 с.
О5
Д213
- 617. Рябчиков Е.И., Магид А.С.** Становление. – М.: «Знание», 1978. – 176 с. – (Творцы науки и техники).
О5д
Р985
Про видатного авіаконструктора А.М. Туполєва.
- 618. Туполєв Андрей Николаевич.** Грани дерзновенного творчества. К 100-летию со дня рождения / АН СССР. Отд-ние проблем машиностроения, механики и процессов управления. – М.: Наука, 1989. – 248 с.

Статті

- 619. Андрей Николаевич Туполєв** // *Советские авиационные конструкторы* / А.Н. Пономарев – М., 1990. – С. 28–70.
- 620. Дернова Вероніка.** Патріарх радянської авіації // *Крила України*. – 2003. – 3-8 лист. (№ 45). – С. 10.
Розповідь про невідомі сторінки життя та конструкторську діяльність видатного авіаконструктора А.М.Туполєва. До 115-річчя від дня народження.

Яковлєв Олександр Сергійович (1906 – 1989)

- 621. Александр Сергеевич Яковлєв** // *Советские авиационные конструкторы* / А.Н. Пономарев – М., 1990. – С. 138–148.
- 622. Беликов Виктор.** Созвездие крылатых машин: (1 апреля – сто лет со дня рождения А.С. Яковлєва) // *Гражд. авиация*. – 2006. – № 3. – С. 16 – 17.
Про внесок видатного конструктора, двічі Героя Соціалістичної Праці, академіка Олександра Сергійовича Яковлєва у справу перетворення

Радянського Союзу в могутню авіаційну державу, яка змогла отримати перемогу в небі Великої Вітчизняної війни, самостійно здійснити перехід на реактивні двигуни, забезпечити розробку і масовий випуск багатьох зразків бойових і цивільних літальних апаратів.

623. Дернова Вероніка. Мета життя – літаки // Крила України. – 2006. – 20-25 берез. (№ 12). – С. 13.

До 100-річчя від дня народження О.С.Яковлева. Коротко про життєвий шлях та конструкторську діяльність.

624. Левинских Александр. У истоков советской авиации: К 95-летию А.С. Яковлева // Крылья Родины. – 2001. – № 5. – С. 15–16. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2001. – № 50. – С. 99. – 106534.

625. Орлов Б.С. Творец «Як»ов: (к 95-летию со дня рождения А.С. Яковлева) // Гражд. авиация. – 2001. – № 4. – С. 8–9.

626. Семенов Борис. Авиетка имени «врага народа»: (Выражи истории) // Воздуш. транспорт. – 2005. – № 16(авг.). – С. 2, 11.

«Від моделі – до планера, від планера – до літака» – так починався шлях в авіацію багатьох вітчизняних конструкторів. Пройшов цей шлях і Генеральний конструктор, двічі Герой Соціалістичної Праці, лауреат Ленінської і Державної премій Олександр Сергійович Яковлев. Історія створення перших легкомоторних літаків О.С. Яковлева з незвичною назвою АИР (AIR).

У.4. ВИДАТНІ ЛЬОТЧИКИ

627. Артамонов Владимир Иванович. Земля и небо Водопьянова. О Герое Советского Союза М.В. Водопьянове. – М.: Политиздат, 1991. – 128 с.

О5

А86

628. Байнетов Дмитрий. Черниговские авиаторы. 2-е изд., перераб. и доп. / Автор-сост. Д.Ф. Байнетов. – Чернигов: РИК «Деснянська правда», 2007. – 984 с.

О50г(4Укр)

Б18

У книзі зібрані листи-спогади, нариси про льотчиків і космонавтів, про Героїв Радянського Союзу, Росії і України, про учасників бойових дій в Афганістані – ветеранів і випускників Чернігівської воєнної авіаційної школи пілотів, 57-го воєнного авіаційного училища льотчиків,

Чернігівського вищого військового авіаційного училища льотчиків ім.
Ленінського комсомолу, 201-ї авіаційної бази Чернігівського ліцею.

629. Лавронец Всеволод. Лётчики России. – М.: Машиностроение, 1992. –
176 с.

О5

Л135

630. Ляховецький Михайло Борисович. Льотчики / під ред. М.А.
Кочегури. – К.: «Молодь», 1977. – 232 с. – (Серія біографічних творів.
Життя славетних. Вип. 35).

О5д

Л985

631. Каманин Николай Петрович. Лётчики и космонавты. – М.:
Политиздат, 1972. – 448 с. – (О жизни и о себе).

О5д

К18

632. Каманин Николай Петрович. Старты в небо. – М.: ДОСААФ, 1976. –
125 с.

У книзі розповідається про діяльність ДОСААФ у справі з розвитку
радянської авіації та авіаційних видів спорту.

633. Кожевникова Т.Б., Попович М.Л. Жизнь – вечный взлёт. – М.:
Воениздат, 1980. – 255 с.

О5д

К583

Про льотчиків СРСР.

634. Королева Е.В., Савова-Черкизова М. Небесные побратимы / лит.
запись В.А. Рудника. – К.: Политиздат, 1983. – 107 с. – (История авиации
Болгарии).

О5д

К682

635. Крылья Родины: Рассказы о людях советской авиации: [сборник / сост.:
В. Митрошенко, Н. Чугунов; предисл. А.И. Покрышкина]. – 2-е изд. – М.:
Политиздат, 1982. – 144 с.

О5д

К851

Автори збірника – учасники Великої вітчизняної війни, журналісти
знайомлять читачів з героями війни, представниками авіації, з тими, хто
завойовував нові швидкості та висоти.

636. Кузовкин А.И., Макаров А.И. Под нами полюс! [о Герое Сов. Союза, ген.-лейт. авиации И.Т. Спиране]. – М.: Политиздат, 1977. – 80 с.

О5д

К892

637. Лазаренко А. Світло у вікнах: (Життя видатних людей). – К.: Літопис-ХХ, 2000. – 253 с.

Про життя та діяльність відомих в Україні авіаторів: льотчиків асів *К.В. Сухова, Ф.Ф. Архипенка, О.І. Покришкіна*, генерального конструктора авіаційної і космічної техніки *В.М. Челомея*, д-ра техн. наук, академіка *А.О. Комарова*, начальника Українського управління ЦА М.Г. *Ковтюха*.

638. Маркова Галина Ивановна. Взлёт: О Герое Сов. Союза Марине Михайловне Расковой. – М.: Политиздат, 1986. – 110 с. – (Герои Сов. Родины).

О5

639. Морозов С.Т. Они принесли крылья в Арктику: [докум. повесть о лётчиках *Б.Г. Чухновском* и *А.Д. Алексееве*]. – М.: Мысль, 1979. – 173 с.

Д8

М801

640. Негенбля Иван Ефимович. Небо и земля Валерия Кузьмина: документ. повесть. – Якутск: Изд-во «Якутский край», 1999. – 150 с.

641. Сальников Юрий Петрович. Жизнь, отданная Арктике: О Герое Сов. Союза *С.А. Леваневском*. – М.: Политиздат, 1984. – 208 с.

О5д

С167

Статті

642. Бойко Ю.В. Русские авиаторы во Франции // Вопросы истории. – 2001. – № 8. – С. 140–146. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2002. – № 3. – С.88 – 5229.

643. Виноградов Валерий, Биске Евгений. Неповторимая Ханна Райч: (портреты) // Авиация и время. – 2003. – № 6. – С. 36–38.

В історії світової авіації навряд чи знайдеться льотчиця з більш неординарною біографією, ніж ця тендітна жінка, яка літала майже на всьому, що могло тільки літати, випробувала десятки літальних апаратів і встановила кілька дюжин всіляких рекордів. В статті мова йде про німецьку льотчицю – випробувача *Ханну Райч* та про її льотну біографію.

644. Гальперин Юрий. Альбом с барахолки. Не выбрасываем ли мы со старыми вещами нашу память?: (Вирази истории) // Воздуш. транспорт. –

2005. – № 21 (окт.). – С. 11.

Автор публікації розповів сумну історію про те, як знайдений на смітнику альбом фотографій перших літаків та авіаторів, спонукав його до дослідження долі молодого підпоручика, зображеного на фото. Ним виявився *Микола Петрович Ільзін* – російський льотчик першого покоління, інструктор Московської авіашколи. Весь свій досвід льотчика-інструктора він залишив у солідній праці «Практика польотів».

645. Денисова Т., Костелянец С. Жизнь Берил Мэркхэм, или “Африка – любовь моя”: [об англ. летчице, 1902 – 1986: очерк] // Африка сегодня. – 2003. – № 11. – С. 63 – 72. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2004. – № 19. – С. 87. – 34519.

646. Дернова Вероніка. Авіація в Україні. Військові авіатори: (До 100-річчя світової авіації) // Крила України. – 2003. – 26-31 трав. (№ 22). – С. 9.

Розповідь про найбільш відомих військових льотчиків, які літали в небі України на початку ХХ століття, а саме: *Л.М.Мацієвича, П.М.Нестерова, Є.М.Крутеня, К.К.Арцеулова та В.В.Дибовського.*

647. Дернова Вероніка. Небо помнит: (История покорения неба) // Крила України. – 2007. – 20-25 серп. (№ 16). – С. 13.

До 108-річчя від дня народження *Владислава Костянтиновича Грибовського* – льотчика, конструктора, художника, який стояв біля витоків безмоторної авіації.

648. Дернова Вероніка. Універсальний боєць великої війни: (Історія підкорення небес) // Крила України. – 2005. – 12-17 верес. (№ 38). – С. 14.

До 85-річчя від дня народження відомого аса Великої Вітчизняної війни, Героя Радянського Союзу *Сергія Федоровича Долгушина*. Біографія льотчика цікава тим, що він був один з небагатьох пілотів, які за роки війни воювали майже на всіх типах винищувачів як радянських, так і тих, що поставлялися ленд-лізом.

649. До 100-річчя авіації. Перший політ Олександра Свешнікова над Києвом справив величезне враження на його жителів // Укрінформ: Новини ВПК, авіації і космонавтики. – 2002. – 12 верес. (№ 17). – С. 21–22.

Про польоти над Києвом знаменитого льотчика на літаках “Свешніков-1” і “Свешніков-2”.

650. Куприн О. Два года из жизни Михаила Завьялова: (Судьбы) // Гражд. авиация. – 2003. – № 1. – С. 22–23.

Сторінки героїчної льотної діяльності полярного льотчика *Михайла Зав'ялова.*

- 651. Мандель Александр.** Первая леди Атлантики // Авиация и время. – 2006. – № 4. – С. 32–35.
Стаття присвячена *Амалії Мері Ерхард*, першій жінці-пілоту, яка у 1928 році перелетіла Атлантику на літаку.
- 652. Никольский А.С.** Два участника эпопеи “Илья Муромец” – братья *С.Н и М.Н. Никольские*. [Авиаторы] // Русская культура XX века на родине и в эмиграции. – 2000. – Вып.1. – С. 55–57. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2002. – № 16. – С. 81. – 33963.
- 653. Орлов Борис.** Бросок через Атлантику: (Истоки) // Гражд. авиация. – 2003. – № 6. – С. 32.
Розповідь про американського льотчика *Чарльза Лінберга* та його легендарний переліт через Атлантику з Нью-Йорку до Парижу.
- 654. Орлов Борис.** Гражданин “Планеты людей”: (Имя в авиации) // Гражд. авиация. – 2003. – № 12. – С. 45.
Про легендарного французького льотчика і письменника *Антуана де Сент-Екзюпері*.
- 655. Орлов Борис.** Для него Россия была превыше всего: (Имя в авиации) // Гражд. авиация. – 2003. – № 9. – С. 32.
Розповідь про одного з перших авіаторів *Йосипа Станіславовича Башко*, якого сміло можна віднести до когорти крилатих героїв Росії.
- 656. Орлов Борис.** Командир “Муромца”: (Имя в авиации) // Гражд. авиация. – 2003. – № 32. – С. 32.
Про одного з перших російських авіаторів *Гліба Алехновича* [1886 – 1918] та про його льотну біографію.
- 657. Орлов Борис.** Небо покорялось не только мужчинам // Гражд. авиация. – 2005. – № 3. – С. 30–31.
Розповідь про перших російських льотчиць *Лідію Зверевуну, Євдокію Анатру, Любов Галанчикову, Зінаїду Кокоріну* та ін. На Заході відомою льотчицею була *Амалія Ерхард*.
- 658. Орлов Борис.** Прыжок через Ла-Манш // Гражд. авиация. – 2004. – № 9. – С. 23.
Описується переліт *Луї Блеріо*, власника пілотського посвідчення Франції № 1, на створеному власноруч літальному апараті через Ла-Манш та його конструкторська діяльність.
- 659. Орлов Борис.** Ошибка в энциклопедии: (Имя в авиации) // Гражд. авиация. – 2003. – № 3. – С. 14.
Про льотчика *Івана Йосиповича Нагурського* [1883 – 1976], який на гідролітаку брав участь в авіаційному освоєнні Арктики. Під час Першої

світової війни він за мужність та хоробрість отримав ордени “Святої Анни”, “Святого Володимира”, “Святого Станіслава”. У вересні 1916 року вперше у світі здійснив “петлю Несторова” на гідролітаку М-9 конструкції Д.П. Григоровича. Його ім’ям названі станції на острові Диксон, на Землі Франца Йосипа і одне з селищ острова Земля Олександра.

660. Поголяев Валерий. Однажды в Кандагаре. 380 дней провели в плену у талибов российские лётчики. И вырвались: (Обыкновенный подвиг) // Воздуш. транспорт. – 2007. – № 7. (февр.). – С. 2,6.

661. Слесарев Вадим. Один из лучших на флоте: (Портреты) // Авиация и время. – 2003. – № 5. – С. 18–20.

Про одного з кращих асів авіації японського імператорського флоту – *Нісізаву Хіройосі*.

662. Соллингер Г. Маттиас Андре Бьоркстадиус – шведский авиатор XVII века?: [ст. специалиста из Швеции] // Вопросы истории естествознания и техники. – 2002. – № 1. – С. 107–133. – Рез. англ., с. 205. – Описание ст.: Летопись журн. ст. – 2002. – № 42. – С. 94. – 88452.

663. Сунко О. Славослов – наш Семененко: [про авіатора *Харитона Никаноровича Славослова – Семененка*: нарис] // Деснянська правда. – 2004. – 20 лип. – Описание ст.: Летопись газет. ст. – 2005. – № 3. – С. 32. – 1644.

664. Сысоев Борис. Человеку и самолёту: (Судьбы) // Воздуш. транспорт. – 2004. – № 31–32 (авг.). – С. 15.

Стаття присвячена *Хлиновському Борису Андрійовичу*, учаснику Великої Вітчизняної війни, льотчику, бортінженеру, який перевозив за радянських часів перших персон держави.

665. Улянин Ю. “Русский Эдисон”: [о судьбе одного из пионеров отечественной авиации *С. Улянина* [1871–1921]] // Крылья Родины. – 2000. – № 9. – С. 30–31. – Описание ст.: Летопись журн. ст. – 2001. – № 2. –

666. Федоров Борис. Первые международные: (Страницы истории) // Воздуш. транспорт. – 2001. – № 38–39 (сент.). – С. 16.

Про розвиток в Росії міжнародного авіаційного транспорту та про льотчиків, які літали на перших міжнародних авіалініях.

Арцеулов Костянтин Костянтинович (1891 – 1980)

667. Галлай Марк Лазаревич. Жизнь Арцеулова: [лётчик, конструктор, художник]. – М.: Политиздат, 1985. – 112 с.

О5

Г163

668. Дернова Вероніка. Його величність штопор: [Історія підкорення небес] // Крила України. – 2006. – 18-22 верес. (№ 38). – С.13.

Коротко про життєвий шлях одного з перших російських авіаторів *Костянтина Костянтиновича Арцеулова*, який уперше в історії російської авіації навмисне ввів літак у штопор і вийшов із нього.

669. Дернова Вероніка. Підкорювач “штопора”: (Історія підкорення небес) // Крила України. – 8-13 трав. (№19) – С. 13.

Розповідь про одного з перших льотчиків Росії *Арцеулова Костянтина Костянтиновича* (1891 – 1980), який у 1916 році втілював ідею виходу зі штопора у життя. Він навмисне ввів літак у штопор і зумів його вивести зі штопора. Так грізний штопор став фігурою вищого пілотажу, а навчання виходу зі штопора ввели у програму авіаційних шкіл.

670. Семенов Борис. Укротитель «штопора». 90 лет назад эта фигура высшего пилотажа стала для лётчиков безопасной: (Выражи истории) // Воздуш. транспорт. – 2006. – № 16 (июль). – С. 6.

Розповідь про льотчика-випробувача *Арцеулова Костянтина Костянтиновича*, який перший в Росії у 1916 році на літаку «Ньюпор-21» виконав умисний штопор і завдяки своїм розрахункам зумів вивести з нього літак. Після цього «грізний» штопор став фігурою вищого пілотажу а *Костянтин Костянтинович* спас життя багатьом льотчикам, чим здобув вдячну пам'ять нащадків.

Бабушкін Михайло Сергійович (1893 – 1938)

671. Дернова Вероніка. Полярними шляхами // Крила України. – 2003. – 29 верес.-4 жовт. (№ 40). – С. 10.

Спогади про Героя Радянського Союзу, полярного льотчика *Михайла Сергійовича Бабушкіна*.

672. Орлов Борис. Человек из легенды: (Имя в авиации) // Гражд. авиация. – 2003. – № 7. – С. 7.

Розповідь про Героя Радянського Союзу, полярного льотчика *Михайла Сергійовича Бабушкіна*.

Гризодубова Валентина Степанівна(1911 – 1993)

673. Дернова Вероніка. Льотчица номер один: (Історія підкорення небес) // Крила України. – 2005. – 24-29 січн. (№ 5). – С. 15.

Розповідь про видатну льотчицю, світову рекордсменку, першу жінку Героя Радянського Союзу *Валентину Степанівну Гризодубову*.

674. Левашов В. Лётчица из легенды. Человеку и самолёту: (Страницы истории) // Воздуш. транспорт. – 2005. – № 13 (июнь). – С. 13.

Про видатну льотчицю, Героя Радянського Союзу *В.С. Гризодубову*.

- 675. Солодовников Дмитро.** Літати якнайбільше, якнайдалі!: [нарис: про безпосадоч. переліт з Москви на Далекий Схід жіноч. екіпажу льотчиків *Валентини Степанівни Гризодубової, Поліни Денисівни Осипенко, Марини Михайлівни Раскової*] // Слобідський край. – 2003. – 24 верес. – Опис ст.: Літопис газет. ст. – 2004. – № 3. – С. 33. – 1606.
- 676. Стегній Віталій.** Харківські Ікари: [про льотчицю Валентину Гризодубову (1911 – 1993): [за матеріалами бесіди з директором харківського музею Валентини Гризодубової Віталієм Власком] // Демократична Україна. – 2006. – 6 січ. (№ 3). – С. 10 – Опис ст.: Літопис газет. ст. – 2006. – № 11 – С. 42. – 8330.
- 677. Чернова Н.** Крилата родина : [про музей- квартиру сім'ї *Гризодубових*, Харків: нарис] // Слобідський край. – 2004. – 11 верес. (№ 171). – С. 12. – Опис ст.: Літопис газет. ст. – 2005. – № 6. – С. 35. – 3642.

Єфімов Михайло Никифорович (1881 – 1919)

- 678. Королева Е.В.** Окрылённые мечтой: Воспоминания. Встречи. – К.: Украина, 1993. – 242 с.

Інженер і історик авіації Є.В. Корольова – родичка першого російського льотчика *Михайла Єфімова* в мемуарно-історіографічній роботі розповідає про захоплюючий і важкий шлях дослідження перших кроків повітроплавання в Україні і Росії; про документи і матеріали, які висвітлюють невідомі сторінки біографій піонерів підкорення неба, перш за все київських і одеських; про «крилатих братів» Єфімових, їх товаришів і учнів, ентузіастів авіасправи, імена яких до цього часу залишалися невідомими широкому колу читачів.

- 679. Королева Е.В., Рудник В.А.** Соперники орлов: [об авиаторах *Ефимовых*]. – 5-е изд., перераб. и доп. – М.: Воениздат, 1981. – 191 с.
О5д
К682

- 680. Дернова Вероніка.** Витоки: [Історія підкорення небес] // Крила України. – 2006. – 6 – 11 лист. (№45). – С. 13.

Стаття присвячена першому російському авіатору *М.Н. Єфімову*, який заклав основи вітчизняної школи льотної майстерності.

- 681. Одеський аероклуб.** Михайло Никифорович Єфімов (1881 – 1919) // Історія цивільної авіації України / А.М. Троценко. – К., 2004. – С. 58 – 60.

Про першого в Росії дипломованого льотчика *М.Н.Єфімова*, який брав участь у багатьох європейських змаганнях і отримував призові місця. Своїми досягненнями льотчик високо підняв престиж батьківщини і посів почесне місце серед світових рекордсменів авіації.

- 682. Сурніна Валентина.** Літати в небі людина-легенда [*Михайло Єфімов*] починала над Одесою (1811 – 1919) // *Одеські вісті.* – 2006. – 7 жовт. (№ 182 – 183). – С. 11. – Опис ст.: *Літопис газет. ст.* – 2006. – № 24. – С.42. – 19811.

Кожедуб Іван Микитович (1920 – 1991)

- 683. Біленко Володимир.** Іван Кожедуб: [про льотчика, тричі Героя Радянського Союзу: нарис] // *Сільські вісті.* – 2005. – 7 черв. (№65). – С. 2. – Опис ст.: *Літопис газет. ст.* – 2005. – № 24. – С. 38. – 16665.
- 684. Сидор Мирон.** Його життя – гімн мужності і майстерності: (Герої ХХ століття) // *Крила України.* – 2005. – 16-21 травн. (№ 21). – С. 7. – Продовж. в № № 22, 23, 2005.
Розповідь про героїчний шлях льотчика-винищувача на фронтах Великої Вітчизняної війни *Івана Микитовича Кожедуба.*
- 685. Сидор Мирон.** Лицар без страху і докору // *Крила України.* – 2005. – 31 жовт.-5 лист (№45). – С. 8.
Стаття присвячена відомому військовому льотчику, тричі Герою Радянсько Союзу, маршалу авіації *Івану Кожедубу* [1920 (дійсно нар. у 1922 р.) – 1991].

Крутень Євграф Миколайович (1890 – 1917)

- 686. Дернова Вероніка.** Перший із перших // *Крила України.* – 2003. – 25-30 серп. (№ 35). – С. 10.

Короткі біографічні відомості про льотчика Є.М. Крутеня

- 687. Дернова Вероніка.** Повітряний витязь: [Історія підкорення небес] // *Крила України.* – 2005. – 19-24 груд. (№ 52). – С. 14.

Про ушлявленого повітряного аса Євграфа Крутеня, який зробив видатний внесок у розробку тактики ведення повітряного бою. Стаття розповідає також про його бойові заслуги.

- 688. Конструктори й пілоти-випробовувачі.** Євграф Миколайович Крутень (1890 – 1917) – киянин, почесний член КТП. // *Історія цивільної авіації України* / А.М. Троценко. – К., 2004. – Розд.І. – С. 48.

Коротка біографічна довідка про першого повітряного аса Росії та автора цінних теоретичних праць в галузі військового застосування авіації *Є.М. Крутеня.*

- 689. Сандул Валентин.** “Легендарний витязь неба” [Євграф Крутень](1890 – 1917) // *Українська газета плюс.* – 2005. – 1-7 груд. (№ 44). – С. 11. – Опис ст.: *Літопис газет. ст.* – 2006. – № 9. – С. 47. – 6690.

Ляпидевський Анатолій Васильович (1908 – 1983)

690. Орлов Б. Первый Герой страны: (Имя в авиации) // Гражд. авиация. – 2003 – № 6. – С. 30 – 31.

Про життя та льотну діяльність першого Героя Радянського Союзу *А.В. Ляпидевського*.

691. Орлов Борис. Первый герой страны // Воздуш. транспорт. – 2004. – № 18–19 (май). – С. 2, 11.

Герой цього оповідання *Анатолій Васильович Ляпидевський*, який майже все своє життя присвятив Полярній авіації, за спасіння екіпажу «Челюскіна» отримав Зірку Героя № 1. Про вшанування його пам'яті.

692. Квартников Анатолій. Слово о великом земляке: (Имя в авиации) // Гражд.. авиация. – 2004. – № 4. – С. 18–19.

Розповідь про видатного льотчика *Анатолія Васильовича Ляпидевського*, який перший в країні отримав звання Героя Радянського Союзу за спасіння екіпажу та пасажирів пароплаву «Челюскін».

Мацієвич Лев Макарович (1877 – 1910)

693. Блаженко Анатолій. Перший український авіатор: [Лев Макарович Мацієвич] (1877 – 1910) // Українська газета. – 2004. – 15-21 січ. (№ 2). – С. 9. – Опис ст.: Літопис газет. ст. – 2004. – № 13. – С. 33. – 7818.

694. Дернова Вероніка. Авіація в Україні. Військові авіатори: (До 100-річчя світової авіації) // Крила України. – 2003. – 26-31 трав. (№ 22). – С. 9.

Розповідь про найбільш відомих військових льотчиків, які літали в небі України на початку ХХ століття, а саме: *Л.М Мацієвича, П.М.Нестерова, Є.М.Крутеня, К.К.Арцеулова, та В.В.Дибовського*.

695. «...Пал жертвой долга»: (Имя в авиации) // Гражд. авиация. – 2003. – № 6. – С. 30–31.

Короткі біографічні дані українського авіатора *Л.М. Мацієвича*.

696. Сандул Валентин. Підкорювач «Фармана»: [про авіац. інженера, пілота *Левка Мацієвича* (1877 – 1910): нарис] // Українська газета. – 2006. – № 13. – С 11. – Опис ст.: Літопис газет. ст. – 2006. – № 15. – С. 46. – 11491.

Нестеров Петро Миколайович (1887 – 1914)

697. Клінченко В.В. Петро Миколайович Нестеров. Видатний російський льотчик. – К.: Держтехвидав України, 1950. – 84 с.

О5д

К49

698. Трунов Константин Иванович. Пётр Нестеров. – М.: Сов. Россия, 1975. – 208 с.

Статті

- 699. Бабенко Іван.** Відгомін крилатої слави: [про російського льотчика Петра Миколайовича Нестерова: нарис] // Слобід. край. – 2004. – 3 лип. (№ 123). – С. 11. – Опис ст.: Літопис газет. ст. – 2005. – № 2. – С. 34. – 1002.
- 700. Дернова Вероника.** В історії авіації – навсеред // Крила України. – 2007. – 20-25 серп. (№ 16). – С. 13.
Про коротке, але яскраве життя *П.М. Нестерова*, ім'я якого вписане золотими літерами в історію вітчизняної авіації. 9 вересня 1913 року штабс-капітан *П.М. Нестеров* першим в світі виконав «мертву петлю», пізніше названу «петлею Нестерова», заклавши, таким чином, основи вищого пілотажу.
- 701. Збанацький Анатолій.** Безстрашний лицар п'ятого океану [пілот *Петро Нестеров*] // Столиця. – 2005. – 23-29 груд. (№ 51). – С. 28. – Опис ст.: Літопис газет. ст. – 2006. – № 10. – С. 28. – 7400.
- 702. Кирилов Юрій.** Два подвиги аса: 90 років тому [льотчик] Петро Нестеров першим у світі здійснив повітряний таран: [нарис] // Одеські вісті. – 2004. – 9 верес. – Опис ст.: Літопис газет. ст. – 2005. – № 6. – С. 3637.
- 703. Конструктори й пілоти-випробувачі.** Петро Миколайович Нестеров (1887- 1914) // Історія цивільної авіації України / А.М. Троценко. – К., 2004. – Розд. I. – С. 46–48.
Про видатного військового льотчика, основоположника вищого пілотажу, який посідає гідне місце у розвитку вітчизняної авіації, – *П.М.Нестерова*.
- 704. Кульова Віра.** Піонер вищого пілотажу [льотчик *Петро Нестеров*] // Демократична Україна. – 2007. – 24 берез.(№ 55). – С. 8. – Опис ст.: Літопис газет. ст. – 2007. – № 11. – С. 30. – 9244.
- 705. Шестаков Андрій.** Льотчик волею Бога: [про льотчика *Петра Миколайовича Нестерова*] // Україна молода. – 2004. – 14 жовт. (№ 192). – С. 11. – Опис ст.: Літопис газет. ст. – 2005. – № 8. – С. 39. – 5201.
- 706. Юдин Леонид.** В політе беспам'ятства: [о лётчике *Петре Нестерове*: очерк] // Правда Украины. – 2004. – 23-29 сент. (№ 39). – С. 26. – Опис ст.: – Літопис газет. ст. – 2005. – № 7. – С. 40. – 4351.

Уточкін Сергій Ісайович (1876 – 1916)

- 707. Ляховецький Михайл Борисович, Рудник Вадим Анатольевич.** В небе Уточкин! – 2-е изд., перераб. и доп. – Одесса: Маяк, 1985. – 143 с.
О5
Л982

- 708. Воротнюк Георгій.** Повітроплавцю і мрійнику: [про авіатора Сергія Уточкіна (1876 – 1916): нарис] // *Голос України*. – 2004. – 25 верес. (№ 179). – С. 7. – Опис ст.: *Літопис газет. ст.* – 2005. – № 6. – С. 35. – 3635.
- 709. Дернова Вероніка.** Від велосипеда до аероплана: (Історія підкорення небес) // *Крила України*. – 2006. – 10-15 лип. (№28). – С. 13.
Про шлях *С.І. Уточкіна* в авіації. До 130-річчя від дня народження.
- 710. Одеський аероклуб.** Сергій Ісайович Уточкін // *Історія цивільної авіації України* / А.М. Троценко. – К., 2004. – С. 60–61.
Розповідь про льотчика, ім'я якого заслужено увійшло в історію вітчизняної авіації. Він перший здійснив тріумфальні польоти над містами: Київ, Петербург, Харків, Кишинів, Тифліс, Варшава та здійснив ряд показових польотів за кордоном, брав також участь у перельоті Петербург-Москва.
- 711. Фельдман В.** Крилате серце: [про льотчика Сергія Уточкіна] // *Демократична Україна*. – 2006. – 12 лип. (№ 124). – С. 5. – Опис ст.: *Літопис газет. ст.* – 2006. – № 18. – С. 29. – 14439.
Черевичний Іван Іванович (1909 – 1971)
- 712. Мидюшко Николай.** Штурм «Полюса недоступности» // *Гражд. авиация*. – 2006. – № 4. – С. 23.
Розповідь про подвиг радянського екіпажу у складі командира І.Черевичного, другого пілота М. Камінського, штурмана В. Аккуратова, бортмеханіків Д. Сакурова, В. Барукіна, А. Дурманенка, бортрадиста Макарова та ін., які вперше в світі 65 років тому підкорили “полюс відносної недоступности”.
- 713. Орлов Борис.** Как стал доступным Полюс недоступности: (из биографии Ивана Черевичного): (Страницы истории) // *Воздуш. транспорт*. – 2004. – № 33-34 (авг.). – С. 12.
В золотий фонд вітчизняної Полярної авіації навічно вписано ім'я видатного російського льотчика Героя Радянського Союзу *Івана Черевичного*. Про його льотну біографію.
- 714. Орлов Борис.** На полюс недоступности: (Вехи) // *Гражд. авиация*. – 2004. – № 3. – С. 30.
Стаття присвячена легенді вітчизняної авіації *Івану Івановичу Черевичному*, випускнику Московської школи Осоавіахіма, першовідкривачу багатьох авіатрас в Сибіру і на Крайній Півночі. Він один з перших освоїв літак АНТ-7, на якому здійснив крижану розвідку в районі Тіксі і Ляховських островів ще в літні навігації 1934 – 1935 років. В 1938 році здіймав експедицію І.Д.Папаніна з дрейфуючої станції “Північний полюс”.

Чухновський Борис Григорович (1898 – 1975)

- 715. Виноградов Святослав Филиппович.** О дерзновенном полёте. – М.: Политиздат, 1975. – 120 с.
О5д
В49
Про льотчика Полярної авіації *Б.Г. Чухновського*.
- 716. Морозов С.Т.** Они принесли крылья в Арктику: [докум. повесть о лётчиках *Б.Г. Чухновском* и *А.Д. Алексееве*]. – М.: Мысль, 1979. – 173 с.
М801
Д8
- 717. Негенбля И.** Над Новой Землёй: (Истоки) // Гражд. авиация. – 2004. – № 10. – С. 15.
Про експедицію у 1924 році льотчика *Бориса Григоровича Чухновського* на двомісному поплавковому літаку-розвіднику “Юнкерс” на Нову Землю.

У.5. ЛЬОТЧИКИ-ВИПРОБУВАЧІ

- 718. Зацепя Николай Степанович.** Хроника трудного неба. – М.: Мол. гвардия, 1982. – 208 с.
О5д
3389
Про льотчиків-випробувачів СРСР.
- 719. Мазурук Илья Павлович, Лебедев Александр Арсеньевич.** Лётчики-испытатели Аэрофлота. – М.: Машиностроение, 1991. – 192 с.
О5
М139
- 720. Проверено** на себе: документы, дневники, воспоминания о Герое Сов. Союза засл. лётчике-испытателе СССР Ю. Гарнаеве / [сост. А. Меркулов]. – 3-е изд. – М.: Мол. гвардия, 1986. – 208 с.
О5
П782
- 721. Резниченко Григорий Иванович.** Вся жизнь – небу: [о лётчике-испытателе М.М. Громове]. – М.: Политиздат, 1983. – 95 с. – (Герои Сов. родины).
О5д
Р344
- 722. Шелест Игорь Иванович.** Лечу за мечтой. Повествование, навеянное хроникой опытного аэродрома. – М.: Мол. гвардия, 1989. – 381 с.
Про льотчиків-випробувачів СРСР.

- 723. Щербаков Александр Александрович.** Лётчики. Самолёты. Испытания. – Москва: Авико Пресс, 2002. – 176 с. – (Лётчики-испытатели России)
О50
Статті Ш612
- 724. Анатолий Квочур.** Испытание себя // Авиапанорама: междунар. авиац.-косм. журн. – 2006. – № 1. – С. 55 – 58.
Відомий льотчик-випробувач *Анатолій Квочур* розповідає про шлях в авіацію.
- 725. Демин Анатолий.** Портрет авиационной династии на фоне эпохи // Крылья Родины. – 2005. – № 9. – С. 16 – 18.
Про продовжувачів авіаційної династії Меллерів – льотчиків-випробувачів *Аркадія Єкатова* та його сина *Юрія Єкатова*.
- 726. Дернова Вероніка.** Заслуженный льотчик-випробовувач № 1: (Історія підкорення небес) // Крила України. – 2005. – 21-26 берез. (№ 13). – С. 15.
Про життєвий шлях льотчика-випробовувача, Героя Радянського Союзу *Сергія Миколайовича Анохіна*.
- 727. Дернова Вероніка.** “Обережність – найкраща складова мужності” // Крила України. – 2003. – 8-13 груд. (№ 50). – С. 14.
До 100-річчя від дня народження льотчика-випробувача *Олександра Петровича Чернавського*, який прожив цікаве життя в авіації.
- 728. Дернова Вероніка.** Політ за мрією: [Історія підкорення небес] // Крила України. – 2005. – 28 лист.-3 груд. (№ 49). – С. 14.
До 95-річчя від дня народження заслуженого льотчика-випробувача, Героя Радянського Союзу *Георгія Михайловича Шиянова*, який за свою трудову діяльність здійснив десятки тисяч найскладніших випробувальних польотів.
- 729. Дернова Вероніка.** Рідне небо // Крила України. – 2003. – 15-20 верес. (№ 38). – С. 10.
Розповідь про заслуженого льотчика-випробувача, Героя Радянського Союзу *Петра Максимовича Остапенка*.
- 730. Дернова Вероніка.** Слід у небі // Крила України. – 2003. – 13-18 жовт. (№ 42). – С. 10.
Спогади про льотчика-випробувача, Героя Радянського Союзу *Юрія Тимофійовича Алашеєва*.
- 731. Заярин Вячеслав.** След в небе: (Портреты) // Авиация и время. – 2007. – № 1. – С. 42 – 44.

Льотна біографія заслуженого льотчика-випробувача СРСР, Героя Радянського Союзу *Юрія Володимировича Курліна*, який присвятив льотній роботі 44 роки свого життя.

732. Кузнецова Тамара. От моториста до лётчика-испытателя: (Портреты) // *Авиация и время.* – 2007. – № 5. – С. 33 – 35.

Росповідь про Героя Радянського Союз, льотчика-випробовувача АНТК ім. О.К. Антонова *Івана Єгоровича Давидова*.

733. Куприн О. Семейная история. Но не только... // *Гражд. авиация.* – 2005. – № 3. – С. 22-23.

Спогади про талановитого льотчика- випробовувача 30-х років *Жирковича Георгія Володимировича*, який загинув у 1935 році під час випробування літака “ЗИГ – 1”

734. Орлов Борис. Испытатели // *Гражд. авиация.* – 2004. – № 6. – С. 30 – 31.

Розповідь про льотчиків-випробувачів, з яких починалася цивільна авіація країни: Героя Соціалістичної Праці, заслуженого пілота *Бориса Андріановича Снопова*; Героя Соціалістичної Праці *Григорія Олександровича Никифорова*; заслуженого пілота СРСР *Віктора Васильовича Козлова*; заслуженого льотчика-випробувача *Владислава*

Дмитровича Попова
735. Старинський Володимир. Донька неба: [про рекорд. політ на планері у 1940 році: за матеріалами бесіди з колишньою планеристкою та випробувачем бойових літаків *Ольгою Василівною Клепиковою*] // *Хрещатик.* – 2005. – 15 черв. (№ 86). – С. 8 – 9. – Опис ст.: *Літопис газет ст.:* – 2005. – № 24. – С. 38. – 16669.

736. Тригуб Олексій. Останній політ п’ятірки асів // *Крила України.* – 2006. – 7 – 12 серп. (№ 32) – С. 6.

Стаття – спогад про льотчика-випробувача *Лук’янова Володимира Івановича* та його колег: *Ковтанюка, Тимошенка, Тищенка та Хазова*, для яких службове відрядження до Туреччини виявилось останнім у їх житті.

737. Шипы и розы жизни лётчика-испытателя гражданской авиации: [отрывок из книги Владимира Мазоха «Лётчик-испытатель гражданской авиации»]. // *Воздуш. транспорт.* – 2003. – № 23 – 24 (июнь). – С. 2,12.

Уривок з книги знайомить читача з епізодами льотної біографії заслуженого льотчика-випробувача СРСР, героя Росії *Володимира*

Мазоха
738. Янин Е.Д. “Сэр”: [о лётчике-испытателе *Н.С. Рыбко*, 1911 – 1977] // *Химия и жизнь – XXI век.* – 2004. – № 3. – С. 58 – 61. – Опис ст.: *Летопись журн. ст.* – 2004. – № 28. – С. 93. – 51868.

Амет-хан Султан (1920 – 1971)

- 739. Бобошин Н.** Почётный гражданин Ярославля: (о лётчике от бога *Амет-хане Султане*) // Крылья Родины. – 2001. – № 4. – С. 30 – 31. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2001. – № 35. – С. 86. – 72678.
- 740. Дернова Вероніка.** Кримський сокіл: (Історія підкорення небес) // Крила України. – 2005. – 17-22 жовт. (№ 43). – С. 14.
До 85-річчя від дня народження відомого льотчика-випробувача *Амет-хана Султана*.
- 741. Матвеев Вадим.** Властелин огромного неба: К 85-летию [лётчика] *Амет-хана Султана*: [Очерк] // Крымская газета. – 2005. – 25 окт. – Опис ст. – Літопис газет. ст. – 2006. – № 6. – С. 40. – 4223.
- 742. Мухтерем Венера.** Чи не надто ми розкидаємося двічі Героями: [про льотчика-випробувача *Амет-хана Султана*] // Голос України. – 2005. – 25 жовт. (№ 201). – С. 15. – Опис ст.: Літопис газет ст. – 2006. – № 6. – С. 40. – 4224.
- 743. Чубаров Рефат, Касьяненко Микита.** Орел кримськотатарського народу: [про льотчика *Амет-хана Султана*] // День. – 2005. – 29 жовт. (№ 199). – С. 4. – Опис ст.: Літопис газет. ст. – 2006. – № 7. – С. 37. – 4942.

Галуненко Олександр Васильович (нар.1946 р.)

- 744. Дернова Вероніка.** Герой України із золотою зіркою № 1: [Історія підкорення небес] // Крила України. – 2006. -- 13-18 лют. (№ 7). – С. 13.
Розповідь про відомого багатьом поколінням авіаторів льотчика-випробувача *Галуненка Олександра Васильовича*. Саме він від “А” до “Я” випробував гордість нашої країни АН-225 “Мрія”, а також інші літаки сімейства “АН”.
- 745. Кузнецова Тамара.** Первый Герой Украины: (Портреты) // Авиация и время. – 2003. – № 3. – С. 36 – 37.
Про льотну долю *Олександра Васильовича Галуненка* – заслуженого льотчика-випробувача СРСР, заслуженого працівника транспорту України, кандидата технічних наук, Героя України, причому з Золотою Зіркою № 1.

Коккінакі Валентин Костянтинович (1906 – 1955)

Коккінакі Володимир Костянтинович (1904 – 1985)

Коккінакі Костянтин Костянтинович (1910 – 1990)

746. Егоров Владимир. Вся жизнь – авиации: (К 100-летию со дня рождения В.К. Коккінаки) // Крылья Родины. – 2004. – № 6. – С. 9.

Росповідь про заслуженого льотчика-випробувача, генерал-майора авіації, двічі Героя Радянського Союзу, лауреата Ленінської премії, почесного президента Міжнародної авіаційної федерації *Володимира Костянтиновича Коккінакі*, який за свою трудову діяльність провів льотні випробовування біля 70 типів дослідних літаків, встановив 22 світових

747. Дернова Вероніка. Рекорди. Випробовувач із династії Коккінакі: (Історія підкорення небес) // Крила України. – 2005. – 28 лют.-5 бер. (№ 10). – С. 15.

В статті мова йде про заслуженого льотчика-випробовувача, Героя Радянського Союзу *Костянтина Костянтиновича Коккінакі*.

748. Дернова Вероніка. Молодший із династії Коккінакі: [Історія підкорення небес] // Крила України. – 2006. – 13-18 лют. (№ 7). – С. 13.

В статті розповідається про одного з братів династії авіаторів Коккінакі льотчика-випробувача *Валентина Костянтиновича Коккінакі*, який загинув під час випробовування бомбардувальника М-4.

749. Карпий В. Гений неба: К 100-летию со дня рождения лётчика-испытателя В.К. Коккінаки // Гражд. авиация. – 2004. – № 7. – С. 18 – 19.

Стаття присвячена заслуженому льотчику-випробувачу, двічі Герою Радянського Союзу *Володимиру Костянтиновичу Коккінакі*.

Попович Марина Лаврентіївна (нар. 1931 р.)

750. Гончаренко Геннадий Иванович. Крылья аэроклуба: [докум. повесть о М.Л. Попович]. – М.: Изд-во ДОСААФ, 1982. – 144 с.

О5

Г657

751. Гончаренко Геннадий Иванович. Призвание: [докум. повесть о Марине Лаврентьевне Попович] . – М.: Моск. рабочий, 1979. – 127 с.

О5

Г657

752. Дернова Вероніка. Королева неба: (Історія підкорення небес) // Крила України. – 2006. – 17-22 лип. (№ 29). – С. 13.

Розповідь про видатну жінку, Герою Соціалістичної Праці, військового льотчика-випробувача 1-го класу, інженера-полковника авіації *Марину*

(*Васильєву*) *Попович*, яка своєю долею довела, що жінка може все. До 75-річчя від дня народження.

- 753. Колыско Татьяна. И, наконец, просто красавица...**: [беседа со знаменитой лётчицей Мариной Попович / беседу вела корреспондент газеты Татьяна Колыско] // Воздуш. транспорт. – 2005. – № 2 – 3 (янв.). – С. 2,13.

Про шлях в авіації розповідає інженер-полковник, льотчик-випробувач 1-го класу, володарка п'яти високих міжнародних нагород, кандидат технічних наук, автор 8 книг *Марица Попович*.

Прокоф'єв – Северський Олександр (1894 – 1955)

- 754. Куксин И.** Российский ас в Америке: [о судьбе лётчика-испытателя *А.Н. Прокофьева-Северского*, 1894 – 1955] // Нева. – 2004. – № 9. – С. 243 – 250. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2005. – № 7. – С.134. – 19912.
- 755. Дернова Вероніка.** Шлях до перемоги // Крила України. – 2003. – 2-7 черв. (№ 23). – С. 10.

Стаття присвячена *Олександру Прокоф'єву-Северському*, льотна служба якого розпочалася на базі гідролітаків Кільконда на острові Ефель. Після поранення, через деякий час він міг відмінно літати з дерев'яним протезом, крім того, він мав неабиякий конструкторський талант. Перші конструкторські ідеї були спрямовані на поліпшення бойових якостей літаків. У 23 роки він став командувачем винищувальної авіації Балтійського флоту.

Федотов Олександр Васильович (1932 – 1984)

- 756. Александр Федотов:** [отрывок из книги С. Грибанова “Время лётчика Федотова”] // Гражд. авиация – 2004. – № 5. – С. 24 – 25.

Розповідь про видатного випробувача, шеф-пілота фірми “МіГ”, автора вісімнадцяти світових рекордів, Героя Радянського Союзу, лауреата Ленінської премії, генерал-майора авіації *Олександра Васильовича Федотова*.

- 757. Дернова Вероніка.** Висота Олександра Федотова: (Історія підкорення небес) // Крила України. – 2007. – 4 – 9 черв. (№ 5). – С. 13.

Розповідь про заслуженого льотчика-випробувача СРСР, Героя Радянського Союзу, лауреата Ленінської премії, генерал-майора авіації, багаторазового рекордсмена світу з вищих авіаційних досягнень *Олександра Васильовича Федотова*, чиє ім'я стало широко відомим лише після загибелі.

Чкалов Валерій Павлович (1904 – 1938)

- 758. Байдуков Георгий Филиппович.** Чкалов. – 4-е изд. – М.: Мол. гвардия, 1986. – 350 с. – (Жизнь замечательных людей: Сер. биограф. 16 (552).

О5

Б181

759. В.П. Чкалов: [фотоальбом]. – 2-е изд., доп. / [сост.: О.Э. Чкалова, И.В. Чкалов]. – М.: Плакат, 1987. – 288 с.

О5

Ч739

760. Наш Чкалов: сб. воспом. / сост.: О.Э Чкалова. – Изд.2-е, перераб и доп. – М.: Мол. гвардия, 1969. – 222с.

Ш6(2=Р)75

Н37

Статті

761. “Американская общественность была ошеломлена этим перелётом»: (к 100-летию со дня рождения В.П. Чкалова): [публ. док. 1937 г. / подгот. к печати и предисл. М.А. Марченко, А.Б. Шурыгиной] // Исторический архив. – 2004. – № 2. – С. 3 – 20. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2004. – № 40. – С. 100. – 78051.

762. Дернова Вероніка. Останній політ Валерія Чкалова // Крила України. – 2003. – № 49 (211). – 1-6 груд. (№ 49). – С. 14.

Описуються обставини загибелі легендарного льотчика *В. Чкалова* під час випробування нового винищувача І-180.

763. История не забудет: [фрагмент из книги А.Б. Белякова “Два перелета”] // Гражд. авиация. – 2004. – № 2. – С. 8–9.

Публікація присвячена 100-річному ювілею від дня народження легендарного льотчика *Валерія Павловича Чкалова*.

764. Кречотнев А. Влюблённый в небо: К 100-летию со дня рождения В.П. Чкалова // Диалог. – 2004. – № 2. – С. 89–92. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2004. – № 40. – 78063.

765. Кулешов Евгений. «Человеческий фактор» гибели Чкалова: (100-летие Чкалова) // Воздуш. транспорт. – 2004. – № 37 – 38 (сент.). – С. 2, 13.

У статті автор викладає своє бачення причин катастрофи літака І-180, на якому виконував випробувальний політ *Валерій Чкалов*.

766. Минаева Ирина. Науки юношей питают... В Егорьевском авиационно-техническом колледже прошли традиционные «Чкаловские чтения»: (100-летие Чкалова) // Воздуш. транспорт. – 2004. – № 8 (март). – С. 11.

Про вшанування пам'яті видатного льотчика *В.П. Чкалова* в Єгорівському авіаційно-технічному коледжі.

767. Планета эпохи крыльев. Так назвал Землю географ Иссаак Боуман после первого трансполярного перелёта экипажа Валерия Чкалова: (эксклюзив) // Воздуш. транспорт. – 2004. – № 4(февр.). – С. 2, 4; 2004. – № 5 (февр.). – С. 2, 4.

Газета пропонує читачам унікальний матеріал – стенограму

урочистого прийому, влаштованого у Нью-Йорку на честь радянських льотчиків, які здійснили перший в історії трансполярний переліт з Європи до Америки – В.Чкалова. Г.Байдукова та А.Белякова. Ця стенограма довгі роки зберігалася в СРСР у закритих архівах. Чому? Відповідь на це запитання читач знайде, якщо прочитає цю публікацію.

VI. НАВЧАЛЬНІ ТА НАУКОВІ ЗАКЛАДИ

VI.1. НАВЧАЛЬНІ ЗАКЛАДИ

Статті

768. Ашихмин В. Этого забыть нельзя: (Дата) // Гражд. авиация. – 2003. – № 9. – С. 13.

Про історію створення *Сасівського льотного училища імені Героя Радянського Союзу Г.А. Тарана* та про його випускників.

769. Дернова Вероніка. Перші авіашколи та авіаційні загони: [Історія підкорення небес] // Крила України. – 2006. – 13-18 лист. (№ 46). – С. 13.

Короткі відомості про створення авіаційних шкіл підготовки кадрів для повітряного флоту у Гатчині, Севастополі, Одесі, Києві та про авіаційні загони Росії на початку Першої світової війни.

770. Крупнейший учебный и научный центр отрасли // Воздуш. флот. – 2005. - № 19. (июнь). – С. 1–3.

Про історію створення Санкт-Петербурзького державного університету цивільної авіації.

771. Куликов О. Академия «крылатых» // Гражд. авиация. – 2008. - № 2. – С. 28 – 30.

Розповідь про *Ульянівське вище авіаційне училище цивільної авіації*.

772. Куликов О. Альма-матер крылатых // Гражд. авиация. - 2005. - № 9. – С. 20–21.

Біографія *Ульянівського вищого авіаційного училища цивільної авіації*.

773. Петров Анатолий. МАТИ – лидер российской высшей школы // Авиасоюз. – 2005. – № 5. – С. 26–27. – Опис ст.: Воздуш. транспорт: РЖ / ВИНТИ. – 2007. – № 3. – 07.03.06А.35.

У статті розповідається про *Московський державний авіаційний технологічний університет ім. К.Е. Ціолковського* (в минулому МАТИ), який за більш ніж 70-літню історію від дня заснування Дирижаблебудівного комбінату, завоював позиції провідного вищого навчального закладу аерокосмічної промисловості Росії.

774. Потехин А. Первый выпуск первых командиров производства // Гражд. авиация. – 2004. – № 7. – С. 6–7.

Розповідь про перших випускників *Вищого авіаційного училища* –

сьогодні *Академії цивільної авіації* Росії та про викладачів і керівників Академії.

- 775. Такая** у них работа – учить самолёты летать: [О первом выпуске школы лётчиков-испытателей и штурманов-испытателей: [По материалам рассказа начальника школы Алексея Круца] // 2000. – 2005. – 29 апр.-5 мая. (№ 17). – С. В8. – Опис ст.: Літопис газет. ст. – 2005. – № 21. – С. 29. – 14826
- 776. Цивільна** авіація в Україні в роки післявоєнних п'ятирічок. Учбові заклади ЦПФ в Україні в післявоєнний період // Історія цивільної авіації України / А.М.Троценко. – К., 2004. – Розд. VI. – С. 262–264.
- 777. Цивільна** авіація в Україні в 80-роках і на межі 90-х років. Навчальні заклади ЦА в Україні у вісімдесятих роках // Історія цивільної авіації України. / А.М. Троценко. – К., 2004. – Розд. IX. – С. 431–434.
- 778. Фельдман Е.** «Егорьевское авиатехническое» // Гражд. Авиация. – 2004. – № 9. – С. 11.
Сторінки історії авіації СРСР. *Єгоріївське авіатехнічне училище.*
- 779. Флагман** образования отрасли: [ред. статья] // Гражд. авиация. – 2003. – № 12. – С. 30–32.
Розповідь про внесок *Московського державного технічного університету цивільної авіації* у підготовку авіаційних фахівців та у справу розвитку цивільної авіації Росії.
- 780. Шитов В.** Высокая марка столичного вуза // Гражд. авиация. – 2006. - № 5. – С. 22–23.
Про минуле та сьогодення *Московського державного технічного університету цивільної авіації.*
- 781. Штурмующий**, дерзающий и творящий // Вестник авиации и космонавтики. – 2007. - № 6. – С. 22–24.
Стаття присвячена провідному технічному навчальному закладу Росії – *Уфімському державному авіаційному технічному університету.* До 75-річчя від дня створення.

МОСКОВСЬКИЙ АВІАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ

- 782. Здесь** готовят инженеров XXI века: [ред. статья] // Крылья Родины. – 2005. – № 8. – С. 4–5.
Про викладачів та випускників *Московського авіаційного інституту* та про його досягнення у підготовці фахівців для авіаційної та космічної галузей.

783. МАИ и его ректоры: [ред. статья] // Крылья Родины. – 2005. – № 8. – С. 6–7.

Даються короткі біографічні дані всіх ректорів, які керували *Московським авіаційним інститутом* протягом 75 років.

784. МАИ – 75 лет. Становление института: [ред. статья] // Крылья Родины. – 2005. – № 8. – С. 2–3.

Історія створення *Московського авіаційного інституту*.

785. Соседов Сергей. Парадигма полёта. Московский авиационный институт отметил свое 75-летие: [беседа с ректором МАИ Александром Матвеенком / беседу вел С. Соседов]:(Кузница кадров) // Воздуш. транспорт. – 2005. – № 21 (окт). – С. 1,6.

Подана коротка довідка з історії створення навчального закладу та розповідається про основні напрямки розвитку навчального закладу у майбутньому.

786. Матвеенок Александр, Макаров Юрий. Летательные аппараты МАИ (1930-2005 гг.) // Крылья Родины. – 2005. – № 8. – С. 8–13.

Про *Московський авіаційний інститут*.

787. Яковлев Евгений. Блинов – Кулибин XX века. Самолётный факультет МАИ // Крылья Родины. – 2005. – № 8. – С. 14–16.

Про винахідницьку та наукову діяльність студента *Московського авіаційного інституту* Бориса Блінова.

788. Яковлев Евгений. Ф.А. Цандер в МАИ (1930 – 1932 гг.) // Крылья Родины. – 2005. – № 8. – С. 17 .

Розповідається про етап творчої біографії Ф.А. Цандера, пов'язаний з його роботою у *Вищому аеромеханічному училищі*, невдовзі перейменованому в *Московський авіаційний інститут*.

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ [Україна]

789. Выпускники – наша гордость!: 70-річчю Національного авіаційного університету присвячується / В.О. Новак, В.О. Ворона, В.А. Москалець та ін.; за заг. ред. В.О. Новак. – К.: НАУ, 2003. – 288 с.

Ч488

В519

Це видання – перша спроба об'єднати біографії значної частини колишніх студентів-авіаторів від дня заснування авіаційного інституту до 70-річного ювілею *Національного авіаційного університету*, розповісти про їх внесок у розвиток авіаційної галузі України і рідного навчального закладу. У книзі використані архівні матеріали, спогади випускників різних років, фотографії, у тому числі з сімейних альбомів.

790. Киевский институт инженеров гражданской авиации 1933-1993: Очерк истории / Вовчик А.Ф., Гребенников В.Н., Челюканов И.П. и др.; Под ред. Назаренко П.В. – К.: КМУГА, 1994. – 578 с.

Ч48

К384

791. Національний авіаційний університет (1933–2003): нариси історії / В.П. Бабак, М.С. Кулик, В.О. Касьянов та ін.; за ред. В.П. Бабака. – К.: НАУ, 2003. – 240 с.

Ч48

Н534

Висвітлено багатогранну діяльність колективу *Національного авіаційного університету* – одного з провідних вищих авіаційних навчальних закладів світу. Показано зв'язок історії університету з історією

792. Професори Національного авіаційного університету: (70-річчю Національного авіаційного університету присвячується) / В.П. Бабак, М.С. Кулик, В.О. Касьянов та ін.; за ред. В.П. Бабака. – К.: НАУ, 2003. – 258 с.

Ч48

П841

Подано аналітичний огляд головних напрямків наукових досліджень та діяльності наукових шкіл, що формувалися і розвивалися в університеті протягом десятиліть. Наведено основні біографічні відомості про науково-педагогічний та творчий шлях професорів *Національного авіаційного університету*.

793. Ректори Національного авіаційного університету: (70-річчю Національного авіаційного університету присвячується: нариси) / В.М. Азарсков, Л.С. Братиця, Л.А. Буриченко та ін.; за загал. ред. М.С. Кулика. – К.: НАУ, 2003. – 124 с.

Ч488

Р366

Подано нариси про життя та діяльність ректорів *Національного авіаційного університету* з дня його заснування. Використано архівні матеріали (у тому числі сімейні), спогади ветеранів університету.

Статті

794. Авіаційний в роки повоєнної відбудови (1944 – 1947): (Назустріч 75-річному ювілею Національного авіаційного університету) // Авіатор: газета НАУ. – 2007. – 27 жовт. (№ 12). – С. 4. – Далі буде.

795. Аксёнов А.Ф. Листая страницы прошлого // Гражд. авиация. – 2003. – № 8. – С. 13.

Розповідає доктор технічних наук, професор, член-кореспондент Національної академії наук України, лауреат вищої нагороди ІКАО – премії ім. Едварда Уоркера Олександр Федотович Аксьонов, ректор КПЦА з 1975 по 1988 роки, про 70-літній шлях головного авіаційного вищого навчального закладу Радянського Союзу – *Київського інституту інженерів цивільної авіації*.

796. Далі була війна... : (У дзеркалі історії) // Авіатор: газета НАУ. – 2003. – 6 черв. (№ 8). – С. 10.

Київський авіаційний інститут в роки війни (1941 – 1945 рр.).
Біографічні дані колишніх студентів, які брали участь у Великій вітчизняній війні.

797. Дорога в небо починається на землі: (беседа с доктором технических наук, членом-корреспондентом НАН Украины, ректором НАУ В.П. Бабаком / беседу вел В. Ворона // Гражд. авиация. – 2003. – № 8. – С. 12.

До 70-річчя від дня створення *Національного авіаційного університету*. Про минуле та майбутнє університету.

798. Зайвенко Г.М. Ветерани були першими // Авіатор: газета НАУ. – 2002. – 25 квіт. (№ 6). – С. 2.

Історія *Київського інституту повітряного флоту* в повоєнні роки.
Про заснування кафедри ремонту літаків та авіадвигунів, яку очолив М.Л. Голего, згодом ректор інституту.

799. КАІ в роки Великої Вітчизняної війни (1941 – 1945): [Назустріч 75-річному ювілею Національного авіаційного університету] // Авіатор: газета НАУ. – 2007. – 15 верес. (№ 10). – С. 4. – Далі буде.

В перші дні війни студенти, професорсько-викладацький склад та співробітники *Київського авіаційного інституту* виступили з пропозицією підпорядкувати всю роботу навчального закладу інтересам захисту країни.

800. Київський авіаційний інститут (КАІ): 1937 – 1941: (У дзеркалі історії) // Авіатор: газета НАУ. – 26 квіт. (№ 6). – С. 3. – Далі буде.

Про труднощі, які довелося долати інституту у 1937 році у зв'язку з передаванням контингенту студентів *Київського авіаційного інституту* до Ленінградського інституту цивільного повітряного флоту.

801. Київський інститут цивільного повітряного флоту (КЦПФ) (1947 – 1953): (Назустріч 75-річному ювілею Національного авіаційного університету) // Авіатор: газета НАУ. – 2007. – 5 груд. (№ 14). – С. 3. – Далі буде.

Про відновлення діяльності інституту після війни, його розбудову та перший післявоєнний набір студентів.

802. Київський інститут цивільного повітряного флоту (КІЦПФ) (1952 – 1970): (Назустріч 75-річному ювілею Національного авіаційного університету) // Авіатор: газета НАУ. – 2007. – 20 груд. (№ 15). – С. 3.

Про діяльність та розбудову *Київського інституту цивільного повітряного флоту*, який з 1956 року став називатися *Київським інститутом інженерів цивільної авіації*, в 1952 – 1970 роках під керівництвом видатного організатора авіаційної промисловості Миколи

803. Київський інститут інженерів цивільної авіації: (Назустріч 75-річному ювілею Національного авіаційного університету): (ред. стаття) // Авіатор: газета НАУ. – 2008. – 23 лют. (№ 2). – С. 4. – Далі буде.

Про діяльність і розбудову *Київського інституту інженерів цивільної авіації* у 1965 – 1970 роках.

804. Київський інститут інженерів цивільної авіації: 1965 – 1975): (Назустріч 75-річному ювілею Національного авіаційного університету): (ред. стаття) // Авіатор: газета НАУ. – 2008. – 7 берез. (№ 3). – С. 5. – Далі буде.

Про нагородження КІЦА у 1966 році орденом Трудового Червоного Прапора за розробку та впровадження у практику науково-дослідних робіт з авіаційної техніки, а у 1967 році – Пам'ятним прапором Міністерства цивільної авіації СРСР і визнання його кращим серед навчальних закладів цивільної авіації.

805. Київський інститут інженерів цивільної авіації: 1980 - 1988: (Назустріч 75-річному ювілею Національного авіаційного університету): (ред. стаття) // Авіатор: газета НАУ. – 2008. – 30 берез. (№ 4). – С. 3. – Далі буде.

В статті розповідається про історію створення і діяльність *Київського авіаційного інституту* у 1933 – 1936 роках та про його перших ректорів

НАЦІОНАЛЬНИЙ АЕРОКОСМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ХАІ»

806. Харьковский авиационный институт (1930 – 1990) / Н.А. Быстров, А.С. Набатов, Н.П. Артеменко, И.В. Барышев. – Харьков: «Основа», 1990. – 192 с.

Ч48

X235

Статті

807. Дернова Вероніка. Авіація в Україні. Навчально-виховний комплекс: (До 100-річчя світової авіації) // Крила України, – 2003. – 8-13 верес. (№ 37). – С. 9.

Розповідь про повоєнну відбудову *Харківського авіаційного інституту*, *Київського інституту цивільного флоту* та інших авіаційних навчальних закладів і відновлення в них занять.

808. Кривцов Владимир. ХАИ-75 // Авиасоюз. – 2005. – № 2. – С. 26. –
Опис ст.: Воздуш. транспорт:РЖ / ВИНТИ. – 2007. – № 2. – 07.02-06А.23.

Розповідь про єдиний в Україні і один із самих великих в Європі аерокосмічних університетів, який готує фахівців з усіх напрямків аерокосмічної науки і техніки, інформаційних технологій, систем управління літальними апаратами, наукоємного машинобудування – *Національний аерокосмічний університет «ХАІ»*.

VI.2. НАУКОВІ ЗАКЛАДИ

809. 35 лет на рынке высоких технологий: [краткая история, достижения, перспективы развития Укр.НИИ авиац. технологии / Г.А. Кривов, А.И. Бабушкин, В.М. Белецкий и др.]; под ред. Г.А.Кривога; УкрНИИАТ. – К.: МИИВЦ, 1999. – 230 с. – Опис кн.: Літопис кн. – 2000. – № 2. – С. 64. –

*995
Статті*

810. Виктор В. ЛИИ – колыбель самолётов: (К 65-летию Лётно-исследовательского института им. М.М. Громова) // Гражд. авиация. – 2006. – № 3. – С. 24–25.

Про історію створення дослідного інституту та про його роль в освоєні нових літаків.

811. Время собирать камни: [беседа корреспондента журнала с директором Гос. проек.-изыск. и науч.-исслед. ин-та «Аэропроект» Вадимом Николаевичем Ивановым] // Гражд. авиация. – 2003. – № 2. – С. 32–33.

Про етапи розвитку цивільної авіації Росії та про минуле і майбутнє “*Аеропроект*”.

812. Козловский В.Б. Нам удалось не только выжить... // Гражд. авиация. – 2004. – № 11. – С. 10–12.

Історія створення у Краснодарі *Всесоюзного науково-дослідного інституту сільськогосподарського і спеціального застосування цивільної авіації*, перед яким ставилося завдання з розширення сфери застосування авіації в різних галузях народного господарства, підвищення якості авіаробіт та їх ефективності і безпеки. Сьогодні це Науково-виробнича компанія “ПАНХ”, яка стала наступником справи інституту.

813. Павленко В.Ф. Академия наук авиации и воздухоплавания // Полет. – 2004. – № 6. – С. 57–60.

Розповідається про створення в 1996 році у Москві *Академії наук авіації та повітроплавання*, її завдання, структуру та керівні органи.

814. Хомяков А. «Науку надо беречь»: (к 100-летию основания *Аэродинамического ин-та* в Кучине) // Москва. – 2005. – № 3. – С. 212–226. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2005. – № 22. – С. 124. – 64002.

ВИАМ

- 815. К 75-летию ВИАМа:** (информация) // Заводская лаборатория. Диагностика материалов. – 2007. – № 6, Т. 73. – С. 73.
Історія створення та діяльності *Всеросійського науково-дослідного інституту авіаційних матеріалів*.
- 816. Каблов Е.Н.** ВИАМ – национальное достояние // Наука и жизнь. – 2007. – № 7. – С. 2–8.
До 75-річчя від дня створення *Всеросійського інституту авіаційних матеріалів*. Розповідається про історію створення, напрямки і результати роботи вчених інституту за минулі роки.
- 817. Минаков В.Т.** ВИАМ. Институт, устремлённый в будущее: [к 70-летию Всероссийского научно-исследовательского института авиационных материалов] // Конверсия в машиностроении. – 2002. – № 6. – С. 123–125. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2003. – № 32. – С. 96. – 63600.
ГосНИИГА [Державний науково-дослідний інститут цивільної авіації]
- 818. В будущее** смотрим с уверенностью: [беседа с генеральным директором Гос НИИГА Владимиром Ивановичем Люлько / беседу вел В. Шитов] // Гражд. авиация. – 2003. – № 11. – С. 8–13.
Бесіда з директором інституту про минуле та майбутнє *Державного науково-дослідного інституту цивільної авіації* (Росія).
- 819. Ориентир** для отрасли. Государственному НИИ гражданской авиации: 75 лет: [ред. стат.] // Воздуш. транспорт. – 2005. – № 22 (окт.). – С. 2, 4.
Історія створення, етапи становлення та напрямки діяльності *Державного науково-дослідного інституту цивільної авіації* (Росія).
- 820. Шитов В.** Праздник авиационной науки // Гражд. авиация. – 2006. – № 1. – С. 8–9.
До 75-річчя від дня заснування *Державного науково-дослідного інституту цивільної авіації*, який завжди визначав прогрес на повітряному транспорті, був, образно кажучи, першопрохідником на нелегкому шляху освоєння нової авіаційної техніки і сучасних технологій у вирішенні складних авіатранспортних проблем.

ЦАГИ

- 821. Котовская Нина.** Хранилище истории ЦАГИ // Крылья Родины. – 2003. – № 12. – С. 13.
Розповідь про музей історії авіації *ЦАГИ – Центрального аерогіродинамічного інституту*.
- 822. ЦАГИ** работает на перспективу: [беседа с директором ЦАГИ Владимиром Каргопольцевым / беседу вела Надежда Морозова] //

Авиасоюз. – 2007. – № 2 (15). – С. 16–18.

Про провідний науково-дослідний центр світового значення в галузі авіації та космонавтики *Центральний аерогідродинамічний інститут імені професора Н.Є. Жуковського* у Москві розповідає директор інституту В. Каргопольцев.

823. Центру авиационной науки – 85 лет: [ред. стат.] // Крылья Родины. – 2003. – № 12. – С. 11–12.

До 85-річчя від дня створення головного інституту галузей промисловості, пов'язаних з авіаційною, ракетною і космічною технікою. Стаття розповідає про основні напрямки діяльності *Центрального аерогідродинамічного інституту*.

ЦИАМ

824. Шесть десятилетий прогресса и традиций: Хронологический очерк / Центр ин-т авиац. моторостроен. – М.: 1991. – 220 с.

О5

Ш526

Про *Центральний інститут авіаційного моторобудування* (Москва)

825. Насонов В.Н. Научно-испытательный Центр ЦИАМ: [Центральный институт авиационного моторостроения] // Приборы. – 2002. – № 8. – С. 38–39. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2003. – № 13. – 25788.

826. ЦИАМ – 75 лет! // Авиасоюз. – 2005. – № 5. – С. 31. – Опис ст.: Возд. транспорт: РЖ / ВИНТИ. – 2007. – № 3. – 07.03-06А.20.

Історія створення та діяльності *Центрального інституту авіаційного моторобудування*.

VII.АВІАЦІЙНІ ЗАВОДИ ТА КОНСТРУКТОРСЬКІ БЮРО

VII.1. АВІАЦІЙНІ ЗАВОДИ

Книги

827. Крицына Г.П., Алехин С.И. Шестьдесят лет в строю, 1940 – 2000: [крат. очерк истории Запорож. Гос. авиац.р. з-да “МиГремонт”]. – Днепропетровск: АП ДКТ, 2000. – 95 с. – Опис кн.: Літопис кн. – 2001. – № 6. – С. 56. – 3685.

828. Литвинов Э.И., Мельник Л.А., Пищанский В.К. Конотопский авиаремонтный завод «АВИАКОН»: (к 75-летию со дня образования): ист. очерк / ред. А.Н.Енина. – 2-е изд., доп. – К.: Изд. Центр “АэроХобби”, 2006. – 216 с.

829. Ясинский О.П. Путь к успеху. Киевскому авиаремонтному заводу 50 лет. – К.: «Софія», 1998. – 296 с.

Статті

- 830. Гедз Віктор.** Тернистими шляхами звершень і досягнень. АП МО України “Луганський авіаційний ремонтний завод” – 75! // Крила України. – 2006. – 14 серп. (№33). – С. 6.

Коротка розповідь про колектив “Луганського авіаційного ремонтного заводу”, який 75 років відновлює льотну придатність літаків та авіадвигунів.

- 831. Дернова Вероніка.** Авіація в Україні. Авіаційна промисловість: (До 100-річчя світової авіації) // Крила України. – 2003. – 29 верес.-4 жовт. (№ 40). – С. 9.

Про відновлення виробництва на Харківському, Київському та Запорізькому авіаційних заводах після Великої Вітчизняної війни.

- 832. Дернова Вероніка.** Вінницькому авіаційному заводу – 45: [Історія підкорення небес] // Крила України. – 2006. – 13-18 лист. (№ 46) – С. 13.

Про трудову діяльність заводу.

- 833. Дернова Вероніка.** Стиль харківських літакобудівників: (До 100-річчя світової авіації) // Крила України. – 2003. – 28 жовт.-1 лист. (№ 44). – С. 9.

- 834. Дернова Вероніка.** Харківському державному авіаційному підприємству – 80!: [Історія підкорення небес] // Крила України. – 2006. – 11-16 верес. (№ 37). – С. 13.

Історія створення заводу та виробнича діяльність.

- 835. Дореволюційний період.** Завод “Анатра” // Історія цивільної авіації України / А.М. Троценко. – К., 2004. – Розд. 1. – С. 62.

Короткі відомості про перший на півдні Росії і перший в Україні літакобудівний завод, який був створений на базі авіамайстерень Одеського аероклубу і належав одеському банкіру А. Анатрі.

- 836. Исторические очерки УМПО:** [ред. стаття] // Крылья Родины. – 2005. – № 5. – С. 13 – 17.

Історія створення та діяльності Уфимського моторобудівного виробничого об'єднання – найбільшого в Росії підприємства авіаційного двигунобудування, днем народження якого вважається 17 липня 1925

- 837. Качура О.С.** Відповідаю за себе: [про виробництво авіац. техніки на кiev. з-ді “Артем”: бесіда з головою правл. однойм. держ. акціонер. холдинг. компанії Олександром Степановичем Качурою / записав Петро Медвідь] // Урядовий кур'єр. – 2004. – 30 груд. (№ 250). – С. 8. – Опис ст.: Літопис газет. ст. – 2005. – № 12. – С. 36. – 8351.

- 838. Мельник Людмила.** Нове обличчя “Авіакону”: (минулого тижня Конотопському авіаремонтному заводу “Авіакон” виповнилося 74 роки) //

Крила України. – 2005. – 12-17 верес. (№ 38). – С. 5.

Коротко про історичний шлях підприємства та перспективи його розвитку.

839. Мухин М.Ю. Советский авиазавод в Синьцзяне, 1930 – 1940 годы // Новая и новейшая история. – 2004. – № 5. – С. 236–239. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2005. – № 10. – С. 132. – 28775.

840. Нова ера в розвитку цивільної авіації. Впровадження реактивної техніки в Україні (1958 – 1970 роки). Авіаремонтні підприємства в Україні в період впровадження реактивної техніки // Історія цивільної авіації України / А.М. Троценко – К., 2004. – Розд. VII. – С. 339 – 340.

841. От «тушек» до «боингов». Авиационно-технической базе Домодедово исполняется 40 лет: (ред. статья) // Воздуш. транспорт. – 2003. – № 39 (сент.). – С. 11.

Коротка історична довідка про динаміку розвитку підприємства.

842. Тушинскому машиностроительному заводу – 75 лет!: краткий исторический очерк // Вестник авиации и космонавтики. – 2007. – № 4. – С. 44–46.

Історія створення, діяльності та перспективи розвитку *Тушинського*

843. Харук Андрей. Адаменко, Матиас и другие... Малоизвестные страницы истории отечественной авиапромышленности // Авиация и время. – 2006. – № 5. – С. 38–39. – Продолж. следует.

Цією статтею автор має надію відкрити завісу невідомості в історії *заводу Адаменка*, який був побудований дворянином Таврійської губернії Василем Федоровичем Адаменком в кримському містечку Карасубазар (сьогодні Білогорськ).

844. Харук Андрей. Адаменко, Матиас и другие... Малоизвестные страницы истории отечественной авиапромышленности // Авиация и время. – 2006. – № 6. – С. 28–29. – Продолж. следует.

Історія перепрофілювання заводу сільськогосподарського машинобудування в Бердянську, який мав офіційну назву *Акціонерне товариство «Вдова Матиас і сини»*, у підприємство з випуску літаків. Діяльність заводу «Матиас» з випуску літаків до революції і в перші роки

845. Харук Андрей. Адаменко, Матиас и другие... Малоизвестные страницы истории отечественной авиапромышленности // Авиация и время. – 2007. – № 1. – С. 18–20.

Стаття присвячена діяльності аеропланної майстерні Федора Федоровича Терещенка, яку молодий підприємець заснував у своєму маєтку Червоне Волинської губернії. З 1914 року майстерня Терещенка

стала називатися *Червонським аероплановим заводом*, який можна вважати першим авіаційним підприємством на території України.

846. Харук А.І. Виробнича і конструкторська діяльність фірми «Анатра» в галузі військової авіації (1912-1917 рр.) // Вісник національного університету «Львівська Політехніка»: Зб. наук. пр. Темат. вип. «Держава та право». – 2007. – № 584. – С. 74–79.

Проаналізовано діяльність *фірми «Анатра»* у галузі проектування та серійного виробництва літаків у період 1912-1917 рр.

847. Цивільна авіація в Україні в 80-х роках і на межі 90-х років.

Авіаремонтні заводи в Україні в вісімдесяті роки // Історія цивільної авіації України / А.М. Троценко.– К., 2004. – Розд. IX. – С. 430–431.

848. Цивільна авіація в Україні в 80-х роках і на межі 90-х років. Авіаційні заводи в Україні в період 60-80 років // Історія цивільної авіації України / А.М. Троценко.– К., 2004. – Розд. IX. – С. 418–430.

849. Цивільна авіація України у передвоєнному десятиріччі. Авіазаводи в Україні в 20-40 роки // Історія цивільної авіації України / А.М. Троценко – К., 2004. – Розд. IV. – С. 175–183.

850. Цивільна авіація в Україні в роки післявоєнних п'ятирічок.

Авіаремонтна база № 420 // Історія цивільної авіації України / А.М. Троценко – К., 2004. – Розд. VI. – С. 266–267.

851. Цивільна авіація в Україні в роки післявоєнних п'ятирічок.

Авіаремонтна база № 409 // Історія цивільної авіації України / А.М. Троценко – К., 2004. – Розд. VI. – С. 267–268.

852. Цивільна авіація в Україні в роки післявоєнних п'ятирічок.

Авіаремонтна база № 410 // Історія цивільної авіації України / А.М. Троценко. – К., 2004. – Розд. VI. – С. 268–269.

853. Чепурненко Светлана. Чтобы самолёты летали, как птицы!: [о ГП

«Николаев. авиаремонт. з-д «НАРП»] // Южная правда. – 2006. – 10 авг. (№ 89). – С. 1–2. – Опис ст.: – Літопис газет. ст. – 2006. – № 20. – С. 32. – 15933.

854. Шевчук Игорь. Настоящее и будущее самолётов “Ту” // Авиасоюз. – 2005. – № 5. – С. 4–7. – Опис ст.: Воздуш. транспорт: РЖ / ВИНТИ. – 2007. – № 3. – 07.03-06А.3.

Стаття присвячена *ВАТ “Туполєв”*, яке є продовжувачем славних традицій ОКБ А.М.Туполєва і вирішує широке коло різноманітних задач зі створення сучасних літальних апаратів, з урахуванням усіх вимог як цивільних, так і військових замовників.

855. Шушпанов Михаил. Завод с мощным потенциалом: (ОАО «Воронежское акционерное самолётостроительное общество») // Аэрокосмический курьер. – 2006. – № 4. – С. 42–43. – Опис ст.: Воздуш. транспорт: РЖ / ВИНТИ. – 2007. – № 5. – 07.05-06А.27.

Про історію створення *Вороніжського авіаційного заводу* та його виробничу діяльність.

КИЇВСЬКИЙ АВІАЦІЙНИЙ ЗАВОД «АВІАНТ»

856. Бакиєва Алла. «АВІАНТ» набирає висоту: [про київ. авіац. з-д «АВІАНТ»] // Хрещатик. – 2006. – 8 черв. (№ 81). – С. 13. – Опис ст.: Літопис газет. ст. – 2006. – № 18. – С. 29. – 14432.

857. Дернова Вероніка. Від авіаремонтних майстерень до серійного виробництва літаків: (Історія підкорення небес) // Крила України. – 2005. – 29 серп.-3 верес. (№ 36). – С. 14.

Розповідь про одного з найстаріших, нині діючих в Україні, авіабудівних заводів.

858. Цивільна авіація в Україні в роки післявоєнних п'ятирічок. Київський авіаційний завод після війни // Історія цивільної авіації України / А.М. Троценко. – К., 2004. – Розд. VI. – С. 264 – 267.

859. Новосвітній Валерій. Київські крила: (столич. заводіві «АВІАНТ», де народжувалася вітчизняна авіапромисловість, виповнилося 85): [за матеріалами бесіди з ген дир. Київ. авіац. з-ду Валерієм Козорезовим] // Хрещатик. – 2005. – 16 верес. (№ 136). – С. 11. – Опис ст.: Літопис газет. ст. – 2006. – № 5. – С. 40. – 3399.

860. Шевченко О.С. Киевский авиационный завод «АВИААНТ» – это новые современные самолёты // Авиация и время: спецвып. – 2006. – № 85 (черв.). – С. 23.

Генеральний директор заводу «АВІАНТ» Олег Степанович Шевченко розповідає про минуле та сьогодення заводу «АВІАНТ». Дається перелік літаків, які були побудовані на цьому заводі за роки його існування.

ВАТ “Мотор Січ”

861. Мотор Сич. От поршневых к газотурбинным: [о 85-летней истории развития предприятия / авт. колл.: В.А. Богуслаев, П.Д. Жеманюк, Г.В. Валахов и др.]. – Запорожье: ОАО «Мотор Сич», 2000. – 251 с. – Опис кн.: Літопис книг. – 2003. – № 6. – С. 66. – 4503.

862. Сотрудничество – стратегия настоящего и будущего: [о 85-летней истории сотрудничества ОАО «Мотор Сич» со многими предприятиями Украины и России / авт. колл.: В.А. Богуслаев, П.Д. Жеманюк, В.Н. Агарков и др.] – Запорожье: ОАО «Мотор Сич», 2001. – 209 с. – Опис кн.: Літопис книг. – 2003. – № 6. – 4504.

Статті

863. Богуслаев В.А. Богатырская симфония «Мотор Сич» // Воздуш. транспорт. 2006. – № 15 (июль). – С. 4.

Історія створення підприємства та його діяльність з розробки, побудови та ремонту авіаційних двигунів.

864. Богуслаев В.А. Запорожские богатыри ОАО «Мотор Сич» достойно представляют Украину в мировом сообществе ведущих авиастроительных фирм // Воздуш. транспорт. – 2005. – № 4 (февр.). – С. 15.

865. Богуслаев В.А. Запорожское ОАО «Мотор Сич» // Авиация и время: спецвып. – 2007. – № 93 (авг.). – С. 22–23.

Коротка довідка про історію створення підприємства та виробничу діяльність на сучасному етапі. До 100-річчя від дня створення підприємства.

866. Фельдман Вадим. Энергия для полёта // 2000. – 2007. – 19 окт. – С. В3.
Про виробничу діяльність заводу та його продукцію – авіаційні двигуни.

VII.2. КОНСТРУКТОРСЬКІ БЮРО

867. Московскому научно-производственному комплексу “Авионика” – 65 лет // Вестник авиации и космонавтики. – 2007. – № 4. – С. 36–38.

Історія створення та діяльності ОАТ МНВК “Авіоніка”.

868. Научно-производственному центру “Технокомплекс” исполняется 10 лет! // Вестник авиации и космонавтики. – 2007. – № 4. – С. 20–22.

Стаття присвячена 10-річчю від дня створення “Науково-виробничого центру “Технокомплекс” – одного з перших корпоративних приладобудівних об’єднань, який здійснює розробку комплексів бортового радіоелектронного обладнання.

869. Погосян М.А. ОКБ П.О. Сухого – школа творчества, борьбы, свершений // Вестн. Моск. авиац. ин-та. – 2000. – Т. 7, № 1. – С. 36–40.

- 870. Раменскому** приборостроительному конструкторскому бюро – 60 лет // Вестн. авиации и космонавтики. – 2007. – № 4. – С. 23–25.
Історія створення та діяльності конструкторського бюро.

АНТК ім. Антонова

- 871. Дернова Вероніка.** АНТК ім. О.К. Антонова – 60: (Історія підкорення небес) // Крила України. – 2006. – 22–27 травн. (№ 21). – С. 13.

Стаття знайомить з історією створення конструкторського бюро та подає перелік літаків, які були спроектовані у КБ під керівництвом головного конструктора підприємства О.К. Антонова, а після його смерті у 1984 році, П.В.Балабуєва..

- 872. Кива Дмитрій.** АНТК имени О.К. Антонова – ведущее предприятие авиапрома Украины // Авиация и время: спецвып. – 2006. – № 85 (черв.). – С. 12–13.

Про 60-літній шлях підприємства розповідає Генеральний конструктор АНТК ім. О.К. Антонова Д. Ківа.

- 873. Ківа Дмитрій.** Небесне обличчя країни: [про АНТК ім. Антонова: бесіда з Головним конструктором підприємства Дмитром Ківою / записав Володимир Коваленко] // Дзеркало тижня. – 2004. – 20–26 листоп. (№ 47). – С. 7. – Опис ст.: Літопис газет. ст. – 2005. – № 11. – С. 41. – 7626.

- 874. Нечипоренко Л.** “Руслан” долетів... до Книги рекордів Гіннеса: (експонати музею АНТК “Антонов” відтворюють історію вітчизн. авіац. техніки) // Хрещатик. – 2003. – 9 квіт. (№51). – С. 12.– Опис ст.: Літопис газет. ст. – 2003. – № 17. – С. 25. – 8657.

- 875. Совенко Андрей.** Генеральный конструктор Дмитрий Кива: первое знакомство: (беседа с генеральным конструктором АНТК им. О.К. Антонова Д. Кивой / беседу вел Андрей Совенко) // Авиация и время. – 2006. – № 3. – С. 1–3.

Бесіда кореспондента журналу А. Совенка з Д. Ківою про сучасний стан АНТК ім. О.К. Антонова, проблеми та перспективи його розвитку.

АК ім. Ільюшина

- 876. Новожилов Г.В.** Авиационный комплекс имени С.В. Ильюшина на пороге XXI века // Вестн. Моск. авиац. ин-та. – 2000. – Т. 7, № 1. – С. 7–13. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2001. – № 5. – С. 88. – 9481.

- 877. Опыт, традиции, время.** Авиакомплексу им. С.В. Ильюшина – 70 лет: (ред. статья) // Крылья Родины. – 2003. – № 3. – С. 1–3.

Про уславлений колектив АК, його керівників та конструкторську діяльність.

КБ “Прогрес”

878. Дернова Вероніка. Запорізька формула неба: (До 100-річчя світової авіації) // Крила України. – 2003. – 20-25 жовт. (№ 43). – С. 9.

Коротка характеристика двигунів, які були розроблені на ЗМКБ “Прогрес”.

879. Дернова Вероніка. Ровесник перемоги: (Історія підкорення небес) // Крила України. – 2005. – 25-30 квіт. (№ 18). – С. 14.

До 60-річного ювілею відомого на весь світ українського підприємства, яке розробляє авіаційні двигуни та газотурбінні приводи промислових пристроїв – двигунобудівного ДКБ О.І. Івченка, зараз КБ “Прогрес”. Про конструкторську діяльність підприємства.

880. Кузьменко Наталя. “Прогрес” – упевнений поступ у майбутнє:

Запорізькому авіаконструкторському бюро – 62 // Запорізька правда. – 2007. – 24 трав. (№ 75–76). – С. 7. – Опис ст.: Літопис газет. ст.. – 2007. – № 17. – С. 31. – 13392.

КБ ім. А.М.Туполєва

881. К 80-летию конструкторского бюро им. А.Н. Туполева: [ред. статья.]

// Техника воздуш. флота. – 2002. – Т. 76, № 5. – С. 1–2. – Опис ст.:

Летопись журн. ст. – 2003. – № 21. – С. 87. – 43060.

882. Ригмант Владимир. Под знаком «АНТ» и «Ту»: Работы ОКБ им.

А.Н. Туполева по самолётам общего назначения // Авиация и

космонавтика: вчера, сегодня, завтра. – 2001. – № 2. – С. 20–30. – Опис ст.:

Летопись журн. ст. – 2001. – № 52. – С. 94. – 110696.

VIII. ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЇ ОКРЕМИХ ТИПІВ ЛІТАКІВ І ВЕРТОЛЬОТІВ

VIII.1. ЛІТАКИ

Книги

- 883. Авиастроение России = Russian Aircraft** / под ред. проф. А.Г. Братухина. – М.: Машиностроение, 1995. – 390 с.
Книга присвячена історії та сучасному стану і тенденціям розвитку авіації в Росії.
- 884. Архипова М.А.** Реактивные самолёты Вооружённых Сил СССР и России. – Москва; Минск: АСТ; Харвест, 2002. – 320 с.
Ц
А877
- 885. Баргатинов В.А.** Крылья России: полн. ил. энциклопедия. – Москва: Эксмо, 2005. – 1056 с.
О50
Б246
Книга присвячена історії конструювання літаків у Росії та СРСР з періоду зародження авіації (1910р.).
- 886. Болховитинов В.Ф.** Пути развития летательных аппаратов. – М.:Оборонгиз, 1962. – 131 с.
О5г
Б797
- 887. Иллюстрированная энциклопедия самолётов ОКБ В.М. Мясищева.** Т.2., Ч. 1. /А.А. Брук, К.Г. Удалов, С.Г. Смирнов, Н.Г. Брезгинова; под ред. В.К. Новикова; худож. В. Некрасов. – Москва: АВИКО ПРЕСС, 2001. – 160 с.
О5
И446
- 888. История конструкций самолётов в СССР в 1951 – 1965 гг.** / П.Г. Авдеенко и др.; под ред. Б.П. Бугаева. – М.: Возд. транспорт, 1983. – 376 с.
О53
И907
- 889. Макаров Ю.В.** Летательные аппараты МАИ: очерки по истории развития конструкций и систем летательных аппаратов. – М.: МАИ, 1994. – 256 с.
О5
М152

- 890. Они покоряли небо** / С.А. Бычков, Л.А. Малашенко, В.Н. Кобрин и др.; под ред. В.С. Кривцова, М.Н. Федотова. – Харьков: ХАИ, 2005. – 563 с.

О50

О587

Наведені описи та льотно-технічні характеристики літаків і інших літальних апаратів, розроблених під керівництвом видатних авіаційних конструкторів К.О. Калініна, І.Г. Немана, О.К. Антонова, П.В. Балабуєва, а також створених викладачами, співробітниками, студентами і випускниками Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського «ХАИ» протягом його існування.

- 891. Ордена Ленина гражданская авиация: сборник статей** / [отв. ред. доц. В.Ф. Одинцова]. – М., 1968. – 500 с.

О5

О65

Статті присвячені історії цивільного повітряного флоту СРСР (1917 – 1967 рр.).

- 892. Пышнов В.С.** Из истории летательных аппаратов: сб. статей № 1. – М.: Машиностроение, 1968. – 139 с.

О5г

П959

Автор збірника – відомий радянський вчений, який присвятив авіації 55 років свого життя. Він розповідає про найбільш цікаві, з інженерної точки зору, літаки минулого. В перший збірник увійшли статті про літаки, на яких літав П.М. Нестеров та про перші російські важкі літаки і винищувачі.

- 893. Савин В.С.** Авиация в Украине: очерки истории. – Харьков: Основа, 1995. – 264 с.

О5

С13

.....Не претендуючи на повноту охоплення, автор наводить описи, фотографії та креслення більшості літаків, вертольотів та планерів, спроектованих та побудованих в Україні.

- 894. Самолётостроение в СССР. 1917-1945 гг.** В 2-х кн. Кн. II. / К.Ю. Косминков, Н.В. Григорьев, Г.В. Костырченко и др.; ЦАГИ им. Н.Е. Жуковского. – М., 1994. – 472 с.

О53

С175

- 895. Самолёты Победы.** – М.: Машиностроение, 2005. – 183 с.
O50
C175
- 896. Соболев Д.А.** История самолётов мира. – Москва: Русское авиац. о-во (РУСАВИА), 2001. – 679 с.
O5
C544
Детально розглянуто етапи и напрямки розвитку літаків за період від виникнення перших проектів літальних машин до літаків наших днів
- 897. Соболев Д.А.** История самолётов: начальный период. – М.: РОССПЭН, 1995. – 344 с.
O5
C544
- 898. Соболев Д.А.** Рождение самолёта: Первые проекты и конструкции. – М.: Машиностроение, 1988. – 206 с.
O5
C544
- 899. Советская** авиационная техника: [фотоочерк.] / [текст М.А. Арлазорова]; сост.: Н.М. Семенова, В.М. Шейнин, А.А. Радшик, А.И. Киселев. – М.: Машиностроение, 1970. – 175 с.
- 900. Галиков Н.Д.** Ил-114 – боль и надежда: История создания пассажирского самолёта местных воздушных линий. – Москва: АВИКО ПРЕСС, 2001. – 152с.
O5
- 901. Финне К.К.** Русские воздушные богатыри И.И Сикорского: (материалы для истории русской авиации с 88 снимками в тексте). – Белград: [б.и.], 1930. – 88 с.
T162
- 902. Холмс Т.** Знаменитые самолёты и вертолёты / пер. с англ. А.И. Мамаева. – М.: ООО «Изд-во Астрель»; ООО «Изд-во АСТ», 2002. – 448 с.
–
(Справочники Джейн).
O50г
- 903. Яковлев А.С.** Советские самолёты: кратк. очерк. – 4-е изд., перераб. и доп. – М.: Наука, 1982. – 407 с.
X726

Статті

- 904.** «Модельный период» в истории авиации: История изобретения самолёта // Соболев Д.А. История самолётов мира. – М., 2001. – Гл. 3. – С. 21–25.

Моделі Хенсона і Стрінгфеллоу. Гумовомоторні моделі літаків та

- 905.** ~~літаючі моделі з паровим двигуном.~~ **Авиация** в годы Второй мировой войны: Развитие самолётов в 1910 – 1945 гг. // Соболев Д.А. История самолётов мира. – М., 2001. – Гл. 12. – С. 305–383.

Розвиток літаків-винищувачів, літаків-бомбардувальників та літаків іншого призначення. Розробка реактивних літаків.

- 906.** **Авиация** в историческом развитии: приложение II // Авиация: энциклопедия. – М., 1994. – С. 694–732.

В ілюстрованому додатку до енциклопедії подано зображення літальних апаратів, в хронологічній послідовності показано процес розвитку авіації від перших проектів літальних апаратів Леонардо да Вінчі, який започаткував наукові підходи до рішення проблем польоту, до сучасних літаків і вертольотів.

- 907.** **Александров Н.** История атомного самолёта в кратком изложении // Двигатель. – 2004. – № 1. – С. 22–25. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2004. – № 52. – С. 134. – 110111.

- 908.** **Бабенко Игорь.** «Бельфегор» и битва за урожай // Авиация и время. – 2006. – № 2. – С. 4 – 16.

Історія створення польсько-радянського літака М-15 «Бельфегор» для сільськогосподарських робіт.

- 909.** **Беликов Виктор.** Почти неизвестный Калинин // Воздуш. транспорт. – 2007. – № 6 (февр.). – С. 2,10.

Розповідь про літаки відомого авіаконструктора Костянтина Олексійовича Калініна (1889 – 1938). Під його керівництвом було створено більше 20 типів літаків, серед яких – пасажирські літаки К-4, К-

- 910.** **Беляев В.** Гражданская авиация на рубеже столетий. Часть III. Административные самолёты // Авиация и время. – 2002. – № 5. – С. 39–44. – (Продовження. Початок див. № 3,4,5,6, 2001; № 1, 2002).

Наведено огляд розробок адміністративних літаків американськими канадськими і французькими авіабудівними фірмами.

- 911.** **Борисов О.** Так рождаются мифы: (Правда о катастрофе) // Гражд. авиация. – 2005. – № 11. – С. 30–31.

В статті відкидаються деякі чутки і міфи про причину катастрофи

літака “Максим Горький” у 1935 році і вказується справжня причина цієї події.

- 912. Борисов Ю.** Первые среди первых: О реактивных самолётах He-200 // Крылья Родины. – 2001. – № 4. – С. 22–25. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2001. – № 35. – С. 86. – 72679.

В статті розповідається про завод «Анатра» та про літаки, які були побудовані на цьому заводі. Наводяться основні дані цих літаків.

- 913. Вахрушев Сергей.** От стариц Днепра до берегов Байкала // Авиация и время. – 2006. – № 3. – С. 32–36.

Про київський і іркутський етапи роботи молодого вченого Анатолія Миколайовича Панченкова над створенням екраноплана та проблеми, які довелося йому долати під час роботи над цим проектом.

- 914. Виктор В.** Откуда у “Ильи Муромца” крылья?: (95 лет организации производства тяжелых самолётов в России) // Гражд. авиация. – 2006. – № 10. – С. 32.

- 915. Григорьев Игорь.** Завещание Гарольда Кузнецова. «104 страницы» – и не только про любовь // Воздуш. транспорт. – 2006. – № 29 (окт.). – С. 10.

Із статті читач дізнається, що першим реактивним пасажирським літаком був зовсім не Ту-104, а літак англійської фірми de Havilland – Comet 1D.H.106, який здійснив перший політ у 1949 році 27 липня. За ним літак Avro C-102 Jetliner канадської компанії A.V. Roe Canada, що перший свій політ здійснив 10 серпня 1949 року. Перший політ літака Ту-104 відбувся 22 березня 1956 року. Стаття також розповідає про проблеми, що виникли під час експлуатації літака Ту-104 та про командира екіпажу Гарольда Кузнецова, який ціною свого життя допоміг конструкторам позбутися цих проблем.

- 916. Дернава Вероніка.** Літаки Черановського // Крила України. – 2003. – № 28 (190). – 7-12 липн. – С. 10.

Подано огляд літаків, спроектованих Борисом Івановичем Черановським, який є засновником «безхвосток» у Радянському Союзі і творцем “літаючого крила” товстого профілю у всьому світі.

- 917. Дернава Вероніка.** Початок ери авіаносців: (Історія підкорення небес) //Крила України. – 2005. – 7-12 лист. (№ 46) – С. 14.

Стаття присвячена першому зльоту біплана конструкції Глена Кертиса з палуби американського крейсера “Бірмінгем”, ознаменувавшуму своїм польотом початок ери авіаносців.

- 918. Дернава Вероніка.** “Святогор” (Історія підкорення небес) // Крила України. – 2006. – 6-11 берез. (№ 10). – С. 13.

Про долю найбільшого на той час літака “Святогор”, який сконструював Василь Андріанович Слесарьов на початку ХХ століття.

- 919. Заблотский Александр, Сальников Андрей.** И создал он зверя невиданного... // *Авиация и время.* – 2005. – № 5. – С. 26–31.

Про дослідно-конструкторські роботи зі створення незвичайного літального апарату – амфібії вертикального зльоту і посадки ВВА-14 КБ Роберта Людовиковича Бартіні. Описані етапи льотно-технічних випробувань цього літака.

- 920. Завершающий этап истории изобретения самолёта: История изобретения самолёта // История самолётов мира / Д.А.Соболев – М., 2001. – Гл. 7. – С. 63–79.**

Діяльність братів Райт з удосконалення літака. Зародження літакобудування в Європі. Об'єднання досвіду європейських і американських авіаконструкторів.

- 921. Замула Г.П., Лазарев В.В.** Эволюция конструкции самолетов: к 100-летию авиации // *Техника воздуш. флота.* – М., 2004. – № 4-6. – С. 98 – 115.
Історія удосконалення конструкції літаків.

- 922. Зарождение концепции самолёта: История изобретения самолёта // История самолетов мира / Д.А. Соболев. – М., 2001. – Гл. 1. – С. 6–14.**
Орнітоптери, винахід повітряного змія, виникнення ідеї літака.

- 923. Засыпкин Юрий.** Выпуск планеров в СССР в годы Великой Отечественной Войны // *Крылья Родины.* – 2005. – № 7. – С. 26–28.

На 10-ти серійних заводах за 1941 – 1945 роки було складено біля 20 тисяч планерів. Даються короткі відомості про ці планери та їх конструкторів.

- 924. Звягинцев Аркадий.** «Турболёт» – предшественник отечественных вертикалок: (Из истории СВВП) // *Крылья Родины.* – 2004. – №11. – С. 8–9.

Про проведення дослідних робіт, пов'язаних зі створенням літаків вертикального зльоту. Ці роботи лягли в основу побудови системи керування літаків вертикального зльоту та посадки.

- 925. Карась Александр.** Первый пассажирский // *Воздуш. транспорт.* – 2007. – № 21 (май). – С. 5.

В статті розповідається про історію створення першого пасажирського літака АК-1, спроектованого в ЦАГІ під керівництвом В.Л.Олександрова і В.В.Калініна, та про його міжнародний переліт за маршрутом Москва – Пекін. Літак пілотував А.І. Томашевський.

- 926. Колов Сергей.** «Дракон» для Э. Хиллмана // Крылья Родины. – 2003. – № 5. – С. 21–22.
Стаття знайомить читачів з одним із найвідоміших пасажирських літаків Великої Британії 30-х років ХХ століття –DH-84 «Дракон».
- 927. Колов Сергей.** “Небесные” родственники Хейнеманна: [о самолётах американского авиаконструктора] // Крылья Родины. – 2001. – № 6. – С. 20–21. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2001. – № 50. – С. 98. – 106530.
- 928. Константинов Валерий.** Реактивный самолёт XVIII века // Воздуш. транспорт. – 2001. – № 20 (май). – С. 15.
Розповідь про літак з реактивним ртутним двигуном Андре Гримальді Воланде, факт існування якого було засвідчено на сторінках «Лейденського вісника» від 21 листопада 1751 року.
- 929. Косарик Михаил.** Трезубец Посейдона: Пассажирский самолёт “Трайидент” // Крылья Родины. – 2001. – № 2. – С. 27–30. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2001. – № 34. – С. 89. – 70668.
- 930. Косарик Михаил.** Французская красавица: Пассажирский самолёт «Каравелла» // Крылья Родины. – 2005. – № 10. – С. 11.
Історія створення літака та його льотно-технічні характеристики.
- 931. Котельников В.** Двухмоторный “Зибель”: О транспортном самолёте Si 204 // Крылья Родины. – 2001. – № 2. – С. 12–15. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2001. – № 34. – С. 89. – 70669.
- 932. Котлобовский Александр.** Сага о небесном тихоходе. Гл.2: монография. // Авиация и время. – 2002. – № 5. – С. 15–20.
Подано короткий огляд історії експлуатації літака По-2, з акцентом на найбільш яскравих її сторінках.
- 933. Куприн Олег.** Летящие в темноте. Почему человечество отказалось от сверхзвуковых пассажирских самолётов // Гражд. авиация. – 2003. – № 9. – С. 22–24.
Про трагічну долю найсучасніших надзвукових літаків Ту-144 і “Конкорд”.
- 934. Курихин О.В.** Самолёт инженера П.В. Можарова: [1888 – 1934] // Вопросы истории естествознания и техники. – 2004. – № 2. – С. 84–94. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2005. – №. 7. – С. 135. – 19913.
- 935. Курихин Олег.** «Проба» инженера П.В. Можарова // Крылья Родины. – 2003. – № 11. – С. 27–31.
Поддаються біографічні дані конструктора літаків Петра Можарова та розповідається про історію створення конструктором літака «Проба».

- 936. Маслов Михаил.** Самолёты «Анатра» // Крылья Родины. – 2003. – № 5. – С. 16–20.
- 937. Матвеевко Александр, Макаров Юрий.** Летательные аппараты МАИ 1930-2005 гг. // Крылья Родины. – 2005. – № 8. – С. 8–13.
- 938. Надеждин Дмитрий.** «Авьон» Клемана Адера: (Давно и недавно: история в очерках и документах) // Воздуш. флот. – 2005. – № 43. – С. 10.
Стаття розповідає про спроби одного з піонерів авіації, французького конструктора Клемана Адера створити літак з паровим двигуном «Авьон».
- 939. Немига Н.** Не обскакали нас заморские ковбои // Воздуш. транспорт. – 2002. – № 9 (март). – С. 8.
Історія створення і використання літаків-носіїв з метою збільшення дальності польоту літака до винайдення дозаправки у повітрі.
Конструкторські розробки радянського військового інженера В.С. Вахмістрова
- 940. Николаев А.** Эскадра воздушных кораблей: [Из истории самолётостроения] // Двигатель. – 2005. – № 1. – С. 16–19. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2005. – № 23. – С. 143. – 67196.
- 941. Орлов Борис.** Аэроплан по имени «Райт». Ровно 100 лет назад – 17 декабря 1903 года – он взмыл в небо // Воздуш. транспорт. – 2003. – № 50 (дек.). – С. 2.
Пріоритет першого польоту належить американським конструкторам братам Райт, чий апарат у грудні 1903 року піднявся у повітря на 59 секунд. Це був перший сталий і керований політ. Розповідь про цю подію.
- 942. Орлов Борис.** Для полёта «вокруг шарика»: (Имя в авиации) // Воздуш. транспорт. – 2005. – № 3. – С. 11.
Історія створення конструктором В.А. Чижевським літаків з маркою БОК-1, БОК-7, БОК-11 для висотних та навколосемних перельотів.
- 943. Орлов Борис.** Легендарный долгожитель: (Авиации планеты – 100 лет) // Гражд. авиация. – 2003. – № 12. – С. 33.
Стаття розповідає про льотну біографію легендарного літака Лі-2, створення якого в Радянському Союзі розпочали у 1936 по ліцензії, закупленій в США для будівництва літака ДС-3. Російський двійник американського “Дугласа” під керівництвом Лісунова (на його честь названий Лі-2) випускався в Союзі більш ніж п’ятнадцять років і перед початком Великої вітчизняної війни країна мала вже 72 машини цього типу
- 944. Орлов Борис.** Первые советские: (Авиации планеты – 100 лет) // Гражд. авиация. – 2003. – № 12. – С. 19.
Розповідь про перші радянські літаки “Комта” та АК-1, які були створені конструкторами А.М. Черемухінін та А.І. Томашевським.

- 945. Орлов Борис.** Прообраз авиалайнеров: (Вехи) // Гражд. авиация. – 2004. – № 3. – С. 32.
Невелика розповідь про перший у світі дальномагістральний літак І.Сікорського “Ілля Муромець”, який у 1916 році підняв у повітря 16 пасажирів, літав 17 хвилин на висоті 200 метрів і успішно приземлився.
- 946. Орлов Борис.** Русские “Фарманы”: (Авиации – 100 лет) // Гражд. авиация. – 2003. – № 10. – С. 27.
Про випуск французьких літаків “Фарман” у Росії та про їх роль у розвитку російської авіації.
- 947. Освоение сверхзвуковых скоростей полёта: Эра реактивной авиации** // История самолётов мира / Соболев Д.А. – М., 2001. – Гл. 14. – С. 514–607.
Подолання «звукового бар’єра», розвиток надзвукових винищувачів, бомбардувальників та надзвукових пасажирських літаків.
- 948. От планера к самолёту: История изобретения самолёта** // История самолётов мира / Д.А.Соболев. – М., 2001. – Гл. 6. – С. 58–62.
Мотопланери Лілієнтала, Пільчера, Херринга. Літаки братів Райт.
- 949. Первые** попытки создания самолёта: История изобретения самолёта // История самолётов мира / Д.А.Соболев. – М., 2001. – Гл. 4. – С. 26–43.
Літаки з паровим двигуном. Початок застосування літаків внутрішнього згорання. Причини невдач перших спроб польоту.
- 950. Первые** проекты: История изобретения самолёта // История самолётов мира / Д.А.Соболев. – М., 2001. – Гл. 2. – С. 15–20.
Проекти літаків з паровим двигуном та проекти реактивних літаків.
- 951. Погорелов Николай.** Ненужный самолёт // Авиация и время. – 2005. – № 5. – С. 32–35.
Про перші випробувальні польоти літака-амфібії ВВА-14, їх результати та про долю цього літака. В статті також наводяться деякі біографічні факти з життя талановитого авіаційного конструктора Роберта Людовиковича Бартіні, автора літака ВВА-14.
- 952. Развитие** дозвуковых реактивных самолётов: Эра реактивной авиации // История самолётов мира / Д.А.Соболев. – М., 2001. – Гл. 13. – С. 384–513.
Розповідається про перше покоління післявоєнних реактивних літаків, про розвиток пасажирських реактивних, військово-транспортних літаків, гідролітаків з газотурбінними двигунами, літаків вертикального зльоту та посадки, висотних літаків.
- 953. Развитие** самолётов в предвоенные годы: Развитие самолётов в 1910 – 1945 гг. // История самолётов мира / Д.А.Соболев. – М., 2001. – Гл. 11. –

С. 235–304.

Шлях до швидкісної авіації. Використання досвіду створення швидкісних літаків цивільного призначення у військовій авіації. Літаючі човни: завершальний етап розвитку. Роботи з удосконалення технічних характеристик літаків напередодні Другої світової війни.

954. Самолёты 1920-х и начала 1930 годов: Развитие самолётов в 1910-1945 гг. // История самолётов мира / Соболев Д.А. – М., 2001. – Гл 10. – С. 164–234.

Зародження пасажирської авіації. Металеві літаки. Розвиток легкомоторних літаків. Пошук нових шляхів у літакобудуванні. Загальна оцінка розвитку літаків у 1920-ті – на початку 1930-х років.

955. Самолёты в годы Первой мировой войны: Развитие самолётов в 1910 – 1945 гг. // История самолётов мира / Д.А.Соболев. – М., 2001. – Гл. 9. – С. 119–163.

Розвиток одномоторних літаків, багатомоторних літаків-бомбардувальників, гідролітаків; науково-дослідні роботи в авіації. Підсумок розвитку авіації в роки Першої світової війни.

956. Сафонов С. Крылатый “хлебороб”: (О советско-польском самолёте М-15) // Крылья Родины. – 2001. – № 3. – С. 15–16. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2001. – № 34. – С. 89. – 70675.

957. Сироткин Владимир. Диковинки братьев Рутан: (Авиаконструкции) // Воздуш. транспорт. – 2003. – № 1 (янв.). – С. 11.

Про літак «Вояджер» конструкції братів Рутан, на якому було встановлено абсолютний світовий рекорд дальності польоту.

958. Смирнов Ю. Тропой роковых неудач: После достойного признания М-5 и М-9, летающие лодки Д. Григоровича МРЛ-1, МР-2, МУР-1 и, особенно РОМ-1 и РОМ-2 оказались непригодными к эксплуатации... // Крылья Родины. – 2001. – № 3. – С. 27–29. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2001. – № 34. – С.89. – 70678.

959. Советское самолётостроение // Советские авиационные конструкторы / А.Н. Пономарёв. – М., 1990. – С. 14–20.

Короткий екскурс в історію розвитку радянського літакобудування, яке починалося з модернізації і серійного випуску кращих зразків літаків зарубіжних марок.

960. Современные направления в развитии самолётов: Эра реактивной авиации // История самолётов мира / Д.А. Соболев. – М., 2001. – Гл. 15. – С. 608–661.

Розробка маневрених винищувачів, широкофюзеляжних пасажирських літаків та повітряно-космічних літаків.

961. Спивак В.Ф. «Все начиналось с планера...»: (Самолёты В.Ф. Спивака) // Крылья Родины. – 2005. – № 2. – С. 13– 18. – (Продолж. следует).

Провідний конструктор ЕМЗ ім. В.М. М'ясищева Валерій Федорович Співак розповідає про початок своєї конструкторської діяльності та про планери, які були ним створені.

962. Старовойтова Зинаида. Бюрократы «подрезают» крылья: [о проекте самолёта для авиахимработ в сельском и лесном хозяйстве «СЕ-100» киевского авиаконструктора Михаила Евменовича Бабкина: очерк] // Правда Украины. – 2004. – 30 сент–6 окт. (№40). – С. 10. – Опис ст.: Літопис газет ст. – 2005. – № 9. – С. 37. – 5980.

963. Техническая эволюция самолётов перед Первой мировой войной: Развитие самолётов в 1910 – 1945 гг. // История самолётов мира / Д.А. Соболев. – М., 2001. – Гл. 8. – С. 80–118.

У главі розглянуто: типи літаків кінця першого десятиріччя ХХ століття і їх подальший розвиток; перші багатомоторні літаки; зародження гідроавіації; «випереджаючі» проекти і конструкції; роботи з підвищення безпеки польотів та початок практичного застосування літаків.

964. Удалов Константин. Многоцелевая «Гжель» // Крылья Родины. – 2003. – № 1. – С. 1 – 9.

Літак М-101Т «Гжель» відкриває нову сторінку в історії Експериментального машинобудівного заводу ім. В.М. М'ясищева – створення літальних апаратів цивільного призначення. В статті розповідається про роботу над проектом цього літака, про його льотно-технічні характеристики та галузі застосування.

965. Фельдман Вадим. Супераеробус обживає небо: [про найбільший у світі пасажир. лайнер А-380] // Демократична Україна. – 2005. – 27 серп.-2 верес. (№ 33). – С. 9. – Опис ст.: Літопис газет. ст. – 2006. – № 4. – С. 36.–

966.²⁶¹⁴ Щербаков Ю.В. “Второе пришествие” дирижабля Циолковского // Конверсия в машиностроении. – 2000. – № 6. – С. 36–60. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2001. – № 24. – С. 93. – 48084.

ЛІТАКИ КБ ІМ. О.К. АНТОНОВА

967. Антонов О.К. Планеры, самолёты / [отв. ред. Б.Е. Патон]. – К.: Наук. думка, 1990. – 504 с.

О52

А724

968. Иллюстрированная энциклопедия самолётов АНТК им. О.К. Антонова. Т.1 / В.М. Заярин, К.Г. Удалов; под ред. Ген. конструктора П.В.

Балабуєва. – М.: АВИКО ПРЕСС, 2000. – 153 с.

О5

И446

В першому томі енциклопедії розглядаються літаки і проекти літаків О.К. Антонова і ОКБ-153 з 1933 по 1953 роки. Видання ілюструється великою кількістю схем і фотографій, які раніше не публікувалися. Книга розрахована на широке коло читачів, які цікавляться авіацією.

Статті

- 969. Дернава Вероніка.** Авіація в Україні. Онуки “Іллі Муромця” // Крила України. – 2003. – 25–30 серп. (№ 35). – С. 9.

Подана коротка характеристика літаків, які були створені в КБ Антонова.

- 970. Дернава Вероніка.** Здійснення мрії: [Історія підкорення небес] // Крила України. – 2006. – 23–28 січн. (№ 4). – С. 13.

В статті розповідається про шлях О.К. Антонова в авіацію та про його діяльність в галузі планеризму.

- 971. Дернава Вероніка.** Літаки Антонова: [Історія підкорення небес] // Крила України. – 2006. – 6-11 лют. (№ 6) – С. 13. – Закінч. Почат. в № 4, № 5.

Про літаки Ан-14, Ан-24, Ан-26, Ан-22, Ан-72, Ан-124 та Ан-225.

- 972. Заярин Вячеслав.** «Летающий кит». К 50-летию первого взлёта самолёта Ан-8 // Авиация и время: спецвыпуск. – 2006. – № 85 (июнь). – С. 16–22.

- 973. Заярин Вячеслав, Удалов Константин.** Тайны забытых архивов – История создания та эксплуатации військово-транспортного літака Ан-8. проект самолёта «У» // Крылья Родины. – 2003. – № 12. – С. 10.

Про нереалізований проект двомісного навчального літака «У», який був розроблений О. Антоновим в 1936 році на планерному заводі у Тушино.

- 974. Заярин Вячеслав, Удалов Константин.** «Младшие братья» Ан-8 // Крылья Родины. – 2003. – № 9. – С. 9–18.

Про розробку в 50-ті роки головним конструктором О.К. Антоновим пасажирського літака «Н» і транспортно-десантних літаків «П» та «Ю». Розповідається про фахівців, які брали участь у їх розробці та наводяться льотно-технічні характеристики літаків.

Ан-2

- 975. Дернава Вероніка.** Перші літаки Антонова: [Історія підкорення небес] // Крила України. – 2006. – 30 січн.–4 лют. (№ 5). – С. 13. – Продовж. Почат. у №4.

Історія створення літака Ан-2.

- 976. Дернова Вероника.** 60 лет в строю: (История покорения небес) // Крыла України. – 2007. – 13-18 авг. (№ 15). – С. 13.
В статті розповідається про початок льотної біографії легендарного літака Ан-2.
- 977. Заярин Вячеслав.** Летающий везде, где есть небо: (монография) // Авиация и время. – 2003. – № 2. – С. 4–24, 46.
Монографія присвячена льотній біографії літака Ан-2. «Ан-2 – це безвідмовний і незамінний повітряний трудівник... Такі літаки не мають віку» – сказав про АН-2 Генеральний конструктор А.С.Яковлев..
- 978. Колесник Сергій.** Крижаний політ // Київ. – 2004. – № 6. – С. 103–114.
Розповідь про міжконтинентальний переліт на біплані Ан-2 з українського Чернігова до американського Мьорфрізборо, здійснений Петром Невоїтом та його товаришами навесні 1992 року. Це була одна з найбільших авантур в історії світової авіації і, без найменшого перебільшення, одна з найяскравіших її сторінок, що однак, залишилася непоміченою широкою українською і світовою громадськістю.
- 979. Рождение легенды:** (фрагмент из книги В.Г. Анисенко «Крылатая легенда») // Авиация и время: спецвыпуск. – 2007. – № 93 (авг.). – С. 2–18.
Читачам пропонується невеликий фрагмент з книги «Крылатая легенда». Автор-укладач книги – В.Г. Анісенко сам безпосередньо брав участь у створенні Ан-2 і багатьох його модифікацій. В книзі уміщено також спогади соратників О.К. Антонова і людей, в житті яких цей літак залишив помітний слід і незабутні враження. До 60-річчя легендарного літака.
- 980. Семенюк Валентин.** Літак з душею // Урядовий кур'єр. – 2007. – 7 верес. (№ 163). – С. 1,7.
Про історію створення літака Ан-2, його унікальні льотно-технічні характеристики. До 60-річчя від першого польоту легендарного літака.
- 981. Фельдман Вадим.** Рабочий юбилей крылатой «Аннушки» // 2000. – 2007. – 31 авг.-6 сент. (№ 35). – С. В1, В4–В5.
Стаття присвячена 60-річчю першого польоту легендарного літака АН-2. В ній розповідається про історію створення літака Ан-2, виробництво літаків цієї марки та їх експлуатацію.

Ан-3

- 982. Заярин Вячеслав.** Турбовинтовой наследник Ан-2: (монография) // Авиация и время. – 2004. – № 4. – С. 4–13.
- 983. Вторая жизнь** старого труженика // Авиатрансп. обозрение. – 2000. – № 29. – С. 13.

Про новий сільськогосподарський літак Ан-3, який є модифікацією Ан-2.

Ан-8

984. Антонов Георгий. Небесные «КИТЫ»: (к 50-летию первого полета Ан-8) // Воздуш. флот. - 2006. – № 9. – С. 10.

Історія створення воєнно-транспортного літака Ан-8, який вперше піднявся у повітря 11 лютого 1956 року і став прообразом знаменитих пасажирських лайнерів Ан-10 «Україна», воєнно-транспортних Ан-12, Ан-22, Ан-24 та ін.

Ан-10

985. Заярин Вячеслав. Народный лайнер Антонова // Авиация и время. – 2007. – № 2. – С. 4–20, 34–36.

Стаття присвячена 50-річчю першого польоту літака Ан-10 «Україна». Розповідається про історію створення літака, льотно-технічні характеристики та його льотну біографію.

986. Фридлиндер И.Н. Как был снят с авиалиний Ан-10: [воспоминания] // Вестник Рос. Акад. наук. – 2000. – Т. 70, № 9. – С. 823–827. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2001. – № 15. – С. 90. – 30118.

Ан-22 “Антей”

987. Дернова Вероніка. “Антей”: [Історія підкорення небес] // Крила України. – 2006. – 18-30 груд. (№51–52). – С. 23.

Розглядаються льотно-технічні характеристики літака Ан-22 “Антей”, який довгий час був найбільшим транспортним літаком у світі.

988. Дернова Вероніка. Перший широкофюзеляжний: (Історія підкорення небес) // Крила України. – 2005. – 14-19 лют. (№ 8). – С. 15.

Історія створення та експлуатації першого в світі широкофюзеляжного літака АН-22 “Антей”.

989. Орлов В. Ты все служишь, “Антей”: (К 40-летию первого полета самолёта АН-22) // Гражд. авиация. – 2005. – № 3. – С. 14.

Ан-24

990. Бабенко Игорь. Куба – любовь моя: Первые самолёты Ан-24 на Кубе // Авиация и время. – 2007. – № 5. – С. 28–32.

Стаття розповідає про історію доставки на Кубу літаків Ан-24 та проблеми введення їх в експлуатацію.

991. Дернова Вероніка. Літаки Антонова: [Історія підкорення небес] // Крила України. – 2006. – 6-11 лют. (№ 6). – С. 13. – Закінч. Почат. у № 4, № 5.

Про літаки Ан-14, Ан-24, Ан-26, Ан-22, Ан-72, Ан-124 та Ан-225.

992. Дернова Вероніка. Популярний Ан-24: (Історія авіації) // Крила України. – 2004. – 11-16 жовт. (№ 42). – С. 15.

Історія створення літака Ан-24 та його модифікацій.

993. Заярин Вячеслав. Неприхотливый трудяга: (монографія) // Авиация и время. – 2002. – № 2. – С. 4–24.

В монографії розповідається про історію створення і галузі застосування літаків Ан-24 і Ан-26 та їх модифікацій.

Ан-26

994. Заярин Вячеслав. Ан-26: биография продолжается // Авиация и время. – 2002. – № 4. – С. 29–32.

Про парк літаків Ан-26 в Україні та сфери їх застосування.

995. Заярин Вячеслав. Неприхотливый трудяга // Авиация и время. – 2002. – № 2. – С. 4–28.

Про створення і експлуатацію літака Ан-26 та його модифікацій.

Ан-32

996. Мараев Ростислав, Сovenko Андрей. Ан-32: сделано для Гималаев // Авиация и время. – 2006. – № 1. – С. 4–20, 30–33.

Історія створення єдиного за всю історію радянської авіації літака Ан-32 для експорту у високогірні аеродроми Індії. Подані льотно-технічні характеристики літака.

Ан-70

997. Акименков А. Ан-70: заговор дилетантов // Крылья Родины. – 2003. – № 8. – С. 17–26

Льотчик-випробувач, полковник запасу ВПС Росії О. Акименков у своїй статті розповідає про достоїнства літака Ан-70 та розмірковує про його подальшу долю.

998. Клименко Сергій. Ан-70: тривожне майбутнє перспективного проекту // Крила України. – 2006. – № 51-52. – С. 13.

999. Федоренко М. Коли ж стане на крило “сімдесятий”? [щодо орг.-техн. питань спіл. укр.-рос. прогр. запуску літака АН-70] // Київська правда. – 2006. – 26 верес. – Опис ст.: Літопис газет. ст. – 2007. – № 1. – С. 47.–526.

Ан-72

- 1000. Савин В.** Многоликое семейство // Авиация и время: спецвып. – 2002. – № 59. – С. 4–7.

Про створення військово-транспортного літака Ан-72.

Ан-74

- 1001. Дернова Вероніка.** У ногу з часом: (Цікаво знати) // Крила України. – 2003. – 22-27 верес. (№ 39). – С. 10.

Розповідь про “літака на всі випадки життя” АН-74.

Ан-124 “Руслан”

- 1002. Дернова Вероніка.** Богатирю – богатирський двигун: [Історія підкорення небес] // Крила України. – 2006. – 25-30 верес. (№ 39). – С. 13.

Історія створення двигуна Д-18Т для українського військово-транспортного літака Ан 124 “Руслан”.

- 1003. Лушаков Константин.** 20 лет на крыльях «Руслана» // Авиация и время. – 2003. – № 1. – С. 1.

24 грудня 1982 року здійснив перший політ військово-транспортний літак Ан-124 «Руслан». 20 років, що минули вмістили у біографію літака будні важкої транспортної роботи і свята рекордних перемог.

- 1004. Совенко Андрей.** «Руслан» – потомок славного «Антея» // Авиация и время: спецвыпуск, – 2004. – № 73. – С. 10–23.

Історія створення літака Ан-124 та його модифікацій, льотно-технічні характеристики, льотна біографія та майбутні перспективи.

- 1005. Цеюков Валерий.** Второе пришествие “Руслана”: крупнейший в мире серийный транспортный самолёт, не имеющий аналогов в мировой авиации, вновь на конвейере // Воздуш. транспорт. – 2007. – № 5 (февр.). – С. 4–5.

Дається коротка довідка з історії створення безумовного лідера в галузі перевезення надважких і негабаритних вантажів, його льотно-технічні характеристики, перелік рекордів, які були встановлені на цьому літаку, і про необхідність будівництва нових літаків та модернізації старих з метою задоволення ринку перевезення негабаритних вантажів.

Ан-140

- 1006. Беликов Виктор.** Ан-140: “Воздушный автобус” // Гражд. авиация. – 2003. – № 7. – С. 12–14.

Все про новий російсько-український літак Ан-140.

Ан-148

1007. Кузнецова Тамара. Ан-148 – выбор авиакомпаний // *Авиация и время: спецвыпуск.* – 2004. – № 73. – С. 6–7.

Реактивний регіональний літак Ан-148 – найновіша розробка українських авіабудівників. Біографія цього літака тільки починається, але ним вже цікавляться і в нашій країні, і за кордоном. Про переваги цього літака

1008. Літаюча гордість. Український Ан-148 – найкращий на пострадянському просторі:(За матеріалами інтернетвидань) // *Крила України.* – 2005. – 22-27 серп. (№ 35). – С. 7.

Про презентацію нового українського літака на авіасалоні МАКС-2005.

1009. Совенко Андрей. Ан-148: дорогу осилит идущий... // *Авиация и время: спецвыпуск.* – 2006. – № 85 (черв.). – С. 2–11.

Про історію та проблеми створення і введення в експлуатацію літака Ан-148. Розповідається також про його льотно-технічні характеристики.

1010. Татьянаичева Алена. Детище интеграции. Новый пассажирский самолёт Ан-148(РУС) создан специально для внутренних линий России и Украины: (Презентация) // *Воздушн. транспорт.* – 2004. – № 16 (апр.). – С. 3.

Льотно-технічна характеристика літака.

1011. Чирва Андрій. Ан-148: три приводи для оптимізму: [про новий однойм. реакт. регіон. літак АНТК ім. Антонова: нарис] // *Урядовий кур'єр* – 2004. – 21 жовт. (№ 200) – С. 17. – Опис ст.: *Літопис газет.* ст. – 2005. – № 9. – С. 37. – 5982.

Ан-225 «Мрія»

1012. Совенко Андрей. Ан-225: никто не может перевезти больше! // *Авиация и время.* – 2003. – № 3. – С. 22–23.

Історія створення та експлуатації найбільшого вантажного літака Ал-225.

1013. Совенко А.Ю. Ан-225: Продолжение биографии // *Авиация и время: спецвып.* – 2002. – № 59. – С. 28–30.

Про долю унікального транспортного літака Ан-225.

1014. Совенко Андрей, Заярин Вячеслав. Ан-225: Второе пришествие // *Авиация и время: спецвып.* – 2001. – № 50. – С. 4–17.

Про минуле та сучасне літака Ан-225. Наведені короткі льотно-технічні характеристики.

ЛІТАКИ ЦКБ ІМ. Г.М. БЕРІЄВА

1015. Васильев Н. Универсальная амфибия: О гидросамолёте Бе-8 // Крылья Родины. – 2000. – № 8. – С. 6–7. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2001. – № 2. – С. 89. – 3485.

1016. Заблотский Александр, Сальников Андрей. Морской «амбарчик»: (монография) // Авиация и время. – 2004. – № 1. – С. 4 – 20, 28–30.

В монографії розповідається про історію становлення гідроавіації у Радянському Союзі та історію створення гідролітака Берієва МБР-2, його льотно-технічні характеристики і галузі застосування, розкриваються проблеми, які доводилося долати при його створенні.

1017. Удалов Константин. Амфибия для курсантов // Крылья Родины. – 2003. – № 11. – С. 14–15.

Розповідається про історію створення Г.М. Берієвим у 1949 році проекту літака-амфібії з мотором М-12 для широкого застосування в системі ДОСАВ і у народному господарстві, особливо у районах з великим числом річок та озер.

ЛІТАКИ КБ ІМ.С.В.ІЛЬЮШИНА

Книги

1018. Егоров Ю.А. Самолёты ОКБ С.В. Ильюшина: [К 70-летию АК им. С.В. Ильюшина]. – М.: Русавиа, 2003. – 334 с. – (История отечественной авиации).

1019. Из истории советской авиации. Самолёты ОКБ имени С.В. Ильюшина / Г.В. Новожилов, Д.В. Лещинер, В.М. Шейнин и др.; под ред. Г.В. Новожилова. – М.: Машиностроение, 1990. – 384 с.

О5

ИЗ2

1020. Таликов Н.Д. ИЛ-114 – боль и надежда: История создания пассажирского самолёта местных воздушных линий. – М.: АВИКО ПРЕСС, 2001. – 152 с.

О5

Статті

1021. Беликов Виктор. Пассажирские тяжеловесы: К 30-летию рождения первого отечественного широкофюзеляжного самолёта ИЛ-86 // Воздуш. транспорт. – 2006. – № 36 (дек.). – С. 10.

Історія створення та експлуатації літака Іл-86.

1022. Вульфов Алексей. Широкофюзеляжные «Илы» //Авиация и космонавтика: вчера, сегодня, завтра... – 2002. – № 2. – С. 1–7. – Продолж.

Начало в № 1. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2002. – № 39. – С. 78. – 82287.

1023. Новожилов Г.В. О министре авиационной промышленности СССР П.В. Дементьеве и самолётах марки «Ил» // Полёт. – 2000. – № 4. – С. 6–9. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2001. – № 12. – С. 90. – 24044.

1024. Орлов Борис. “Грузовая лошадка” Аэрофлота” (25 лет началу международных полетов на Ил – 76) // Гражд. авиация. – 2003. – № 4. – С. 25.

1025. Пупков А.В. Самолет Ил-103 // Полёт. – 2001. – № 1. – С. 23–26.

Льотна біографія вантажного літака Іл-76.
Статья посвящена одной з останніх розробок Авіаційного комплексу ім. С.В. Ільюшина – багатоцільовому літаку Іл-103. Розповідається про історію створення літака та розглянуто його конструкцію.

1026. Таликов Н.Д. Региональный самолёт Ил-114 и его модификации // Конверсия в машиностроении. – 2000. – № 6. – С. 43–45. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2001. – № 24. – С. 93. – 48083.

1027. Таликов Николай. Транспортные и грузовые самолёты ОКБ им. С.В. Ильюшина // Крылья Родины. – 2003. – № 3. – С. 7–12.

Стаття знайомить з аналізом створених в ОКБ ім. Ільюшина транспортних і вантажних літаків за останні 60 років діяльності ОКБ.

1028. Таликов Николай, Удалов Константин. Пассажирские самолёты АК им. С.В. Ильюшина // Крылья Родины. – 2003. – № 8. – С. 10–12.

Історія розробки в 50-ті роки проекту пасажирського літака Іл-64 для експлуатації на ґрунтових аеродромах.

1029. Щербаков А.А. К истории создания самолёта Ил-2 // Вопросы истории. – 2002. – № 12. – С. 133–135. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2003. – № 16. – С. 89. – 31478.

Іл-12

1030. Антонов Георгий. Подарок по окончанию войны: (Давно и недавно: история в очерках и документах) // Воздуш. флот. – 2006. – № 9. – С. 9.

Коротка історія створення першого післявоєнного пасажирського літака Іл-12, який піднявся у повітря 9 січня 1946 року.

1031. Беликов Виктор. Легендарный Ил-12 // Гражд. авиация. – 2006. – № 1. – С. 30.

Історія створення та експлуатації післявоєнного літака Іл-12.

1032. Орлов Борис. Трудный старт Ил-12: (Вехи) // Гражд. авиация. – 2003. – № 1. – С. 13.

Історія створення літака Іл-12.

Іл-14

- 1033. Орлов Борис.** Король поршневых // Гражд. авиация. – 1999. – № 12. – С. 7.
До 40-річчя від початку регулярних пасажирських перевезень на літаку Іл-14. Про галузі застосування літака та його льотно-технічні характеристики.
- 1034. Орлов Борис.** Крылатая эпопея: Воздушный бросок на белый континент // Воздуш. транспорт. – 2002. – № 15 (апр.). – С. 8.
Про переліт літаків Іл-14 та Іл-12 через чотири континенти до Антарктиди.

Іл-18

- 1035. Катырев Игорь.** Флагманы «Аэрофлота»: (о самолётах Ил-14, Ил-18) // Крылья Родины. – 2003. – № 3. – С. 13–15.
Про роботу колективу ОКБ над проектами літаків Іл-14 та Іл-18.
- 1036. Таликов Николай, Удалов Константин.** Пассажирские самолёты АК им. С.В. Ильюшина // Крылья Родины. – 2003. – № 7. – С. 23–32.
У статті наводиться текст доповідної записки начальника бригади № 3 ОКБ С.В. Ільюшина відносно проекту пасажирського варіанту бомбардувальника ББ-2. Вперше друкується зовнішній вигляд цього літака та надаються його льотно-технічні характеристики. Стаття також знайомить із льотно-технічними характеристиками літаків ІЛ-12, ІЛ-14, ІЛ-18, ІЛ-20, ІЛ-24, ІЛ-18 та їх модифікаціями.

Іл-62

- 1037. Беликов Виктор.** Как создавался Ил-62 // Гражд. авиация. – 2006. – № 10. – С. 24–25.
До 40-річчя введення в експлуатацію літака ІЛ-62.
- 1038. Вульфов Алексей.** Флагман: Ил-62: история эксплуатации // Авиация и космонавтика: вчера, сегодня, завтра... – 2001. – № 3. – С. 13 – 17; № 4. – С. 15 – 20. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2002. – № 3. – С. 88. – 5234-35.

Іл-76

- 1039. Таликов Н.Д.** Ил-76 – феномен транспортной авиации // Крылья Родины. – 2005. – № 9. – С. 8–12.
Історія створення літака Іл-76, його характеристика та льотна біографія.
- 1040. Таликов Н.Д.** Самолёт Ил-76 и его транспортные модификации // Авиация и космонавтика вчера, сегодня, завтра... – 2003. – № 4. – С. 1–13. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2003. – № 45. – С. 97. – 89493.

ЛІТАКИ ОКБ ІМ А.І. МІКОЯНА

- 1041. Арсеньев Е.** Самолёты ОКБ им. А.И. Микояна // Авиация и космонавтика вчера, сегодня, завтра... – 2002. – № 7.- С. 18–25. –

Продолж. Начало № 4, 2000. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2003. – № 12. – С. 98. – 23941.

- 1042. Арсеньев Е.** Самолёты ОКБ им. А.И. Микояна // Авиация и космонавтика вчера, сегодня, завтра... – 2003. – № 1. – С. 29–33. – Окончание. Начало № 4, 2000. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2003. – № 26. – С. 89. – 51874.

ЛІТАКИ М.М. ПОЛІКАРПОВА

- 1043. Гугля Юрий.** Сага о небесном тихоходе. Гл. 1: монография. // Авиация и время. – 2002. – № 5. – С. 4–14.

Стаття знайомить із розділом монографії, у якому розповідається про історію створення літака-довгожителя У-2 (По-2), творцем якого був видатний конструктор М.М.Полікарпов.

- 1044. Иванов Владимир.** Самолёт для «спецприменения» // Крылья Родины. – 2003. – № 16–17.

Про створення знаменитого біплана У-2 М.М. Полікарповим.

- 1045. Пассажирский самолёт «Короля истребителей»:** [ред. статья] // Воздуш. транспорт. – 2007. – № 12 (март). – С. 9.

Розповідь про льотну долю єдиного пасажирського літака ПМ-1, створеного конструктором військових літаків Миколою Миколайовичем Полікарповим у 1925 році.

- 1046. Поликарпова самолёты** // Авиация: энциклопедия / гл. ред. Г.П. Свищев. – М.: БСЭ, 1994. – С. 431–436.

Подається перелік і коротка характеристика літаків, сконструйованих під керівництвом Миколи Миколайовича Полікарпова.

ЛІТАКИ КБ ІМ А.М.ТУПОЛЄВА

- 1047. Кербер Л.Л.** Ту – человек и самолёт: [биогр. повесть о А.Н. Туполеве] – М.: «Сов. Россия», 1973. – 285 с.

О5д

К36

- 1048. Богуславская Ольга.** Носорог, которого любили: (Тридцать пять лет назад пассажиры впервые поднялись на борт самолёта Ту-154) // Воздуш. транспорт. – 2007. – №10 (март). – С. 2, 10.

Історія створення та експлуатації літака Ту-154.

- 1049. К 80-летию** конструкторского бюро им. А.Н. Туполева: [ред. ст.] // Техника воздушного флота. – 2002. – Т. 76, № 5. – С. 1–2. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2003. – № 21. – С. 87. – 43060.

- 1050. Лановский Л.А.** Для ближних и дальних авиалиний: О самолёте Ту-204-300 // Крылья Родины. – 2001. – № 5. – С. 7–8. – Описание ст.:
Летопись журн. ст. – 2001. – № 50. – С. 99. – 106533.
- 1051. Ригмант В.** Родом из дальней авиации...: Пассажирские самолёты ОКБ А.Н. Туполева // Крылья Родины. – 2000. – № 9. – С. 6–10. – Описание ст.:
Летопись журн. ст. – 2001. – № 2. – С. 90. – 3504.
- 1052. Ригмант Владимир.** «Транспортник», предвосхитивший время: Ту-75 еще до Ан-8 и Ан-12 решил задачи перевозки крупногабаритной техники // Крылья Родины. – 2001. – № 7. – С. 18–20. – Описание ст.: Летопись журн. ст. – 2002. – № 1. – С. 81. – 1350.
- 1053. [Ту – марка самолётов, созданных в ОКБ, организованном А.Н. Туполевым]** // Авиация: энциклопедия / гл. ред. Г.П. Свищев. – М.: БРЭ, 1994. – С. 577–589.
- Подается перелік і коротка характеристика літаків, сконструйованих під керівництвом Андрія Миколайовича Туполева.

АНТ

- 1054. Дернова Вероніка.** АНТ-20 «Максим Горький» // Крила України. – 2007. – 4-9 черв. (№ 5) – С. 13.
Історія створення літака АНТ-20.
- 1055. Дернова Вероніка.** Спортивний АНТ-1: (Цікаво знати) // Крила України. – 2003. – 20-25 жовт.(№ 43). – С. 10.
Розповідь про історію створення першого радянського літака з «вільнонесучим» крилом і деякими деталями виконаними із кольчугалюмінію
- 1056. Козловський Ігор, Спасокукоцький Сергій.** Повітряний крейсер із берегів моря Лаптевих. Американці хотіли купити його на вагу золота // Вечірній Київ. – 2005. – 16 верес. – С. 4.
Розповідь про північну епопею начальника Ангарного комплексу Сергія Михайловича з пошуку та реставрації найстарішого на теренах колишнього Союзу літака АНТ-7, який був сконструйований у 1929 році А.М.Туполєвим.
- 1057. Мараєв Ростислав.** Была в Харькове «Правда» // Авиация и время: спецвыпуск. – 2005. – № 79. – С. 30–31.
Про льотну долю єдиного екземпляра пасажирського літака АНТ-14 «Правда», який в 30-ті роки був величезною і дуже вдалою машиною, але будувати його серійно ніхто не збирався.
- 1058. Новицкий Виктор.** Тайну гибели “Максим Горький” надо искать в других архивах...: [о гибели самолёта-гиганта АНТ-20 18 мая 1935 г.] // 2000. – 2005. – 8-14 июля. (№ 27–28). – С. 4. – Описание ст.: Летопись газет. ст. – 2006. – № 2. – С. 1207.

1059. Орлов Борис. В Америку – на своих крыльях. 70 лет назад выполнил первый полёт АНТ-25: (Далекое – близкое) // Воздуш. транспорт. – 2003. – № 33-34 (авг.). – С. 14.

Про історію створення літака АНТ-25, його технічні характеристики та рекорди дальності польоту, встановлені на цьому літаку.

1060. Орлов Борис. Назвали самолёт “Родиной”: (Вехи) // Гражд. авиация. – 2003. – № 9. – С. 26.

Про історію створення літака АНТ-37 “Родина” та його попередника АНТ-25.

1061. Орлов Борис. «Нельзя летать «на дереве» – считал А.Н. Туполев, строя свой АНТ-2: (Страницы истории) // Воздуш. транспорт. – 2004. – № 2–3 (январь). – С. 12.

У далекому 1928 році наша країна вперше показала на міжнародній авіаційній виставці в Берліні свої літаки. Безперечним «іменинником» на виставці був літак А.М.Туполева АНТ-2. Історія створення цього літака.

1062. Орлов Борис. Первый цельнометаллический // Гражд. авиация. – 2004. – № 6. – С. 27.

Про перший випробувальний політ першого металевого літака АНТ-2, створеного без будь-якої іноземної допомоги з вітчизняних матеріалів, із самостійно відпрацьованими методиками проектування і технологією будівництва металевих літаків.

1063. Смирнов Ю. «Семейный» самолёт Туполева АНТ-9 – первый отечественный пассажирский, многомоторный, цельнометаллический // Крылья Родины. – 2001. – № 6. – С. 12–14. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2001. – № 50. – С. 99. – 106543.

Ту-104

1064. Вульф А. Ту-104 // Авиация и космонавтика: вчера, сегодня, завтра. – 2004. – № 8. – С. 6–15. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2005. – № 11. – С. 131. – 31686.

1065. Радиолюбители Харьковского авиазавода отметили 50-летие первого полёта серийного Ту-104 / Пресс-служба ХДАВП // Крыла України. – 2005. – 7-12 лист. (№ 46). – С. 9.

Спогади тодішнього директора заводу В.М. Лиходія та одного з пасажирів ТУ-104 про перший політ літака.

Ту-124

1066. Орлов Борис. Был такой самолёт Ту-124 – «реактивный малыш» // Воздуш. транспорт. – 2002. – №.11 (март). – С. 8.

Історія створення та експлуатації літака Ту-124.

1067. 40 лет со дня первого полёта самолёта Ту-124А // Воздуш. транспорт. – 2003. – № 33–34 (авг.). – С. 5.

Про виключно надійний і довговічний літак, який знайшов широке застосування на лініях цивільного повітряного флоту як на території СНД, так і за її межами.

Ту-144

1068. Поликарпов В. Так завершилась «Битва суперсоников»:

Неофициальная версия гибели Ту-144 в Ле Бурже: (Выражи истории) // Воздуш. транспорт. – 2005. – № 22 (окт.). – С. 14.

1069. Ту-144: правда и вымысел / В.М. Вуль, Ю.Н. Попов, А.Л. Пухов и др. // Крылья Родины. – 2004. – № 11. – С. 19–24. – Продолж. следует.

Передісторія створення надзвукового пасажирського літака Ту-144 та робота над технічними рішеннями з розробки його проекту.

1070. Ту-144: правда и вымысел (2) / В.М. Вуль, Ю.Н. Попов, А.Л. Пухов и др. // Крылья Родины. – 2004. – № 12. – С. 19–24. – Продолж. следует.

Детальна розповідь про те, як створювався унікальний літак Ту-144 та про команду конструкторів, яка над ним працювала..

1071. Ту-144: правда и вымысел (3): (Прочность) / В.М. Вуль, Ю.Н. Попов, А.Л. Пухов и др. // Крылья Родины. – 2005. – № 1. – С. 19–24. – Продолж. следует.

Публікація присвячена дослідженням питань з забезпечення міцності літака, створенню нового навігаційного комплексу, вивченню проблеми звукового удару, впливу радіації на екіпаж і пасажирів на великих висотах, а також конструкторам і дослідникам, які виконували ці роботи.

1072. Ту-144: правда и вымысел (4): (Программа работ) / В.М. Вуль, Ю.Н. Попов, А.Л. Пухов и др. // Крылья Родины. – 2005. – № 2. – С. 19–24. – Продолж. следует.

Розділ присвячено розробці нових сплавів та технологій їх виробництва, науково-дослідним роботам зі створення нового покоління неметалевих матеріалів. В статті відмічається, що створення першого в світі надзвукового літака Ту-144 примусило докорінно перебудувати авіаційну промисловість СРСР в секторах авіаційної металургії, матеріалознавства, технологій та верстатобудування.

1073. Ту-144: правда и вымысел (ч. 5): (Символ эпохи) / В.М. Вуль, Ю.Н. Попов, А.Л. Пухов и др. // Крылья Родины. – 2005. – № 3-4. – С. 35–37.

Описуються періоди випробувальних і сертифікаційних польотів, льотної експлуатації літака; пояснюються причини припинення льотної експлуатації; підкреслюється роль програми Ту-144 у розвитку авіаційної науки і технологій.

1074. Совенко Андрей. Потерянная эпоха Ту-144 // Авиация и время. 2002. – №4. – С. 4–23.

Про трагізм історії літака Ту-144 – унікальної машини, яка відкрила нову епоху в світовій цивільній авіації, випередила в цьому англо-французький “Конкорд” і врешті решт стала непотрібною саме тоді, коли досягла нормального експлуатаційного стану.

Ту-330

1075. Беликов В. Грузовоз из семейства «Туполев» // Гражд. авиация. – 2003. – № 3. – С. 22–24.

Історія створення російського літака подвійного призначення (цивільного та військово-транспортного) Ту-330 та його льотно-технічні характеристики.

ЛІТАКИ КБ ІМ. О.С. ЯКОВЛЄВА

1076. Адлер Е. Малоизвестный самолёт с непростой историей: УТ-3 А.С. Яковлева строился слишком долго... // Крылья Родины. – 2001. – № 4. – С. 13–14. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2001. – № 35. – С. 86. – 72675.

1077. Засыпкин Юрий. АИР-1: (Самолёты ОКБ А.С. Яковлева) // Крылья Родины. – 2003. – № 9. – С. 19–22.

1078. Засыпкин Юрий. АИР-2: (Самолёты ОКБ А.С. Яковлева) // Крылья Родины. – 2003. – № 11. – С. 23–26.

1079. Засыпкин Юрий. АИР-3: (Самолёты ОКБ А.С. Яковлева) // Крылья Родины. – 2003. – № 12. – С. 19–22.

1080. Засыпкин Юрий. Планеры А.С. Яковлева: (монография номера) // Крылья Родины. – 2003. – № 7. – С. 7–2.

Наведені короткі біографічні дані та розповідається про шлях О.С. Яковлева в авіацію, який розпочався з конструювання планерів.

1081. Засыпкин Юрий, Якубович Николай. «Дугласенок-2»: (о самолётах Як-16) // Крылья Родины. – 2003. – № 2. – С. 13–17.

Історія створення літака Як-16 для місцевих авіаліній. Даються основні дані цього літака.

1082. Засыпкин Ю., Берне Л. Судьбу самолёта решили политики: [история самолёта Як-52] / Авиация и космонавтика вчера, сегодня, завтра... – 2003. – № 1. – С. 6–15. – Опис ст.: Летопись журн. ст. – 2003. – № 26. – С. 89. – 51877.

1083. Комиссаров Сергей. «Летающая парта» послевоенной эпохи: (учебно-тренировочные самолёты Як-18, Як-18У и Як-18А) // Авиация и время. – 2006. – № 4. – С. 4–24.

В статті розглянуто навчально-тренувальний літак Як-18 і його

модифікації. Розповідається про історію створення цього літака, його льотно-технічні характеристики та сферу застосування.

- 1084. Крапошин Пётр.** Як еще послужит! Легендарный лётчик – о легендарном самолёте: [беседа с лётчиком Леонидом Ивановичем Филатовым / беседу вёл Пётр Крапошин] // Воздуш. транспорт. – 2007. – № 23 (июнь). – С. 11.

Філатов Л.І. розповідає про свою льотну біографію та про майбутнє літака Як-42, на якому він здійснив перший регулярний рейс за маршрутом Биково-Краснодар-Биково 22 грудня 1980 року.

- 1085. Орлов Борис.** «Транзистор» в новом амплуа. 35 лет назад на трассы вышел Як-40 и уходит пока не собирается: (Юбилей) // Воздуш. транспорт. – № 46 (нояб.). – С. 2,11.

Історія створення літака Як-40 та його льотна біографія.

- 1086. Орлов Борис.** Богатая история маленького самолёта: (Вехи) // Гражд. авиация. – 2003. – № 1. – С. 27.

Про історію створення та льотну долю навчально-спортивного літака Як-12, який свій перший політ здійснив 55 років тому.

- 1087. Орлов Борис.** Из племени легкомоторных. Судьба самолёта Як-12 // Воздуш. транспорт. – 2004. – № 25–26 (июнь). – С. 2,11.

- 1088. Орлов Борис.** Первенец А.С. Яковлева: (Былое) // Гражд. авиация. -2003. -№ 10. – С. 32.

Про літак АИР-1, створений двадцятирічним мотористом, який став згодом Генеральним конструктором, двічі Героєм Соціалістичної Праці, лауреатом Ленінської і Державних премій, академіком Олександром Сергійовичем Яковлевим.

- 1089. Семёнов Борис.** Авиетка имени «врага народа»: (Выражи истории) // Воздуш. транспорт. – 2005. – № 16 (авг.). – С. 2, 11.

«Від моделі – до планера, від планера – до літака» – так починався шлях в авіацію багатьох вітчизняних конструкторів. Пройшов цей шлях і Генеральний конструктор, двічі Герой Соціалістичної Праці, лауреат Ленінської і Державної премій Олександр Сергійович Яковлев. Історія створення перших легкомоторних літаків О.С. Яковлева з незвичною назвою «АИР (AIR)».

VIII.2. ВЕРТОЛЬОТИ

- 1090. Антонов Г.** Геликоптеры россиянина Сикорского // Воздуш. флот. – 2003. – № 19 (май). – С. 8.

- 1091. Вертолёту – 100 лет:** (ред. статья) // Авиация и время. – 2007. – № 5. – С. 1.
Про розробку наукової теорії несучого гвинта, яка відкрила шлях до

створення вертольота на межі XIX – XX століть. Першим вертольотом вважається апарат, створений французьким інженером і власником велосипедного виробництва Полем Корню

1092. Величко Игорь. Колосс на стальных ногах // *Авиация и время*. – 2002. – № 3. – С. 4–21.

Про реалізацію ідеї застосування вертольотів, як літаючих кранів, у Радянському Союзі та за кордоном.

1093. Комиссаров Дмитрий, Котлобовский Александр, Русецкий Милош. Вертолёт с двойным гражданством: (монография) // *Авиация и время*. – 2004. – № 6. – С. 4–24, 38–41.

Про історію створення вертольота Мі-2, місце його складання та галузі застосування.

1094. Кузнецов Григорий. Первому отечественному вертолёту ЦАГИ 1-ЭА – 75 лет // *Крылья Родины*. – 2005. – № 12. – С. 38–40.

Про становлення та розвиток вертольотобудування в Росії та про внесок експериментально – аеродинамічного відділу ЦАГІ під керівництвом Б.М. Юрьєва в наукові розробки вертольотної тематики.

1095. Михеев Вадим. Самый массовый гигант:(о вертолете Ми-26) // *Крылья Родины*. – 2003. – № 4. – С. 1–6.

1096. Михеев Вадим. Многоцелевой винтокрыл XXI века: (О вертолёте Ми-9) // *Крылья Родины*. – 2001. – № 7. – С. 1–9. – *Опис ст.: Летопись журн. ст.* – 2002. – № 1. – С. 81. – 1346.

1097. Сойко Николай. На службе Отечеству // *Крылья Родины*. – 2003. – № 4. – С. 7–8.

Історія освоєння вертольота Мі-26.

1098. Удалов Константин. «Шутка» ОКБ А.С. Яковлева: (серия: Вертолёты ОКБ А.С. Яковлева) // *Крылья Родины*. – 2004. – № 8. – С. 25–28. – *Пролжение в №№ 9,10 за 2004 г.*

Історія створення першого в СРСР вертольота співвісної схеми

ІХ. ІМЕННІ ПОКАЖЧИКИ

ІХ.1. ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК ВИДАТНИХ ДІЯЧІВ АВІАЦІЇ

Анікеєв Г.Л.....	320
Богуслаєв В.О.....	309, 319, 332–335
Бугаєв Б.П.....	332–335
Васін І.Ф.....	330
Вегенер О.М.....	326
Воронін П.О.....	307
Голего М.Л.....	798,802
Голованов О.Є.....	327
Горяшко О.М.....	209,316
Звягіна Л.В.....	329
Калачанов В.Д.....	322
Кованько О.М.....	43,317
Ковтюх М.Г.....	308
Котляров М.С.....	321
Криуля А.О.....	323
Меллер Ю.О.....	318
Молоков В.С.....	328
Неймарк Е.....	324
Овсієнко М.....	310
Омельченко В.І.....	325
Петров І.Ф.....	312
Степанченко В.О.....	336–338
Счотчиков Г.С.....	314
Усачов Г.А.....	315
Шевельов М.І.....	313
Терещенко Ф.Ф.....	273,421

ІХ.2. ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК ДІЯЧІВ АВІАЦІЙНОЇ НАУКИ

Авдуєвський В.С.....	365
Аксьонов О.Ф.....	364,795
Башта Т.М.	339
Білоцерківський С.М.....	344
Блінов Б.....	373,787
Бобров В.Ф.....	361
Богомолов О.Ф.....	362
Ветчинкін В.П.....	347
Єгер С.М.....	371
Жуковський М.Є.....	375-381
Келдиш М.В.....	345
Ковтюх М.Г.....	308
Комаров А.О.....	308
Красильщиков П.П.....	354
Крижановський Г.О.....	343
Кримов В.В.....	356
Кухтенко В.І.....	357
Лібанський Е.....	351
Панченков А.М.....	913
Пономарьов О.М.....	360
Проскура Г.Ф.....	369,370
Северін Г.І.....	352
Стерлігов Б.В.....	346,441
Стєчкін Б.С.....	382-385
Токати Г.....	367
Ульянін С.О.....	368
Харченко О.В.....	353
Христианович С.О.....	372
Цандер Ф.А.....	374,788
Ціолковський К.Е.....	39,427
Чаплигін С.О.....	341

Челомей В.М.....	308,342, 355
Черемухін О.М.....	348
Шахатуні Є.А.....	363
Юр'єв Б.М.....	1094

ІХ.3. ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК АВІАЦІЙНИХ КОНСТРУКТОРІВ

Адер К.....	938
Адлер Г.П.....	414
Алексєєв Р.Є.....	396
Антонов О.К.....	438-490,890,967-1014
Арендт М.А.....	229,247
Балабуєв П.В.....	491-494,890
Бартіні Р.Л.....	392,495-497,919,951
Бенінг П.Г.....	221
Березняк О.Я.....	397
Берієв Г.М.....	498-500,1015-1017
Билінкін Ф.І.....	420
Блеріо Луї.....	398
Боїнг У.Е.....	501-503
Болховітінов В.Ф.....	397
Борога В.А.....	395
Ботезат Г.О.....	359
Братухін І.П.....	425
Вахмістров В.С.....	939
Воланде А.Г.....	928
Вуазен Г.....	67
Гаккель Я.М.....	434
Гешвенд Ф.Р.....	229,247
Григор'єв В.П.....	417
Григорович Д.П.....	504-507
Гризодубов С.В.....	508,509
Гуревич М.Й.....	402
Данилевський К.....	235

Делоне М.Б.....	241
Дітмар (винахідник).....	429
Дондуков М.О.....	424
Дремушенко Г.І.(аматор).....	227
Дюмон Альберто-Сантос.....	60,67,430
Зюрін М.(авіамоделіст).....	423
Івченко О.Г.....	510-514
Ільюшин С.В.....	515-520,1018-1040
Іноземцев О.....	435
Іордан В.В.....	416
Калінін К.О.....	263,521-526,890,909,925
Камов Н.І.....	432
Капроні Д.Б.....	59
Карпека О.Д.....	418

Мікоян А.І.....	557-561,1041-1042
Мікулін О.О.....	562-564
Міль М.Л.....	565-567
Могилевський В.(аматор).....	227
Можайський О.Ф.....	216,229,247,568-574
Монгольф'є, брати.....	40,52
Москальов О.С.....	392
Муравченко Ф.М.....	575,576
Мясищев В.М.....	577-579
Неман Й.Г.....	411,890
Новожилов Г.В.....	580,581
Петляков В.М.....	582-585
Полікарпов М.М.....	389,586-587,1043-1046
Райт, брати.....	61,64,190,920,941,948
Ребіков М.В.....	388
Саукке Б.А.....	410
Свєшніков О.М.....	419
Селяков Л.Л.....	404
Серебрєніков А.А.....	415
Симонов М.П.....	406
Сікорський І.І.....	262,266, 588-606,901,1090
Слесарьов В.А.....	918
Соловйов П.О.....	607-608
Сопвіч Т.О.М.....	413
Співак В.Ф.....	961
Струков М.М.....	400
Сухий П.Й.....	609-613
Таїров В.К.....	224
Тереверко Г.С.....	614,615
Тихін Ф.....	235
Томашевський А.І.....	944
Тугов І.І.(аматор).....	227
Туполєв А.М.....	616-620,1047-1075

Ульянін С.О.....	33,368,436
Уфімцев А.Г.....	172,431
Федоров Д.Д.....	271
Фербер Ф.....	67
Фоккер Е.Г.Г.....	407
Хейнкель Ернст.....	399
Хіоні В.М.....	271, 428
Цеппелін Ф.А.Х.....	42,394
Цибін П.В.....	412
Черемухін А.М.....	944
Черановський Б.І.....	408,916
Чернов П.....	235
Четвериков І.В.....	222
Чечет Г.Г.....	388
Чижевський В.А.....	429,942
Школін Л.В.(аматор).....	437
Яковенко В.Т.(аматор).....	227
Яковлев О.С.....	621-626,1076-1089

ІХ.4. ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК ВІДОМИХ ЛЬОТЧИКІВ

Алексєєв А.Д.	639
Алєхнович Г.....	656
Анатра Є.....	657
Андерс Ф.....	49,57
Антуан де Сент Екзюпері.....	654
Архипенко Ф.Ф.....	308,637
Арцеулов К.К.....	646, 667-670
Бабушкін М.С.....	671,672
Байдукова Т.....	175
Башко Й.С.....	655
Белякова А.....	175
Блеріо Луї.....	658
Болотов Ф.....	141

Бьоркстадіус Матіас Андре.....	662
Водоп'янов М.В.....	627
Вуазен Г.....	67
Галанчикова Л.....	657
Гійом Анрі.....	57
Грибовський В.К.....	647
Гризодубова В.С.....	128,673-677
Дибовський В.В.....	646
Долгушин С.Ф.....	648
Дора Дідьє.....	57
Дорожинський С.Ф.....	240
Драченко І.Г.....	309
Ерхард А.М.....	657
Єфімов М.Н.....	196,678-682
Зав'ялов М.....	650
Зверєва Л.В.....	657
Ільзін М.П.....	644
Кованько О.М.....	36,43
Кожедуб І.М.....	683-685
Кокоріна З.....	657
Крутень Є.М.....	646, 686-689
Кузьмін В.....	640
Леваневський С.О.....	641
Лінберг Чарльз.....	653
Ляпидевський А.В.....	118,690-692
Мацієвич Л.М.....	648, 693-696
Меркхем Беріл.....	645
Мермоза Жан.....	57
Нагурський І.Й.....	659
Нестеров П.М.....	266,646,797-706
Нікольські, брати.....	652
Осипенко П.....	128
Покришкін О.І.....	308,637

Раскова М.М.....	128,638
Свєшніков О.....	649
Серебряков О.....	243
Славоросов-Семененко Х.Н.....	663
Спірін І.Т.....	636
Сухов К.В.	308,637
Ульянін С.О.....	368, 436,665
Уточкін С.І.....	707-711
Фомін Н.В.....	47
Франко П.І.....	304
Фуфаєв Д.....	141
Хіройосі Нісізава.....	661
Хлиновський Б.А.....	664
Черевичний І.І.....	712-714
Чухновський Б.Г.....	639, 715-717
Шевельов М.І.....	313

ІХ.5. ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК ЛЬОТЧИКІВ- ВИПРОБУВАЧІВ

Алашеев Ю.Т.....	730
Амет-Хан Султан.....	739-743
Анохін С.М.....	727
Бабенко І.Д.....	210
Галуненко О.В.....	331,744,745
Гарнаєв Ю.О.....	720
Горбик С.А.....	210
Громов М.М.....	123,721
Давидов І.Є.....	732
Єкатов А.....	725
Єкатов Ю.....	725
Жиркович Г.В.....	733
Квочур А.....	724
Клепікова О.В.....	735

Козлов В.В.....	734
Коккінакі, брати.....	746-749
Курлін Ю.В.....	211,731
Лук'янов В.І.....	736
Мазох В.....	737
Никифоров Г.О.....	734
Остапенко П.М.....	729
Попов В.Д.....	735
Попович М.Л.....	750-753
Прокоф'єв-Северський О.....	754, 755
Рибко М.С.....	739
Снопов Б.А.....	734
Федотов О.В.....	756, 757
Чернавський О.П.....	727
Чкалов В.П.....	175,758-767
Шиянов Г.М.....	728
Юмашев А.....	123